

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Mateu

Tatá vi'i Jesucristu
(Lc. 3:23-38)

¹ Xu'u é Mateú u ne, i'a kaka'án u iña táta vi'i Jesucristu, i'xá ika Dāvii, i'xá ika Ābraan.

² Xíō i'xá Ābraan é nani Īsaa; xíō i'xá Isaa é nani Jācoo; xíō i'xá Jacoo é nani Jūdaa; xíō ení ña di. ³ Xíō i'xá Judaa é nani Fare ní Zara (di'i ñā ne, Tamaa nani ña); xíō i'xá Fare é nani Ēruun; xíō i'xá Ēruun é nani Āraan; ⁴ xíō i'xá Araan é nani Aminādaa; xíō i'xá Aminadaa é nani Nāsuun; xíō i'xá Nasuun é nani Sālmun; ⁵ xíō i'xá Salmun é nani Boó (di'i ñā né, Raa nani ña); xíō i'xá Boó é nani Ōbeé (di'i ñā né, Ruu nani ña); xíō i'xá Obee é nani Isāii; ⁶ xíō i'xá Isaii é nani Dāvii, ña e kúvi rei. Ēni vi'i rei Davií san ni ñadi'i kíi, ñadi'i Uriá, ne, xíō i'xá ña é nani Salāmun.

⁷ Xíō i'xá Salāmun é nani Robōaan; xíō i'xá Roboan é nani Ābia; xíō i'xá Abia é nani Āsa; ⁸ xíō i'xá Āsa é nani Josāfaa; xíō i'xá Josafaa é nani Jōraan; xíō i'xá Joraan é nani Ūzia; ⁹ xíō i'xá Uzia é nani Jōtaan; xíō i'xá Jotaan é nani Ācaa; xíō i'xá Acaa é nani Ezēquia; ¹⁰ xíō i'xá Ezequia é nani Manāsee; xíō i'xá Manasee é nani Āmuun; xíō i'xá Amuun é nani Jōsia; ¹¹ xíō ūun i'xá Josia é nani Jecōniá ne, xíō ení ña di. Ntoo ña ntuvi dá xee ñá'a, ña ñuú Babiloniá san ne, kue'en ní'i ña ña Israeé san ñuú ña kán é nantō'o ña ña.

¹² Dā rkontūvi xíō i'xá Jeconia é nani Salātíe; xíō i'xá Salatíe é nani Zorobābee; ¹³ xíō i'xá Zorobabee é nani Abiūu; xíō i'xá Abiuu é nani Eliāquiin; xíō i'xá Eliaquiin é nani Āsoo; ¹⁴ xíō i'xá Asoo é nani Sādo; xíō i'xá Sadoo é nani Āquiin; xíō i'xá Aquiin é nani Eliūu; ¹⁵ xíō i'xá Eliuu é nani Lāzaa; xíō i'xá Lazaa é nani Mātaan; xíō i'xá Mataan

é nani Jācoo; ¹⁶ xíō i'xá Jacoo é nani Jōseé, divi x̄i Maríā. Maríā sán ne, di'i Jēsuú, divi ñā é kākā'an o é Cristu, ña é taxnuu Xuva kō.

¹⁷ Xíō ūxkimi úvata ñā nté Abraan un tsi nté Davii. Xíō tuku uxkimi úvata ñā nté Davii un tsi da nté kue'en ni'i ñā ña Israeé san ñuú Babiloniá ne, xíō tuku uxkimi úvata ñā un tsi da nté ntūvi e káku Cristú san.

Dā káku Jesucristu

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Dukuan ō kúvi da káku Jesucristu: María, di'i Jēsuú ne, e xé'e ñā xu'u ña e tánta'a ña ni Jōseé ne, ntá tsi di'na dá kuntoo ni'i tā'an ña ne, kūtuni ña tsí ñu'u i'xá ña kuenta iña Espíritū Sántū san. ¹⁹ Dōo va'á ña'a xii ña Joseé san. Ña ni ntío ña é kā'an kīni ña'a san iña Maríā. Dukuān né, dē kuení ña é diin diin tsi naxtuvī mii ña ña. ²⁰ Ntá tsi da nii kadē kuení ña ne, xée ūun ánje Xuva kō ñuu éni kān, kaka'an ña:

—Jōsee, i'xá ika Dāvii, ñá ku u'vī o é nāki'in Maríā é kuvi ña ñadī'i o, tsí i'xa é nakāku ña ne, ñu'u kuenta iña Espíritū Sántū san. ²¹ Nakāku ña uun i'xa tíi ne, xntēén divī í é Jēsuu, tsí divi ñā é nakakū ñá ña ñuú ña, ña é iō kuetsí í —ka'an ánje san.

²² Un nti'i sá'a kúvi vata koo é kūntaa é kākā'an ña é ka'án naa Xuva ko:

²³ Ku'un i'xá uun ñadī'i kuétsí, ña é vāta kiní ñatíi ne, nakāku ña uun i'xa tii é kunani ña Emānuée, ka'an ña. Emanueé ne, kani tú'un: Xuva kō nuu mé'ñu ña kō.

²⁴ Dā ntóto Joseé ne, dē ntaa ñá vatā ó kaka'an ánje Xuva kō san. Nāki'i ñá ñadī'i ña, ²⁵ ntá tsi ña ni kántoo ni'i tā'an ña da nté ita ntí'xin ntuvi e káku i'xá ña. Xnteē ñá divī í é Jēsuu.

¹ Kāku Jesuu ñuú Beleen ntuvi dá inúu rei Heróde ñuú tsikan. Kidáā né, ēka ña e dóo ki'in iní í san ñuú e dóo ikā ne, xée ña ñuú Jerusaleen. ² Ntátsixe'e ñā:

—¿Mí'i ntu tūví rei iña ñá Israee, ña é dā ve káku san? Iní ntí kímí e kéne e tá'xi kuenta iña ñá nte ñuú ntí kán. Dukuān é vē'xí ntí é kunūu iní ntí ña —ka'an ña.

³ Dā téku rei Heródē sán ne, dōo dé kuení ña, ni ūn ntíí ntíí ña ñuú Jerusaleen. ⁴ Kāna ña un ntíí ntíí tó'ō dutú san nī mastrú leí san, tsixe'e ña ñā:

—¿Mí'i ntu kāku ñá naní Cristu, ña táxnuu Xuva kō? —ka'an ña.

⁵ Ntáka'an ñá ni ñā:

—Ñuú Beleen é kāduku ntée ñuú Judea, tsí kuan ō ka'an ñá ka'án naa Xuva ko kídaā:

⁶ Divin, ñuú Beleen é tūvín ñuú Judaa, ka'nun vata ntáa é un ntíí ntíí ñuú na'nu mí ntoo ña ntádē kú've ñuú Judaa.

Ntá tsi díí díí ka kuiko ñu'u ñā'a o, tsí nte ñúu o kan vē'xí uun ña'a, ña kada kú've iña ña'a ko, ñá Israee san. Kuan ō ka'an ña —ka'an ñá'a san.

⁷ Kidáā né, kāna xu'u Heródē ña dóo ki'in iní í san, tsixe'e ña ñā nee ntúvi ntí'xe é kii díto kímí san. ⁸ Kidáā né, taxnúu ña ña ñuú Beleen san, kaka'an ña:

—Kue'ēn ntó, nantuku vā'á nto i'xá san. Te nāni'i nto í ne, taxnúu nto tú'ūn vata koo é kikunúu ini kó i dī —ka'an ña.

⁹ Dā téku ña é kāka'án reí san ne, kué'ēn ká ña. Iní ña tsí diví kímí e iní ña ñuú ña kán né, odo nuú nuu ña, kué'ēn da nté xee mí tuví i'xá san. ¹⁰ Dā iní ña kímí sán ne, ñá tē nté kaa diní ña. ¹¹ Dá kúkí'vi ña má vi'i kán né, iní ña i'xá san ni dī'i i Māría ne, ínchiti ñā mí tuví ne, ínūu iní ña i. Nākaán ña etun ñá ne, xé'e ña i'xá san doméni e kúvi oro, ni kútú, nī cho'o vîdin e dóo nuu á'vi. ¹² Kidáā ne, xé'e Xuva ko ūun xéni é kāka'an é ña ku ntiko koó ña mí tuví Heródē. Dukuān ne, tuku itsi kunú'u ña.

Dá kué'en Jesúsú ñuú Egítō

¹³ Dā kunú'u ña ne, iní Josee ánje Xuva kō ñuu éni kân. Ka'an ánjē san:

—Nakuntítsin, ki'in i'xá san ni di'i i né, kue'en náne'en ñuú Egítō. Ikan kuntōo nto da nté ká'án u ni ō. Tsí ki'xi rei Heródē é nantuku ña i'xá san é ka'nī ñá i —ka'an ña.

¹⁴ Nákuntítsí ña ne, kī'i ña i'xá san ni di'i i, kue'en ní'i ña ña ñuú Egító, kuān te niñu. ¹⁵ Ikān tsi kantóo ña dā nté xi'i Heródē san. Sá'ā kúvi vata koo é kūntaa é kākā'an ñá'a, ña é ka'án naa Xuva ko nte kídaā: “Nté ñuu Egítō nákaná u i'xá ko”, ka'an ña.

Dā táxnuu Heródē é kúvi ntí'i i'xa tií san

¹⁶ Dā kútuni Heródē tsí ña ni de ntáa ña dóo ki'in iní i san ne, kūdiin kué'en ña. Taxnúu ña sntadun é ka'nī ñá un ntíí ntí' i'xa tii é ntoo ñuú Beleén, ni ñuu é ntoo etsin ikān, i'xa é ió uvi kuia í, ō é dií ka kuetsí, vata ō ita ntí'xin ntuví é ka'an ña dóo ki'in iní i san. ¹⁷ Kidáa né, kūntaa vata ō ka'an ña é ka'án naa Xuva ko nte éma tsi, ñá nani Jerēmia:

¹⁸ Dító un tsi nte ñuú Ramaa
ntákachu'u ntáa ña, ntaéku ña.

Un ntíí ntí' ñadí'í Israeé ne, ntaéku nteé ña i'xá ña.

Ña ni ntío ña ntuka'nu iní ña,
tsí é xi'i ntí'í i'xá ña,
ka'an ña.

¹⁹ Ntá tsi dā xi'i Heródē ne, kéní Josee é xee uun ánje Xuva kō, kaka'an ña:

²⁰ —Nakuntítsin, ki'in i'xá san ni di'i i, kunú'u nto ñuú Israeé, tsí e xí'i ña é ncho ka'ní i'xá san —ka'an ña.

²¹ Nákuntítsí ña ne, kī'i ña i'xá san ni di'i i ne, dá kunú'u ña ñuú Israeé. ²² Ntá tsi dā téku ña é di'vi tsi i'xá Heródē, ñá nani Arquēlau, nakunúu ña naa ñá ne, ú'vī ña é ntiko kō ña. Kútuni ña ñuu éni kân ne, da díta ña itsi ñuú Galilea. ²³ Kué'en ña, kūkuntóo ña ñuu é nani Nazāree. Dukuan ō kúntaa é kākā'an ña é ka'án naa Xuva ko kídaā: “Ka'an ñá'a san tsí nazarenu ña”, ka'an ña.

3

Dá kākā'an ntódo Juaan Bautista űuu itsi kĀn

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ntuvi tsikĀn ne, xĕe Juaan Baŭtista űuu itsi ě nani Jŭdea, kaka'an ntódo űa, ² kaka'an űa:

—jNativi iní nto, tsí e xĕe ětsin ntuvi ě ki'xi Xuva ko, kixkadā kŭ'vĕ űa! —ka'an űa.

³ űa ě ka'Ān naa Xuva ko kídaā, űá nani Isāiá ne, kaka'an űá iná Juaán san dá kākā'an űa:

Dĭtó tatsin úun űa'a, űa e dóo ntii kākā'an űuu itsi kĀn:

“Nakōo tú'vĕ ntó itsi Xuva kō;
Ntantaá ntó itsi űa”, ka'an űa,

ka'an Ísaiá san.

⁴ Inŭú Juaán san doo e kŭvi idi kameu. űĭ ĭ'xi űa ne, űĭ kŭvi dĭ. Skuntí ini ě'xi űa ne, ĭni xi'ĭ űá ntudin űuűu. ⁵ Un ntĭ ntĭ űa'a, űa ntoo űuu Jerusaleén ni űuú Judeá, ni űn ntĭ ntĭ űuu ě ntoo etsin nú ntŭte ka'nu ě nani Jōrdaán ne, ku'ĕn űa mí nuu Juaán san. ⁶ Natĭvi iní űa ku'ĕtsi űa ne, da ĭtsi ntute űa nta'a Juaán san nú ntute ka'nu san.

⁷ Ntá tsi dā ĭni Juaán san tsí tĭtĭn űa fariseú san nĭ űa saduceú san xĕe űa ě kŭtsi ntute űa ne, kaka'an űá ni űā:

—jNtō'o ě tatá koo kŭvi nto! ¿Xoó ntu kaka'an ĭ ni ntō ě kŭnu nto ě űa nĭ'ĭ nto ě nto'o nto nta'a Xuva kō? ⁸ Vĭf nto ě vā'á vata koo e dĭto ě natĭvi iní nti'xe nto. ⁹ űá ku ka'Ān nto: “Ntĭ'ĭ ne, Abraan úva ikā ntĭ”, ě kuān o ntáka'an nto. Tsí kaka'Ān u ni ntō tsí kuvi vĭf Xuva kō ě ntāda űa xuú san ĭ'xá Abraán, tĕ dí ntio űa. ¹⁰ ě iō tu've kaá ntee ě nakĭn űa utun san. Da nĕĕ ka utun ě űa ta'xi kĭti va'á ne, nakĭn űa ne, dá ka'mi űa. ¹¹ Xu'ú ne, ntute kadá'vi ú nto dá kanakutsi ntute ú nto ě natĭvi iní nto ku'ĕtsi ntō, ntá tsi űa ě dā vé vé'xi ne, díf ka ka'nu űa ě xu'u. Ntĕ űa vá'a u ě kuidō ú nti'xen űa. Dĭvi űa ne, Espĭritŭ Sántŭ san ni űú'u dá'vi űa nto. ¹² Ni'ĭ nta'a űa űtun ě kākani űa kĭti trigú ne, dá nākaxnúu űa ě vā'á ne, dá nātsu'un vá'a űa. Ntá tsi e űa kaidiá'vi ne, ka'mi űa me'űú űu'u ě űa kantá'va —ka'Ān Juaán san.

*Dā ít̄si ntute Jesuu**(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)*

¹³ Kidáā ne, vé'xi Jēsuu nte ñúú Galileá, ne, xée ñā nú ntute ka'nu Jordaán san, mí nuu Juaán san, vata koo é kũtsi ntute ña nta'a Juaán san. ¹⁴ Ñā ni ntío Juaán san é nakũtsi ntute ña ña, ne, kaka'an ña:

—Xu'u é kantio ko é ðivi nto nakũtsi ntute nto ko. ¿Vá kũvi ntu é xu'ú nakũtsi ntute ú nto? —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuan ts̄i koo, tsi é vā'á ō é kāda ntaa o é un nti'ī é kā'an Xúva kō —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'án Juaán san ts̄i vií ña. ¹⁶ Dā kúvi ít̄si ntute Jesuú ne, ntii ña ðiñi ntute kán ne, ura dú'va tsi i nákaan e dukún kan ne, ín̄i ña Espiritu Xuva kō, é ĩnu ña vata kaa paloma, kátavi ntódo ña ña. ¹⁷ Kaka'an tátsin nte e dukún kán:

—Sá'ā é l'xá miī kó e dóo kakuinimá ko. Dōo ðiní ko ni ñā —ka'an tátsín san.

4

*Dā ít̄o nteé tó'ō e ña vá'ā san Jesuu**(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)*

¹ Kidáā ne, íntēka Espiritū Sántū san Jēsuu ñuu its̄i kán é kōto nteé tó'ō e ña vá'ā san ñā te kō'xó nteē ña.

² Úvi ðikó ntuvi, úvi ðikó niñu ña ni e'xí ña ne, kidáā né, kákin ña. ³ Kidáā ne, xée tó'ō e ña vá'ā san ne, kaka'an ní ña:

—Tē nuu é ntaā i é l'xa Xuva ko kúvin ne, ká'an ni xūú san na ntūví tañú'ū —ka'an.

⁴ Ntá tsi kaka'an Jēsuu:

—É ūve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō: “Ñá te da mii ts̄i tañú'u kántio ña'a é n̄i'ī ña ntuvi iña ña, ts̄i un nt̄ií nt̄ií tú'un é kaka'an Xúva kō.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

⁵ Kidáā ne, kue'en ní'i tó'ō e ña vá'ā san ña ñuú Jerusaleen, mí tuvi xúkun Xuva kō. Xntits̄i ña mí'ī e ðií ka dūkun rki úkūn sán ne, ⁶ kaka'an ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é l'xa Xuva ko kúvin ne, nakō'xon kúñu
 ō, tsí uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō:
 Taxnūu ña ánje ñā é kuēnta víi ña o.
 Kurkāa ña o vata koo é ña náki'ín xuu.
 Kuān ó uve na'a —ka'an.

⁷ Kaka'an Jésuu ni i:

—Tsí uve na'a xtúku kaka'an Tú'un Xuva kō: “Ñá ku
 koto ntēen Tó'o o, Xuva ō.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

⁸ Kuē'en ní'i xtúku tó'ō e ña vá'ā san ña. Kúxēe ña uun
 xuku mí dóo dūkún ne, náñē'e ña un ntíí ntíí ñuu é ío
 ñuxiví sa. Ñá tē nté kaa vá'ā o. ⁹ Kaka'an tó'ō e ña vá'ā
 san ni ña:

—Te nākunchítin nūú ko, te kunuu iní ó ko ne, ta'xi u é
 kadā kú'ven un ntíí ntíí ñuu san —ka'an.

¹⁰ Kidāa ne, kaka'an Jésuu ni i:

—Kūnun, tó'ō e ña vá'ā, tsí uve na'a kaka'an Tú'un Xuva
 kō: “Da mii tsi Xuva kō é kunuu iní ó ña, da mii tsi tsiñu
 ña é viin.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

¹¹ Kidāa né, xtúvi mii tó'ō e ña vá'ā san ña ne, xéé ánje
 Xuva kō é vii ñā ña kuenta.

Dā éni ntu'u Jēsuu dé tsiñu ña ñuu Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Dā téku Jesuu tsí nuu kutū Juaán ne, kué'en ña ñuú
 Galilea. ¹³ Ntāka ña ñuu Nazaree é tuvi ñuu Galileá ne,
 kué'en ñā é kutuvi ñā ñuu Capernau, é tuví diñi míni ka'nu
 san, etsin nú rāxa Zabúluun ni nú rāxa Néftalií. ¹⁴ Dukuan
 ō kúntaa é kaka'an ñā ka'án naa Xuva ko kídaa, ñā nani
 Isāia:

¹⁵ Ñuu Zabuluún ni ñuu Neftalií ne,
 ñuu é ntoo etsin diñi míni ka'nu kán,
 uun xo diñi ntute ka'nu Jordaán san,
 ñuu Galilea, mí ntoo ña'a, ña é ña te ña Israeé san.

¹⁶ Ña'a, ña ntoo ikan mí nēé ni kuētsí i ne,
 iní ña ñu'u é kaxi'í nuu ka'nu.
 Ña'a, ña ntoo ní ntatí dóxi'í ne,
 xi'í nuu ka'nu mí ntoo ña.
 Kuan ō ka'an Isāia.

¹⁷ Nté ntūvi tsikan éni ntu'u Jēsuu kaka'an ntódo ña:
—Nativi iní nto, tsí dokó sa xee ntúvi é kixkadā kû've
Xuva kō —ka'an ña.

*Kāna Jesuu kími ñá'a, ña ntátin tsákā
(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)*

¹⁸ Dā íka Jesuu úun xo diñi míni Galileá san ne, iní ña Simuun, ña é kaka'an ña é Pedrú, ni ení ñá, Andree. Ntánakuítá nuu ñá xunu ña nú ntute kán, tsí ntátin ña tsákā. ¹⁹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuntikin ntó ko ne, ta'xi ú nto tsiñu é kāna nto ña'a é kuntikin ñá ko —ka'an ña.

²⁰ Ura tsí i xtúvī mii ña xunu ñá ne, íntikin ñá ña.

²¹ Kué'ēn ká ña, ne, iní ña uvi ñá'á ka ña'a, ñá nani Sántiau ni ení ña Juaan. Ntūvi ña é i'xá Zebedeu ña. Nū'u ña tun ntóo ni uva ñá, ntántavá'a ña xunu ña mí ntátsin. Kāna Jesuu ñá ne, ²² ura tsí i xtúvī mii ña tún ntóo ña ni uva ña ne, íntikin ñá ña.

*Ñá te da dīi ñá'á naku'a Jēsuu
(Lc. 6:17-19)*

²³ Íka Jesuu kaníi ñūú Galilea, nakuā'a ña ña'a san má ūkún ña Israee. Kaka'an ntódo ña tú'un va'á san cuenta iña i é kixkadā kû've Xuva kō. Kantavá'a ña un ntíi ntíi kui'i, un ntíi ntíi nuu i é kākuvī ña'a san. ²⁴ Kūtuni ñá'a iña ñá kaníi ñūú Siria ne, ntēka ña un ntíi ntíi ña nchokuví san, ni ūn ntíi ntíi ña'a, ña e ntákuvī kui'i, o te ū'vi kúñu ñá, o te ñū'u e ña vá'ā nima ñá, o te kaxi'i míi ñá, o tē natín ña ne, ntavá'a ña ña, un ntíi ntíi ña. ²⁵ Ná te da dīi ña'a íntikin ñá ña nté ñūú Galilea, nté ñūu é nani Ū'xi Ñūú ne, nté Jerusāleen, nté Jūdea, nté ñūu é ntoo uun xo diñi ntute ka'nu é nani Jōrdan.

¹ Dā íni Jesuu tsí ña te da díi ña'á san ne, kuxée ña dikí ukú san. Dā itúvi ña ne, xéē ña ntántikin ña mí tuví ña.
² Eni ntu'u ñā nakua'a ña ña, kaka'an ña:

*Xoo e dóo va'á ni ī
 (Lc. 6:20-23)*

³ —Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é kūtuni i tsí ña kúvi vii ña te ña xntii Xuva ko ña, tsí ntáduku ntée ña mí kadē kù've Xuva kō.

⁴ 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña nuu nta'xa nima í, tsi náxnuu ka'nu Xuva kō nima ña.

⁵ 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é ña ntáde ka'nu, tsí kaniñ ñūxiví sa ni'i ña kídaā.

⁶ 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é kaniñ nima í ncho kutú've i iña Xuva ko, tsí kué'e ña é kūtū've vá'a ña.

⁷ 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é kantuntā'ví ini i ta'an i, tsí ntuntā'ví ini Xuva ko ñā dī.

⁸ 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é ntūntoo nima í, tsi kiní ña Xuva kō.

⁹ 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é ntántukū é vā'á koo kúntoo ni tā'an i, tsí ka'an Xúva kō tsí divi ñā é i'xā ñā ña.

¹⁰ 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é ntánto'o i tsí kuínti'xe ña Xuva kō, tsí ntáduku ntée ña mí kadē kù've Xuva kō.

¹¹ 'Nté kuān nte va'á ni ntō dá ntáka'an kíni ñā'a san íña nto, dá ntádē xení ña ni ntō, dá ntáka'an ña dovete e ntáde nto é kini kaa da ntáde nto é ntio ko. ¹² Kūntoo díni nto, ñá ku kúntoo nta'xa ntō, tsí ni'i ntó doméni é vā'á kue'en e dukún kán, tsí kuān o dé xení ñā'a san ni ñá ka'án naa Xuva ko, ña intóo kídaā dī.

*Vata ntáa ñiñi ni ñū'u ntáa o ñuxiví a
 (Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)*

¹³ 'Divi ntō ne, vata ntáa ñiñi ntáa nto ñuxiví a. Ntá tsi tē ña tuví ka díkō ñiñi san ne, ña kúvi ntūvá'a ka. Nā vādá ka mí kaidiá'vi i. Kate ó ne, kaka nuu ñā'a san.

¹⁴ 'Vata ntáa ñū'u ntáa nto ñuxiví a. Tē uun ñūú tuví dikí uku kán ne, ña kúvi kutūvi xu'u. ¹⁵ Ntē ña kañii ñā'a san kantlín vata koo é xnuu xu'ū ña má kidí. Tsí xkaa iko dukūn ña vata koo é nāxi'í nuu kaniñ má vi'i kán. ¹⁶ Vata ntáa ñū'u é kaxi'í nuu ntáa nto da ntáde ntō é vā'a. Kuan

kōo vií nto é vā'á vata koo é na kīnī ña'a ne, na kā'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán.

Dá kanakuā'a Jesuu ñá'a san iñá lei

¹⁷ 'Ñá ku dē kuení nto te vé'xī ú é nakuítá u lei Muíseé san ni tū'un é kā'an ñá'a, ña é ka'án naa Xuva ko kídaa. Ná te vēxnákuítá u leí san, tsí vé'xī ú é na kūntaa é kākā'an leí san. ¹⁸ Tsí nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí da nté ntí'i e dukún kán, da nté ntí'i ñuxiví sa ne, ñá kunāa nté uun letra, nté uun puntu leí san da nté kūntaa ntí'i. ¹⁹ Xoó ña'a, ña é ña káde kuenta leí san, kuān te díí ka lú'ntí né, kuān ó kanakuā'a ña tuku ña'a é kuān koo vií ña dí ne, ñá tē neé nuu á'vi ña mí kadē kú've Xuva kō. Ntá tsi xoó ña'a, ña é káde ntaá leí san ne, kuān ó kanakuā'a ña ña'a san é kuān koo vií ña dí ne, dōo ka'nu ña'a ña mí kadē kú've Xuva kō. ²⁰ Kaka'án u ni ntō: ñá kī'in nto mí tuví Xuva ko tē ña díí díí ka vā'a koo vii nto é kā'an Xúva ko vatā ó ntáde ña fariseú san nī mastrú leí san.

*Dá kakā'an Jéssuu nté koo vií ó dá kākudiin o
(Lc. 12:57-59)*

²¹ 'Ini nto tsí kaka'an ñátā san kídaa: “Ñá ka'nī ntó ña'a, tsí xoó é ka'ní i ña'a ne, ní'i ña e dóo nto'o ña”, ka'an ña. ²² Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntō né, tē xoó kudiin í ni tā'an i ne, ní'i ña é ntō'o ña. Xoo é kākā'an i é kīni kaa iña ta'an i ne, kué'ē ña tsiñu i é ntō'o ña. Xoo é kākā'an i tsí tuntu tá'an i ne, kī'in ña dō'vi kan.

²³ 'Tē kixtúvī ntó doméni nta'a Xúva kō nú nāa ñá kán ne, kídaa naka'an ntō é iō nuu i é kā'an ntée ta'an nto nto ne, ²⁴ xtuví mii ntó doméni san nú nāá san ne, kue'ēn nto mí tuví ta'an nto. Dí'na ntuvá'a nto ni tā'an nto ne, kídaa kué'é nto doméni nta'a Xúva kō.

²⁵ 'Te kī'in ni'i ta'an nto nto nta'a ña tsiñu i ne, ntuvá'a nto ni ña itsi kán, vata koo é ña tsi'i kuétsi ña nto nta'a ña tsiñu i san. Tsi dívi ñā ne, ká'an ña nī mau kui nuu ne, xnuu kutu ña ntō. ²⁶ Tsí nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí ña ntíi nto dā nte ntá'vi ntí'i nto diu'un é katāvi nto.

Dá kakā'an Jéssuu dá kaito o tuku ñadí'i

²⁷ 'É ini nto tsí kaka'án lei Muísee: “Ñá ku kukīdi ni'i nto ñádī'i é ña te ñádī'i míi ntō”, ka'an. ²⁸ Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntō: Tē xoó ña'a ntio ña é vii ña é kini kaa ni ñádī'i dá kaito ña ña ne, vata te kīdi ni'i ña ña, tsí edé kuení ña é vii ña é kini kaa san ni ña.

²⁹ 'Te ntūxnūu kuā'a nto kade i é vii nto é kīni kaa ne, tavá nto, dá nakuitā nto. Díí kaa vá'ā ó te kūnaá ntuxnūu nto é kī'in ntó kanī kúñu ntō dô'vi kan. ³⁰ Te ntā'a kua'a nto kade i é vii nto é kīni kaa ne, ka'nté nto, dá nakuitā nto. Díí ka vá'ā o é kūnaá nta'a nto é kī'in ntó kanī kúñu ntō dô'vi kan.

*Nté o kaka'an Jéssu é natsoo mii ta'an ō
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)*

³¹ 'Kuān ó kaka'an ña intóo kídaā di: “Xoó ñatīi é naxtuvī mii ña ñádī'i ña ne, da mii é nakatsin ña tutú ña”, ka'an ña. ³² Ntá tsi xu'ú ne, kaka'án u ni ntō: Tē xoó ñatīi xtuvī mii ña ñádī'i ña ne, tē ña ni ide ñádī'i san é kini kaa ni tuku ñatīi ne, kaxé'e ñatīi san itsi é vii ñádī'i ña é kīni kaa. Tē xoó ña'a natánta'a ni'i ña ñádī'i san ne, kade ña é kini kaa ni ña di.

Dá kakā'an Jéssu é ña natekú o Xuva kō

³³ 'É tēkú nto di dá kakā'an ñátā san: “Tē xe'é nto xu'u nto ni Xuva kō né, da mii é kāda ntaa nto”, ka'an ña. ³⁴ Ntá tsi kaka'án u ni ntō, ñá ku dotō tsí kakuni'i nto da nēé ka nuu i. Ná ku dotō tsí kakuni'i ntō e dukún kán, tsí ikan kadē kú've Xuva kō. ³⁵ Ná ku dotō tsí kakuni'i nto ñūxivī sa, tsí ñūxivī sa nteku ntī'i dī'in Xuva kō. Ná ku dotō tsí kakuni'i nto ñūú Jerusaleen, tsí ikān ñūú Rei, ña e dóo ka'nu. ³⁶ Ná ku dotō tsí kakuni'i nto dīki nto, tsi nté uun idi nto ña kuvi vii nto é ntukuī'xín, o ntuntēe. ³⁷ Dá ntáka'an ntó ne, da mii tsí é kā'an nto tsí kuvi ne, o ña kúvi. Tē nteku é kā'an ntó ne, kade nto é kanañ'e tó'ō e ña vá'ā san nto é vii nto.

*Dá kanañ'e Jéssu kō dá ñū'u iní ta'an kō
(Lc. 6:29-30)*

³⁸ É tēkú nto tsí kaka'án lei Muísee: “Tē xoó tavā i ntuxnúū ntó ne, tavá nto ntuxnúū ña di. Tē xoó tavā i nú'u ntō ne, tavá nto nú'u ñā di”, ka'an. ³⁹ Ntá tsi xu'ú ne, kaka'án u ni ntō tsí ña nāā ntó nī ña kini ntāa san. Te kué'é nuu ña vinuu ntó ne, kué'e ntō é na kué'é nuu ña é uun sán di. ⁴⁰ Tē xoó kaki'ni nteē í nto é kuētsi e kué'e nto ña du'nu ntó ne, kué'e nto ñā kutuun ntó di. ⁴¹ Tē kade ña'a é kuētsi kuido nto iña ñá uun siin né, ikā ká kue'ēn ni'i nto iña ña. ⁴² Te da xōó ka ña'a kaikan ñá nto ne, kué'e ntō nee iña é kaikan ña. Ná ku dēvini nto tē xoó ña'a ncho naki'i nteé ña iña nto.

Kuinima ntó ña kadē xení ni ntō

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ É tēkú nto tsí kaka'an ñá'a: “Kuinima ntó ta'an nto, ne, ña ku kuinima ntó ña kadē xení ni ntō”, ka'an ña. ⁴⁴ Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntō e kuinima ntó ña kadē xení ni ntō. Ka'an ntá'vī ntó iña ña é kainúu nti'u nto. ⁴⁵ Kidāā ne, kuvi nti'xe nto i'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kán. Tsí kata'xi Xuva kō é dadii tsi kaxi'í nuu ngantií san mí ntoo ña'a, ña é vā'á, nī mí ntoo ña'a, ña é kīni ntāa san, ne, kataxnúū ña é dadii tsi o kaxi'ín daví san mí ntoo ña'a, ña é vā'á, nī mí ntoo ña'a, ña é kīni ntāa san di. ⁴⁶ Te da mii tsi kuinima ntó ña'a, ña é kakuinima í nto ne, ¿mí'i ntu nī'i nto é vā'á nta'a Xuva kō? Kuān ó de ña ntaído diu'ún san di. ⁴⁷ Te da mii tsi tā'an ntó ka'an ntó ni ñā ntiusí ne, ¿neé ntu é kā'an nto e dóo vā'á ó kade nto? ¿Ñā ntu te kuán o de ña'ā, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō di? ⁴⁸ Dīvi ntō ne, víi nto é vā'á ni ūn ntíí ntíí ña'a, vatā ó de Xuva kō, ña tuví e dukún kán.

6

Dá kanañē'e Jesúsú núu ī é vā'a

¹ Dá kade nto nuu i é vā'á ne, ña kú de nto nūu ña'a da ti é kā'an ñá tsi dóo vā'á ña'a nto. Tsi kidāā ne, ña tá'xi Xuva kō, ña tuví e dukún kán, doméni é káduku ntée nto. ² Dukuān ne, dá kaxntii nto ña ntā'ví san ne, ñá ku ka'án ntó ni ūn ntíí ntíí ña'a vatā ó de ña'a é rki xaa ña ntéku e

ntáka'an ñá ni ñā'a má ūkún kán, mé'ñu itsi kán dī. Kuān ó de ña vata koo é ká'an ñá'a san tsi dóo va'á ña'a ña. Nuú é ntaā i é kāka'án u ni ntō, tsí e dívi tsi tsikan doméni é nī'i ña. ³ Ntá tsi dá kaxntii nto ña ntā'ví san ne, nté ña vá'a tiin ni'i ntō ña ku ntāa nto ni ña. ⁴ Xntii xu'ū ntó ña. Tsi ini Xúva kō neé ntáde xu'ū ntó ne, divi ña ta'xī ña doméni é kāduku ntée nto.

Dā nañé'e Jéssu nté koo ka'an ntā'ví ō

(Lc. 11:2-4)

⁵ Dā ntáka'an ntā'ví nto ne, ñá ku ka'ān ntó vatā ó de ña ntaéni nta'ví san. Tsi dóo ntio ña é kuntitsī ña ka'an ntā'ví ña má ūkún kán, mé'ñu itsi kán dī, vata koo é kīnī ña'a san ña. Nuú é ntaā i é kāka'án u ni ntō tsí e dívi tsi tsikan doméni é nī'i ña. ⁶ Ntá tsi dá kakā'an ntā'ví nto ne, kukunūu nto mí xoxó ña'a ne, nakadī ntó xi'í nto. Kidāa ne, diin diin tsi ká'an ntā'ví nto ni Xuva kō. Xuva kō ne, ini ña neé é diin diin tsi kade ntó ne, tá'xi ñā é vā'á iña nto.

⁷ Dá kakā'an ntā'ví nto ne, ñá ku dotō tsí ka'an ntó vatā ó ntáde ña'a, ña é ñá ini Xúva kō. Tsi tē dóo kí'in ito ka'an ña é divi divi tsi ne, kuétsi é tēkú Xuva ko ñā, kuiní ña. ⁸ Ñá ku kuān xkoó de nto, tsí Xuva kō ne, ini ña nee ntí'í ntí'í kantio nto di'na dá kākan ntó nta'a ña. ⁹ Du'va koo ka'an ntā'ví nto:

Xuvā nti é tuví nto e dukún kán,
na nakuiko ñu'ū ntí divi nto.

¹⁰ Kixkada kú'vē ntó iñá nti.

Víí nto é ntio nto ñuxiví a, vatā tsi ó de nto e dukún kán.

¹¹ Tā'xi nto ita é ká'xí nti é ví'a é uten, vatā ó ntántio nti.

¹² Kada ka'nu iní nto nī nti kuétsi ntí, vatā ó kade ka'nu iní nti ni ñā'a, ña e ntáde é kini kaa nī nti.

¹³ Ñá ku dā vá'a ntō é ntō'o ntí nta'a tó'ō e ña vá'ā san, ntá tsi xntii ntō nti é ña víí nti é kīni kaa é ntio i é víí nti.

Tsí divi ntō é kadē kú'vē nto;

divi ntō e dóo iō nto é víí ntó ne,

divi ntō e dóo ka'nu nto ntii dañu ntūvi.

Kuan tsi koo na kōo.

Kuan kōo ka'an ntó ni Xuva kō.

¹⁴ 'Tsí te kāda ka'nu iní nto ni ñā'a dá ntáde ña é kini kaa ni ntō né, kada ka'nu iní Xuva ko ni ntō dī. ¹⁵ Ntá tsi tē ña kada ka'nú iní nto ni ñā'a dá ntáde ña é kini kaa ni ntō ne, ñá kada ka'nū iní Xuva ko ni ntō dī.

Dá kakā'an Jésuu nté koo kuntoo ixu ō

¹⁶ 'Dá ntaíntoo ixu ntō ne, ñá kū xkuntóo nta'xa ntó vatā ó de ña ntaéni nta'ví san. Ntánakoto nta'xa ña vata koo é kūtuni ñá'a tsí ña ntaé'xi ña. Nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō tsí e dívi tsi tsíkan doméni é nī'i ña. ¹⁷ Ntá tsi dá ntoo ixu ntō né, nekīn ntó dīki ntó ne, kītī nto dī, ¹⁸ vata koo é ña kutúni ñá'a san é ña ntaé'xi nto. Tsí Xuva kō ne, iní ñá nēe é diin diin tsi ntáde ntó ne, ni'i nto é vā'á nta'a ña.

Dokuika ñña ko é tuví e dukún kán

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ 'Ñá ku nātee kuitīn nto é vā'á iña nto ñuxiví a, tsí i'a ne, kaduku tī ne, ō kakudu'xe káa nto ne, ō te'ú ne, ō ki'in du'u. ²⁰ Ntá tsi natee kuitīn nto é vā'á iña nto e dukún kán. Tsí ikán ne, ña túvi kītī é duku tī iña nto, ntē ña té'u, ntē xoxó ña du'u é ki'i dú'u ña iña nto. ²¹ Tsí dā mí'í ká ñu'u vā'a é vā'á iña ntó ne, ikán tuví nima ntó dī.

Ñú'ū é káxi'í nuu kúñu kō

(Lc. 11:34-36)

²² 'Ntuxnúu kō ne, vata kaa ñu'u é káxi'í nuu kúñu ko káa. Te vā'á ntuxnúu nto ne, kaniñ kúñu nto káxi'í nuu. ²³ Ntá tsi tē ña vā'a ntuxnúu nto ne, kaniñ kúñu nto ñinēe. Te ñū'ú san kuneé ne, kuneé kue'en. Ñinēe kue'en kúñu ntō.

Xuva kō né, ō diu'ún san

(Lc. 16:13)

²⁴ 'Ña kúvi kada tsiñu o ni ūvi ña'a tó'o kō é uun kaa tsi. Tsí te ntio ko ñá uun ña ne, ñá uun sán ne, ñá ntio ko ña. Tsí uun ña'a ña ne, kuiko ñu'u o ñā; ñá uun sán ne, ñá kuiko ñu'u o ñā. Dukuān ne, ña kúvi kada tsiñu ō é ññ kué'en iní ko iña Xuva kó te dadīi tsi kadā kuení ko nté koo kukuika ō.

*Kade Xuva ko kuēnta í'xá ña**(Lc. 12:22-31)*

²⁵ 'Dukuān ne, kaka'án u ni ntō: Ñá ku dē kuení nto ntuvi iña nto, mí'i kī'xi é kō'o é ká'xi nto, mí'i kī'xi doo é kunūu nto. ¿Ñā ntu te díí díí ka nuu á'vi ntuvi iña nto é vata kaa e é ká'xi nto? ¿Ñā ntu te díí díí ka nuu á'vi kúñu ntō é doo san é kunūu nto? ²⁶ Koto nto láa, kiti ntaíko e dukún kán. Ná tē ntaítu ti, ntē ña te ntáta'vi ti. Ña túvi xáka ti mí ñu'u vá'a é ká'xi ti. Ntá tsi kaxé'e Xuva kō, ña tuví e dukún kán, e ntaé'xi ti. ¿Vá díí ka ntu nuu á'vi a láa san é ña ntō? ²⁷ ¿Vá kúvi víí ntu nto é kuē'nu ká nto te dāva métru, kuān te dóo kutsu'un ntō?

²⁸ ¿Nté kui kuān nte ntádē kuení nto nēe é kunūu nto? Koto nto itá laa san nté o ntaé'nu má kú'u kan. Ntē ña ntáde tsiñu, ntē ña ntákani. ²⁹ Ntá tsi nté rei Salamuun ña ni xío doo ña e dóo vá'a vata kaa laa sán, kuān te dóo kuika ña. ³⁰ Tē xe'é Xuva kō é kuān nte vá'a ito laa san é kántíto vevíí ne, utén koko me'ñú ñu'u kán ne, ¿ñā ntu te díí díí ka ta'xi ña é kunūu nto, nto'o é ña ini kuintí'xe nti'xe nto? ³¹ Dukuān ne, ñá ku kutsu'un ntō, ñá ku ka'án nto: “¿Mí'i ntu kī'xi é ko'o o, é ká'xi o? ¿Mí'i ntu kī'xi é kunuu kutāvi o?” Ñá ku kuān xkoó ka'an nto. ³² Tsí ña'a, ña e ñá ini Xúva kō ne, ntánantuku ña ūn ntíí ntíí nuu i sá'a. Ntá tsi ini Xúva kō, ña tuví e dukún kán, tsí ntátaan núu nto un ntíí ntíí nuu i sá'a. ³³ Ntá tsi di'na ntukū nuu iní nto é nantuku ntō é kadē kú'vé Xuva kō ne, víí nto é vá'a é ntio ña. Kidáa ne, ta'xi ña un ntíí ntíí nuu i é ntátaan núu nto. ³⁴ Dukuān ne, ñá ku nti'i iní nto nté koo víí nto uten, tsí uten ne, ió ka ntuvi é nti'i iní nto. Tsí uten uten ne, xée mií é nti'i iní nto nēe é víí nto.

7

*Ña ka'an ntée o tuku ña'a**(Lc. 6:37-38, 41-42)*

¹ 'Ná ku ká'an ntée nto tuku ña'a, vata koo é ña ka'an ntée ña nto dí. ² Tsí vata tsí ó kaka'an ntée nto tuku ña'a ne, kuan kōo ka'an ntée ña nto dí. Vatā ó kakii kú'vé ntó

ne, kuan koo kuntēkú kū've ntó di. ³ ¿Nté kui kaiton ntun utsi xákā é nuu ntuxnūú ta'an o ne, ñá kaítōn ntu'u é nuu ntuxnúu o? ⁴ Te kál'án ni tā'an o: "Tā'xin ntuxnúu o, na nātavá u utsi xákā é nūu san", koo ka'an, ntá tsi ¿mí'i ntu kūvi kinin é natāvan, tsí ntu'u san núu ntuxnúu o? ⁵ Divín é kaeni nta'vín, di'na natāván ntu'u é nūu ntuxnúu o ne, kidáa kūvi kinin é natāván utsi xákā san é nuu ntuxnūú ta'an o.

⁶ Ñá ku kuē'é nto tīnā sán nuu i e kúviko san. Tē ña'á ne, tīn ti nto. Ntē ña ku xé'e nto kutsín san xo'o kiti e á'vi san, tsí kaka nuu ti. Kidáa né, ntuku kui'i tí nto.

Kakan nto, nantuku ntō né, nake'xen ntō xi'i

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Kákan nto nta'a Xuva kō ne, ní'i ntō. Nantuku ntō né, nani'i nto. Nake'xen ntō xi'í ne, nakaán ña é ká'ví nto. ⁸ Da xōó ka ña'a é kakan ña ne, ní'i ña. Da xōó ka ña'a é nantuku ña ne, ní'i ña. Da xōó ka ña'a é nake'xen ña xi'í san ne, nakaan.

⁹ ¿Vá iō ntú nto, te kaikán i'xá nto tañú'ū ne, vá xūu ntu kué'e nto i? ¹⁰ O te kákán tsákā ne, ¿vá kōo ntu kué'e nto i? ¹¹ Ntō'o é kīni kaa nima ntó ne, kaxé'e nto é vā'á i'xá nto. ¿Ñā ntu te díí díí ka ta'xi Xuva kō, ña tuví e dukún kán, é vā'á, tē xoó kakan í ña?

¹² Da neé ka nuu i é ntio nto é víi ña'a ni ntō né, kuan kōo víi nto ni ñā di. Tsi sá'a kakā'an lei Muísee, ni ña ntáka'án naa Xuva ko kídaa.

Xi'i é ña ni'i

(Lc. 13:24)

¹³ Kūkí'vi nto xi'í é ña ní'í san. Tsi dóo ní'í xi'í é kañe'e dô'vi kan. Ná tē neé ntii tū'un é ká'in o itsi tsíkan ne, ñá te da díi ña'a ntáñe'e ña ikán. ¹⁴ Ntá tsi ña te ní'í xi'í mí kuíta ntí'xin ō é ní'í ko ntuví va'á iña ko. Dōó ntii tū'un é ká'in o itsí sá'á ne, ñá tītín ña'a ntánani'i ña.

Kutuni kó te vā'á utun san te kíi kiti i

(Lc. 6:43-44)

SAN MATEO 7:15 17 SAN MATEO 7:29

¹⁵ 'Kuenta tsí vií nto ña e ntáka'an naa Xuva ko, ña é ña te nuu é ntaā i ntáka'an. Ntio ña é kadā kuení nto é vāta ntāa le'ntu ntāa ña, ntá tsi nima ñá ne, vata ntāa tina kũ'u ntāa. ¹⁶ Kutuni ntó nee ñá'a nti'xe ña tē ini nto nté o de ña. ¿Vá ntákii ntu tinti'o xo'o iñũ? ¿Vá ntákii ntu kiti ígu tun veñuu? ¹⁷ Te vā'á utun sán ne, vā'ā kiti i. Tē ña vā'a utun sán ne, ñá vā'á kiti i di. ¹⁸ Te vā'á utun sán ne, ña kii kiti é ña vā'ā. Tē ña vā'a utun sán ne, ña kii kiti é vā'a. ¹⁹ Da nēé ka utun é ña kakii kiti va'á ne, nakiin ō né, ka'mi ō. ²⁰ Dukuān ne, kutuni ko nté kaa utun san te kii kiti i.

Ñá te un nti'i ñā'a é kūvi kí'vi ña mí kadē kũ've Xuva kō (Lc. 13:25-27)

²¹ 'Kuān te dóo titín ña'a ntáka'an ña e Tó'o ñā ko, ntá tsi ña te un nti'i ña xēe ñá nta'a Uva kō. Da mii tsí ña e dé ntaa é kaka'an Úvā ko, ñá tuví e dukún kán, é xēe ña. ²² Ntuví tsikán ne, ñá te da dñi ña'a ká'an ñá ní ko: “Tó'ó nti, nti'í ne, ká'ān ntí kuenta iña ntó ne, nakúnū ntí é ña vā'a kuēnta iña nto. Nuu i é dóo na'nu é idé nti kuenta iña ntó di”, koo ka'an ña. ²³ Kidáā ne, ká'ān ú ni ñā: “Xu'ú ne, ñá iní u nto. ¡Koo xio nto, tsí ña vā'ā ó ni ide nto!”, koo ka'án u ni ñā.

Uvi núu i ētí vi'i (Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ 'Dá xōó ka ña'a é kātekú i é kaka'án u, te kāda ntaa ña tú'ūn é kaka'án u ne, vata kaa ña e dóo ki'in iní í kaa ña, ña é xntitsí vi'i i nú xuú san. ²⁵ 'Dá kñn davi nu'ú san ne, ē'nu ntute san. Un vā'a tsi ínu tatsín ne, dúku nūu tatsín san nú vi'i ña kán, ntá tsi ña ni kñn vi'í san, tsí nntsi kutu nú xuú san. ²⁶ 'Dá xōó ka ña'a, ña é kātekú i é kaka'án u ne, ntá tsi ña káde ntaa ña tú'ūn kó ne, vata ntāa ña tuntu ntāa ña, ña é xntitsí vi'i i nú ñuti. ²⁷ 'Dá kñn davi nu'ú san ne, ē'nu ntute. Un vā'a tsi ínu tatsín ne, dúku nūu tatsín san nú vi'i ña kán ne, uun ito tsí kñn. Kūnaá kue'en vi'i ña —ka'an Jéssu.

²⁸ 'Dā kúvi ka'an Jéssu sá'ā ne, koó dā kúdu'va ña'a san é kuan ō nakua'a ña ña, ²⁹ tsí nakua'a ña ña vatā ó kanakuā'a

ña'a, ña e dóo ki'in inī i. Nǎ te ni nakua'a ña ña vatā ó de mastrú leí san.

8

Dā ntavá'a Jesuu ñá kanakó'xo kúñu ī

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Dá kǔntíi Jesuu xúku san ne, ñá te da dīi ña'a intíkin ñá ña. ² Xée ūun ña'a, ña kanakó'xo kúñu ī, mí tuví ña ne, ínchiti ña nūu ñá, kaka'an ña:

—Tō'ó, tē ntio nto ne, kuvi ntavá'a nto ko —ka'an ña.

³ Nákāa Jesuu nta'a ñá ne, tīin nta'a ña ñá ne, dá kakā'an ña:

—Ntio ko. ¡Ntuvá'an! —ka'an ña.

Ura tsí i ntuvá'a ña ne, ntī'i kui'í san. ⁴ Kaka'an Jésuu ni ña:

—Kuenta tsí viin. Nǎ ku kǎ'an ni ña'a nté o kuvi o, ntá tsi kuē'en mí tuví dutú san, nañē'en ña kúñu ō. Da kidáa kuē'én doméni iña Xuva ko é kākā'an lei Muísee, vata koo é kūtuni ñá'a san tsi é ntuvá'an —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñá kade tsiñu iña tó'ō sntadun

(Lc. 7:1-10)

⁵ Dā xee ñá ñuú Capernaú ne, xée tó'ō é uun sientu sntadún san mí tuví ña ne, ⁶ kaka'an ñá ni ñá:

—Tō'ó, tuví ña kade tsiñu iñá ko nú vi'í kó kǎn ne, nautun ña. Nǎ tē nté kaa kanto'o ña —ka'an ña.

⁷ Kidáa ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Kí'ín u, dá ntavá'ā ú ña —ka'an ña.

⁸ Ntá tsi kaka'an tó'ō sntadún san ni ñá:

—Tō'ó, ñá tē neé nuu á'vi u é kǎ'in nto nú vi'í kó kǎn. Te da mií tsí é ka'an ntó ne, ntuvá'a ña. ⁹ Xu'ú ne, ió ña kade kú've iña kó ne, kade ú tó'ō sntadún san di. Te kǎ'án u ni ūun ña'a é na kǎ'in ñá ne, kí'in ntí'xe ña. Te kǎ'án u ni tūku ña'a é kí'xi ña ne, kí'xi ntí'xe ña. Te kǎ'án u ni ña kade tsiñu iñá ko é vii ñá tsiñu tsikán ne, kada ntaa ña —ka'an ña.

¹⁰ Da kúdu'va Jesuú da téku ña é kākā'an tó'ō sntadún san ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō. Váta kīnī u uun ña'a, ña e dóo kakuinti'xe i, nté ña ñuú Israee. ¹¹ Ne, ka'án u ni ntō tsí títín ña'a ki'xi ña da mí'í ká ñuú ñuxiví san é kuntoo ña, ka'xí dadíi ña ni ñata ika ko Ábraan ni Ísaa ni Jácoo nú mesa mí kadē kú've Xuva kō. ¹² Ntá tsi ña'a, ñá kuini i é duku ntée ña kuntōo ña mí kadē kú've Xuva kō ne, nakuítá nuu Xuva ko ñā mí díí ka ikā, mí dóo nee. Ikān e kueku ña ne, naka'xí ka'ñī ña nú'u ñā —ka'an ña.

¹³ Kidáā ne, kaka'an Jesús u ni tó'ō sntadún san:

—Kunú'un. Kuan koo na kúví vata tsí o kuínti'xe o —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ntuvá'a ña kade tsiñu iña ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñuntíi Pedru

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Dá kúkí'vi ña má vi'í Pedru kán ne, íní Jesuu é tuví ntaa ñuntíi Pedrú san e dóo kaxé'e ña ka'ni. ¹⁵ Kidáā né, tíin nta'a Jēsuu ntá'a ña ne, ura dú'va tsi i ntikó ña ka'ni sán ne, dā nakuntítsi ña, de vá'a ña é ká'xi ña.

Ñá te da díi ña nchokuvi ntavá'a Jesuu

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Dā kuáa va'á ne, xée ñā'a san mí tuví Jesuu. Dōo titín ña'a ntánteka ña ña é ñū'u é ña vá'ā nima i. Jesuú ne, uun tsi tú'un ñā nakuíta ña é ña vá'ā san ne, ntāvá'a ña ña nchokuví san dí. ¹⁷ Kuan ō kúví vata koo é kūntaa é kākā'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko kídaā: “Mii ñā é ntá'a ña kui'i ko ne, mii ñā ído ñā nuu i é ntánto'o kō”, ka'an ña.

Ñá é ntio i kuntikín Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Dā íni Jesuu tsí ña te nté kaa ña'a ntátavi núu ña ña ne, kaka'an ña tsí kí'in ña, kuita nti'xin ña uun xo díñi míni san. ¹⁹ Xée ūun mastrú leí san, ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Mastrú, kuntikín u nto dā mí'í ka mí kī'in nto —ka'an ña.

²⁰ Kaka'an Jesús u ni ña:

—Xteé san ne, ió mâvi ti mí kaintoo vá'a ti. Lāá, kiti ntaíko e dukún kân né, ió taka ti mí kañu'u vá'a ti di. Ntá tsi xu'ú é vëxkúvī ú ñatīí ne, ña túvī mí kutūvī da'na dikí ko —ka'an ña.

²¹ Tuku ña ntini'i ñā né, kaka'an ñá ni ñā:

—Tō'ó ntī, ta'xi nto é di'na kiku'xí u uvā kó ne, da kidāa kuntikín u nto —ka'an ña.

²² Ntá tsi kaka'an Jésuu ni ña:

—Kuntikín ko. Xtuvīn miin ñā ntīxí san, na kū'xí ta'an ña ña ntīxí ni'i ñā —ka'an ña.

Dā teé kadin Jesuu tátsin ni ntūte mínī san

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Kidāa ne, ñú'u ña tun ntōó san nī ña ntántikín ña.

²⁴ Un vá'a tsi ínu tatsín san kídaa, dā nté kúkí'vi ntute san iní tun ntōó san. Ntá tsi kakidi Jésuu. ²⁵ Kué'ēn ña ntántikín ñá ne, nantóto ña ñā, ntáka'an ña:

—¡Nakakū ntó ntī, Tó'ō ntī, tsí doko sa téni ō! —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Jésuu ni ña:

—¿Nté kui ntaú'vī ntú nto? ¿Nté kui ña kue'e ntu ntákuinti'xe nto? —ka'an ña.

Kidāa ne, nákuñtīsí ña, kaka'an ñá ni tātśín san ni ntūte sán ne, kūkadin. ²⁷ Koó dā kúdu'va ña ñu'u tun ntōó san, ntátsixe'e tā'an ña:

—¿Neé ntu ña'a ña sá'a? Tsí un tsi nte tātśín san ni ntūte san kade ntaa é kāka'an ña —ka'an ña.

Ntūvi ñátīí, ña ntoo ñuú Gadara, ñá ñu'u é ña vá'ā nima i

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Dā xee ñá uun xo diñi ntute san mí tuví ñuu é nani Gādará ne, úvi ñatīi ntīi ña nú ñaña kapūsantu kán ne, xée ētsin ña mí tuví Jesuu. Ní'ū é ña vá'ā san nima ñá ntūvi ñá ne, dōo diin ña. Ntaú'vī ña'a san é kuīta ntí'xin ña mí ntoo ña. ²⁹ Ntákachū'u ntáa ñatīí san, ntáka'an ña:

—¿Ntē ntú koo víí nto nī ntí, I'xá Xuva kō? ¿Vëxnánto'o ntu nto ntí di'na dá xēe ntúvi ī é ntō'o ntī? —ka'an ña.

³⁰ Da'a sán ne, ñu'u kutsin, ntaé'xi ti. ³¹ Ntaíkan é ña vá'ā san da xe'e nta'a Jéssu:

—Te nakuitā ntó nti ne, ta'xī nto é kī'ví nti nima kútsín san —ka'an.

³² Kaka'an Jéssu:

—Kuē'en —ka'an ña.

Ne, ntii é ña vá'ā san nima ñátí san, kúkí'ví nima kútsín san. Un ntii ntí kutsín san ínu ti, kue'en tí xi'nti kán, ne, náko'xó nuu ti kúñu tī nu mínī san. Ikān tēnī ntii ntí ti.

³³ Ínu ña ntáde kuenta kútsín san, kunú'u ñā ñuú ña kán ne, ka'an ntáa ñá ni ñā'a san un ntí'í e kúvi, nté ō kúvi ni ñā'a, ña é ñu'u é ña vá'ā san nima i. ³⁴ Un ntii ntí ña ñuú i sán ne, xée ña mí tuví Jéssu. Dā íni ña ña ne, ntáka'an ñā'a san ni Jéssu, na vii ñá da xe'e, na ntāka ña ñuú tsikan.

9

Dā ntavá'a Jéssu úun ña'a, ñá xi'i dáva kúñu í

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Kidáa ne, ínū Jéssu tún ntóo ne, itā nti'xin ña mínī sán ne, náxee ña ñuú mii ña. ² Kidáa ne, xee ní'i ñā'a san uun ña'a, ñá xi'i dáva kúñu í, ntekú ña chidō. Dā íni Jéssu tsi dóo ntákuinti'xe ña vexní'i ñā sán ne, kaka'an ñá nī ñá xi'i dáva kúñu í san:

—Ō dá', naxnuu ini o, tsí e dé ka'nu iní u ni ō kuétsi ō —ka'an ña.

³ Ntá tsi mastrú leí san ne, dē kuení mii ñā: “É kuān ó kaka'an ñá sāl'a ne, dotō tsí kaka'an ña tú'ūn é da mii tsi Xuva ko kúvi ka'an ña”, dé kuení ña. ⁴ Ntá tsi ini Jéssu neé ntádē kuení ña, ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui dóo kīni o ntádē kuení ntu nto? ⁵ ¿Nee iña é díi ka ña ntii tu'un é kāl'án u, te kuiní ntó, ō é kāl'án u: “Kada ntaa ka'nu iní u kuétsi ō”, ō é kāl'án u: “Nakuntísin ne, kakan ve”? ⁶ Ntá tsi ntio ko é kūtuni nto tsí kúvi víi u, xu'u é vèxkúvi ú ñatíi, é káda ka'nu iní u kuétsi ntó ñuxiví a —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an ñá nī ñá xi'i dáva kúñu í san:

—¡Nakuntĩtsin ne, naki'in chido ō né, kūnú'un nú vi'i o kǎn! —ka'an ña.

⁷ Kidáa ne, nákuntĩtsi ña, kunú'u ña nú vi'i ñā. ⁸ Dā íni ña'a san sá'ā né, dōo u'ví ña. Ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō é xē'é ña é kūvi vii ña'a san vatā o dé Jesuu.

Dā kána Jesuu Máteu

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Dā ntáka Jesuu íkǎn ne, kué'ēn ká ña. Íni ña uun ñatĩi, ñá nani Máteu. Tuví ña mí kaido ña diu'un xōo san iña ñá ñuú Roma. Kaka'an ñá ni ñā:

—Kuntikín ko —ka'an ña.

Nákuntĩtsi Mateú san ne, kué'en ña kũntikin ñá ña.

¹⁰ Uun ito ne, dá tuví Jesuu má vi'i kǎn ne, ñá te da dīi ña ntaído diu'un xōo san xee ña, ni tuku ña'a, ña kini ntáa dī. Dadīi tsi intóo ña nú mēsa ni Jéssuu ni ña ntántikin ña.

¹¹ Dā íni ña fariseú san ne, tsixe'e ñā ña ntántikin Jéssuu:

—¿Nté kui ntaé'xi dadīi ntú mastu ntó san nī ña ntaído diu'un xōo san ni ña iō kuetsí i san? —ka'an ña.

¹² Dā téku Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ña é vā'á o ni ī ne, ña ntántio ña medíkū; mii tsī ña ntánchokuví san. ¹³ Kue'ēn ntó ne, nakuā'a nto tú'ūn sa'a, vata koo é kũtuni nto nee iñá ncho ka'an sá'ā: “Ñá tē doméni é ntio ko, tsi é ntio kó ne, na ntũnta'ví ini nto ta'an nto.” Kuan ō ka'an Xúva kō. Tsí xu'ú ne, ñá te ña'a é vā'a véxnantuku ú, tsí ña'a é iō kuetsí i —ka'an ña.

Dā tsixe'e ña Jéssuu nté koo vii ña da ntaíntóo ixu ñā

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Kidáa ne, xēé ña ntántikín Juaán san mí tuví Jesuú ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kui nti'í nī ña fariseú san ne, ntaíntóo ixū nti, ntá tsi ña ntántikin ntó ne, ña ntáde ña? —ka'an ña.

¹⁵ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Vá kuntoo nta'xa ntu ña kaxee viko mí tánta'a ña'a dá tuví dukuān ña tánta'a san ni ñā? Tsi xée ūra i é ntáka ña tánta'a san mí ntōo ña ne, kidáa né, kuntoo ixu ñā.

¹⁶ 'Te nāteé nuu ō doo tsudé ne, ñá nāxnteé nuu o doo é vāta natixī du'nu áta kō mí ntátsin, tsí ntatsin xtuku te natixī doo xée sán ne, díí díí ka kukue'e ntatsin. ¹⁷ Ntē ña tsu'un o ntute tínti'o xee ini tsá'a atā e kúvi ñíí, tsí ntatsin ñíí sán ne, kati ntí'i ntute tí. Nté ñíí san ña kaidiá'vi ká i dí. Tsí tsu'un o ntúte tinti'o xee ini tsá'a ñíí xēé, vata koo é xntii ntuvi nuu i —ka'an ña.

Ñā diókō Jairu ni ñádí'í, ña tíin nta'a dōo Jesuu
(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Da ñíí kāk'a'an Jesús ni ñá ne, xée ūun ña'a ña tsiñu i, inchíti ña nūu Jesús ne, kaka'an ña:

—Dā ve xí'i a diókō ko. Ntá tsi te kí'xi nto ne, te tíin nta'a nto í né, ntoto —ka'an ña.

¹⁹ Nákuntitsí Jesús ne, kué'en ñā kántikin ñá ña, ni ūn ntíí ntíí ña ntántikin ñá dí. ²⁰ Kidāā ne, vé'xi uun ñadí'í ata Jesuu. Ñadí'í san ne, é ūxuvi kuía é kaeti niñi ña. Xée ētsin ña ata Jesús ne, tíin nta'a ña ntēte doo ña. ²¹ Tsí dé kuení ña: “Te da mií tsi dū'nu ña tíin ntá'a ú ne, ntuvá'a u”, kuini ña. ²² Xkokōto Jesús áta ñā ne, íní ña ña. Kaka'an ñá ni ñā:

—Ō dá', naxnuu ini o, tsi é ntuvá'an, tsi kuínti'xe o ko —ka'an ña.

Ne, ura dú'va tsi i ntuvá'a ña.

²³ Dā xee Jesús nú ví'i ña tsiñu i sán ne, íni ña ña ntánakueku san; tēkú ña é kō da ntákachu'u ntāa ña'a san ntaéku ña ne, ²⁴ kaka'an ñá ni ñā:

—Koo xio nto. Ñá te ni xí'í tun; kūdii kakidí tun —ka'an ña.

Da xkuntée ña'a san Jesuu. ²⁵ Ntá tsi dā kíñu'u ña ña'a san kí'i kán ne, kúkí'ví ña má ví'i kán ne, írkāa ña nta'a tún ne, nákuntitsí tun. ²⁶ Kidāā né, kūtuní un ntíí ntíí ña ñuú i é ntoo etsin nté ō kúvi.

Dā ntavá'a Jesuu uvi ñá'a, ña kuāa

²⁷ Dā ntáka Jesús íkán ne, uvi ñá'a, ña kuāa, kuntikin ñá ña, ntákana ña ña:

—jNtūnta'ví ini nto ntí, I'xá ika Dāvii! —ka'an ña.

²⁸ Dā ita ntí'xin Jesuú san má vi'i kán ne, xée etsin ña kuāá san mí tuví ña. Kaka'an Jesúsui ni ña:

—¿Ntákuinti'xe ntu nto e kuvi víi u sá'ā? —ka'an ña.

—Ntákuinti'xe ntí nto, Tó'ō nti —ka'an ña.

²⁹ Kidáā ne, tiin nta'a ña ntuxnūu ñá, kaka'an ña:

—Na kūví vata tsī ó ntákuinti'xe nto —ka'an ña.

³⁰ Kidáā né, nāxi'i ntuxnúu ña. Dōó ka'an Jesúsui ni ña:

—Kuenta tsí víi nto vata koo é ña kutúni ñá'a san —ka'an ña.

³¹ Ntá tsi ura tsí i dá kunú'u ña ne, eni ntu'u ñā ntáka'an ñá ni ūn ntíí ntíí ña ñuú tsíkan nté ó dé Jesúsui ni ña.

Dā ntavá'a Jesuú úun ña ñi'i

³² Dā ve tsi ntáka Jesúsui ni ña ntántikin ñá ne, xee ní'i ña'a san uun ña ñi'i, ña nuu é ña vá'ā nima i. ³³ Dā nakuíta Jesúsui é ña vá'ā san ne, nāka'an ñá ñi'i san. Koó dā kúdu'va ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—¿Nté uun ito vata kíni o é kuan koo kūvi ñuú Israeel —ka'an ña.

³⁴ Ntá tsi ña fariseú san ne, ntáka'an ña:

—Kūdii tó'ō e ña vá'ā san kaxe'e é kūvi víi ña sá'á nakuitā ñá é ña vá'ā san —ka'an ñá iña Jesúsui.

Dā ntúnta'ví ini Jesuú ñá'a san

³⁵ İka Jesúsui un ntíí ntíí ñuú kuetsi ni ūn ntíí ntíí ñuú na'nu, kanakuā'a ña má vi'i mi ntánataká nuu ña Israeel san, kaka'an ntódo ña tú'un é vā'á san iña mí kadē kú've Xuva kō. Kantavá'a ña da neé ka nuu i ku'i e ntákuví ña'a san. ³⁶ Dā ini ña é ña te da dí ñá'a san ne, ntúnta'ví ini ña ña tsi dóo ntánto'lo ña é xoxo káde i ña kuenta. Vata ntáa le'ntu é xoxo páxtu ti ntáa ña. ³⁷ Jesúsui ne, kaka'an ñá ni ña ntántikin ña:

—Dōó iō ñá'a é vāta tekú ña tú'un Xuva kō, ntá tsi ña titín ña'a ña ntáka'an ntódo san. Vata ntáa matu e dóo kuáan ne, xōxó kue'e ñá'a é ta'vi ña. ³⁸ Dukuān ne, kákan ntō Tó'lo ítú san na taxnūu ña ña'a, ña ntáde tsiñu, e kitá'vi ña ítú san —ka'an ña.

10

Dā nākaxnuu Jesuu úxuví pustru ña

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Kāna Jesuu úxuvi ñá'a, ña é víi pustru ñá ne, xé'e ñā é kuvi nakuitā ña é ña v'áā san, é kūvi ntavá'a ña ña'a san un ntií ntií nuu i é ntákuví ña.

² Du'va nani pustru, ña é uxuví san: ña é kuvi ūun ne, Simuun ña (Pedru nani ñá ñi), ni enī ñá, Andree; ni Sāntiaú, ni enī ñá, Juaan, ntuvi í'xá Zebedeu; ³ Felipe, ni Bártulu, ni Tūmaá, ni Māteu, ñá kaido diu'un xōo; ni Sāntiau, í'xá Alfeú, ni Tādeú, ⁴ ni Sīmuun, ñá kaduku ntée ña uve ta'an Zelote, ni Júda Iscāriote, ña é dīko Jesús.

Taxnūu Jesuú pustru ña é na kika'an ntódo ña

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Taxnūu Jesuu ña é uxuvi ñá'a san ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ñá ku ñe'ē nto mi ña ntákuinti'xe ña Xuva kō; ntē ña ku ñe'ē nto mí ntoo ña Samariá san ñi. ⁶ Ntá tsi kue'ēn nto mí ntoo ña Israee, ña é vāta ntāa a le'ntu é kunaa ntāa ña. ⁷ Da ñi ntaíka nto ne, ká'an ntōdó nto tsí é xee étsin ntuvi dá kani nt'u Xuva ko kadā kú'vē ña. ⁸ Ntavá'a nto ña nchokuvi; nantōto nto ña xi'i; ntavá'a nto ña é ntee kui'i é kánakó'xo kúñu i; nakūnu nto é ña v'áā san. Dómēni ní'i nto é kūvi víi nto sá'a. Dukuān ne, ña kí'i nto xā'ví i nee é víi nto.

⁹ Ña kuído nto ōro, nté diu'un kui'xin, nté diu'un kuaan, ¹⁰ nté itīn nto é kū'un iña ntó itsi kán. Nté ña kuni'i nto uun na'a dú'nu nto, nté nti'xen nto é nādama nto, nté tatun ntō, tsí ña ntāde tsiñu ne, da mií é ní'i ña é ka'xi ña.

¹¹ Da nēé ka ñuú, tē lú'nti te kā'nu, mí xēe ntó ne, ntuku ntō xoó ña'a, ña é v'á'a ne, kuntuo nto ni ña dā nté ntaka nto ñuú tsikan. ¹² Te kúkí'vi ntō má vi'i kán ne, ká'an nto ni ñā Ntiusi. ¹³ Te v'á'a nti'xe ña'a sán ne, ká'an nto, na kué'ē Xuva kō é kuntuo v'á'a ña. Tē ña v'á'a ña'a ña ne, ñá kuntuo v'á'a ña. ¹⁴ Tē ña ta'xi ña é kuntuo nto ne, o ña kuintí'xe ña é ntáka'an ntó ne, nakidi nto nti'xen nto xákā ñuú san te ntaka nto ikān. ¹⁵ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni

ntō tsí díí ka vá'a kōo iña ñuu Sodomā ni ñuu Gomora é kōo iña ñuu tsikan ntuvi tē xe'é Xuva kō é ntō'o ña.

Nuu i é nto'o kō

¹⁶ 'jKoto nto! Kataxnūu ú nto é kī'in ntó vatā ó kañe'e a lé'ntu mé'ñū tína kū'ú san. Kantio e dóo ntíto víí nto vatā ó de koó san, ntá tsi víí nto vata kaa paloma, é ña te diin ti. ¹⁷ Kuenta tsí víí nto, tsí ña'a sán ne, ki'in ní'i ña nto nūu ña tsíñu i sán ne, kani ña nto ntuku iní vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé san. ¹⁸ Ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu na'nu i san ni ntā'a reí san kuenta iñá ko vata koo é kā'an ntó kuenta iñá ko ni ña, ni ñā'a, ña e ñá ini Xúva kō. ¹⁹ Ntá tsi te ntāda ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ñá ku itsu'un ntō nee é kā'an nto. Tsi ta'xi Xuva kō nté koo ka'an ntó ura tsíkan. ²⁰ Ña te míi ntō é kā'an nto kídaā, tsi Espíritū Sántū san ta'xi ña tú'ūn é kā'an nto.

²¹ 'Ñatíi san ne, ntada ña kuenta éni ña nta'a ña'a e ka'ní ña ña ne, uva i'xá san ne, kuan kōo víí ña ni i'xā ñá di; i'xá san ne, ki'i nchu'vi ñá uva ñā ne, ka'ní ña ña. ²² Nā ntío kue'en ña'a san nto kuenta iñá ko. Ntá tsi xoó ña'a kutíi ña dā nté nainu xtuku ú ne, nakáku ña. ²³ Dā ntádē xení ña ni nto ūun ñuu ne, kunu nto kue'ēn ntó tuku ñuu. Tsi nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō, ñá kunē'le nto xee nto un ntíí ntíí ñuu é ntoo ñuu Israeé dí'na dá nainu xtúku ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi.

²⁴ 'Nté uun ña kanakuā'a san é díí ka ka'nu ña'a ña é mastru ñá ne, nté uun ña kade tsiñu san é díí ka ka'nu ña'a ña e tó'o ñā. ²⁵ Vata ō kúvi mastrú san ne, kuan kōo kuvi ña ntántikin ñá di. Vata ō kúvi tó'o ñā ne, kuan kōo kuvi ña kade tsiñu iña ñá di. Tē ntáka'an ñá'a tsí xu'u e tó'ō e ña vá'a sán u ne, kuan tsi kōo ka'an ñá iña ntó di.

Xoo é u'vī ko
(Lc. 12:2-7)

²⁶ 'Ná ku u'vī ntó ña'a. Tsi ña tuví nee iña é tuví xu'ú vevii é ña tuví dító rkontúvi; ña tuví nee é ntáde xu'u o vevii é ña kutúni ña'a san. ²⁷ Nēe é kākā'án u ni ntō dá nēe ne, ká'an nto ni ñā'a sán ntuvi a. Nēe é tekú nto é kākā'án xú'u ú ni ntō ne, kachu'u ntó nte diki vi'i nto kan. ²⁸ Nā

ku u'vī ntó ña'a, ña é kūvi ka'ní da miī kúñu kō, ntá tsi ña kuvi ka'ní ña nima ko. Xuva kō é u'vī ntó ña, tsí divi ña é kuvi nantī'i ña nima kó nī kúñu kō dô'vi kan.

²⁹ 'Kūdii uun séntavu ntádiko ña uvi a láā skuaán san. Ntá tsi nté uun ti ña kuví ti, te Xuva kō ña ntío ña. ³⁰ Ntō'ó ne, un tsi nté idi dikí nto ntánté'vi. ³¹ Dukuān ne, ñá ku u'vī nto, tsí díí díí ka nuu á'vi nto é vāta ntáa a láā sán, kuān te titín ti.

Ña ntáka'an é ini Jesuu

(Lc. 12:8-9)

³² 'Un ntíí ntíí ña'a, ña ntáka'an nuu ña'a san e ini ña kó ne, ká'ān ú ni Uvā kó, ña tuví e dukún kán, tsí ini ú ña di. ³³ Ntá tsi tē xoó ña'a kaka'an ñá ni ña'a san e ñá ini ñá ko ne, ká'ān ú ni Uvā kó, ña tuví e dukún kán, tsi ñá ini ú ña di.

Ntánāa ña'a kuenta iña Jéssuu

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Tē kuiní nto ne, vé'xī u é kūntoo vā'a ña'a ñuxiví a. Ñá te vé'xí u é kūntoo vā'a ña, tsi vé'xí u é na nāa núu ña. ³⁵ Tsi vé'xí u é na nāa núu i'xá ni uva ī, é nāa núu dióko ña ni di'ī ña, é nāa núu énu ña ni ñuntíi ña. ³⁶ Ki'ī nchu'vi ña ñavi'ī mii ña.

³⁷ 'Tē xoó ña'a é díí ka ntío ña di'ī ña ni uva ña é xū'ú ne, ñá tē neé nuu á'vi ña é kuntikín ñá ko. Ne, tē xoó ña'a é díí ka ntío ña i'xá ña ó dióko ña é xū'ú ne, ñá tē neé nuu á'vi ña é kuntikín ñá ko. ³⁸ Tē xoó ña'a ña ntío ña kuví ña kuenta iñá ko dá kantikín ñá ko ne, ñá tē neé nuu á'vi ña é kuntikín ñá ko. ³⁹ Tē xoó ña'a dóo ntío ña é koo é vā'á ntuvi iña ña ñuxiví a ne, ñá nī'ī ña é vā'á e dukún kán. Ntá tsi tē xoó ña'a nakunáa ña ntuvi iña ña ñuxiví a kuenta iñá ko ne, ní'ī ña ntuvi vā'á iña ña e dukún kán.

Dómēni é duku ntée o

(Mr. 9:41)

⁴⁰ 'Tē xoó ña'a kade ña ni ntō é vā'á ne, diví ú kade ña nī ko é vā'á di. Tē xoó ña'a e vā'á ó de ña nī kó ne, vā'á ó de ña nī ña táxnūu kó di. ⁴¹ Tē xoó ña'a e vā'á ó de ña ni ūun ña'a kuenta iña i é káka'an ñá naa Xuva kó ne, ní'ī

ña é vā'á vata kaa doméni é kāduku ntée ña ntáka'án naa Xuva ko. Tē xoó ña'a e vá'ā ó de ña ni ūun ña'a, tsi dóo va'á ña'a ña ne, ní'i ña é vā'á vata kaa doméni é kāduku ntée ña é vā'á ña'a san. ⁴² Tē xoó ña'a kué'e ña uun e'xin ntute vi'xin é kō'o uun á na kuetsi, na kantikín ko ne, nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí ni'i nti'xe ña doméni —ka'an Jésuu.

11

*Dā táxnūu Juaan Bautista ña ntántikín ña mí tuví Jesuu
(Lc. 7:18-35)*

¹ Dā kúvi teé tsiñu Jesuu úxuvi ñá'a pustru ñá ne, ntaka ña ikan, kūka'an ntódo ña ta'án ñuu ta'án ñuú, kanakuā'a ña ña'a san.

² Da ñi nuu kutū Juaán ne, kūtuni ña un nti'ñ nuu i é kade Cristú ne, taxnūu ña ña ntántikín ña ³ é tsixe'e ña Jēsuu té divi nti'xe ñā é kā'an ñátā san kídaā tsí ki'xi ña, o te kuntetū ká ña tuku ña'a.

⁴ Kaka'an Jésuu ni ña:

—Kue'ēn nto mí tuví Juaán ne, ká'an nto ni ñā nuu i é ntátekú nto ni nūu i é ntaíni nto. ⁵ Ká'an ntō tsi náxi'í ntuxnūú ña kuāá, tsi náka ña xné'e, tsí ntuvá'a ñá kanakó'xo kúñu ī, tsi nátekú ña lo'ō, tsi ntóto ña xi'i, tsí kaka'an ntódo u tú'ūn va'á iña Xuva ko ni ñá ntā'ví san. ⁶ Nté kuān nte vá'ā ó ni ña'a, ña é ña kákuka'an núu i kol —ka'an ña.

⁷ Dā kunú'u ña ntántikín Juaán san ne, eni ntu'u Jēsuu kaka'an ñá nī ñā'a, ña e dóo titín, ña ntántoo san, kuenta iñá Juaan:

—¿Nee iñá ntu ixkoto nto má kū'u kan? ¿Vá ixkoto ntú nto choo é kākantá nuu da kainu tatsín san? ⁸ ¿Nté kui ñe'e ntu nto? ¿Ō é kōto ntu nto uun ña kuika, ña é nuu doo e dóo va'a? Ña kuān ntáa sán ne, nú vi'í reí san ntoo ña. ⁹ ¿Nté kui ñe'e ntu nto? ¿Ō é kīni ntó uun ña'a, ña kaka'án naa Xuva ko? Juaán ne, kaka'an nti'xe ña naa Xuva ko ne,

dií ka ka'nu ña'a ña é da xōó ka ña'a, ña e ntáka'án naa Xuva ko. ¹⁰ Tsí uve na'a tú'un Xuva ko, kāka'an íña ña: I'a taxnūu ú maú ko é kodo nuū ña, é nakōo tú've ña itsi mí kī'in, ka'an. ¹¹ Nuū é ntaā i é kāka'án u ni ntō tsí xoxó ña'a, ña e káku ñuxiví a, e dií ka ka'nu ña'a ña é Juaan Bautista. Ntá tsi xoo ña'a é dií ka lú'nti ña mí kadē kú've Xuva kō ne, dií ka ka'nu ña'a ña é Juaán san.

¹² Nté ntūvi dá eni ntu'ū Juaan kaka'an ntódo ña ne, un tsi da nté veví ne, ncho víí ña'a san dú'xen ni ñā'a, ña ntáduku ntée Xuva kō. Ña ntákudiin san ne, ncho nantí'i ña ña. ¹³ Un tsi da nté xeé Juaán san ne, un ntíí ntíí ña ntáka'án naa Xuva ko kídaa, nī lei Muísee ne, ntáka'an ñá nté koo kuvi ntuvi dá kixkadā kú've Xuva kō. ¹⁴ Tē ntio nto é kuinti'xe nto ne, tsí Juaán san ne, divi ñā é Elia ña. ¹⁵ Xoo é kātekú i ne, na kīni ña.

¹⁶ ¿Nee íñá ntu é natee ta'an o ña'a san, ña ntántoo vevii, ña é ñá ncho tekú i? Vata ntáa i'xá e ntánadiki nu á'ví kán ntáa ña, i'xa é ntáka'an ní'i tā'an i: ¹⁷ “Nakuékū nti choo íña viko ña tánta'a san ne, ñá ni ite'e ntō; ita nta'xa ntí vatā ó kaita ña da kaíntu'xi ña'a ne, ña ni éku ntō”, ka'an na. ¹⁸ Tsí kí'xi Juaán san ne, ntē ñá ini xi'i ñá ne, ntē ñá ini e'xi ñá ne, ntáka'an ña'a san tsí nuu é ña vá'ā nima ña. ¹⁹ Veví ne, xēé ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, kae'xí u ne, kaxi'i ú ne, ntáka'an ña tsi dóo ini e'xí u, dóo ini xi'i ú dí ne, ntáka'an ña tsí xu'ú ne, dōo vá'a tiin ú nī ña ntaído diu'un xōó san nī ña kini ntáa san. Ntá tsi kutuni ko tsi dóo kí'in íní nti'xe Xuva kō da ntaíni o nté o de ña ntántikin ña —ka'an Jéssu.

Ñuu mí ña ni kuinti'xe ña'a san
(Lc. 10:13-15)

²⁰ Kídāá né, eni ntu'u Jēssu kade tíí ña nī ña ñuú i san, mí dóo kí'in itó ede ña nuu i é dóo na'nu, tsí ña ni nátiivi íní ña kuétsi ña. Kaka'an ña:

²¹ —¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ña ñuú Coraziin! ¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ña ñuú Betsaida! Tē dí ni ini ña ñuú Tíru ni ñá ñuú Siduun núu i e dóo na'nu é ini nto ne, nté ēmá tsi é

nātivi iní kue'en ñá ne, ínūu ña doo lakí ne, dá'vi ñā diki ña xāā vātā xkoó ini ña dá ntoo nta'xa ña. ²² Ntá tsi kaka'án u ni nto, tē xee ntúvī é xntēkú kū'vé Xuva kō ne, ní'i ntō e díí díí ka nto'o nto é vāta káa ñuú Tiru ni Síduun, tsí ña ni kuintí'xe nto ko. ²³ Dívi ntō, ña ñuú Capernaú ne, dōó kuika ntō né, dōo ntáde na'nu ña'a nto. Ntá tsi nakuítá nuu ña nto dō'vi kan, tsí ña ni kuintí'xe nto ko. Tē díí ni ñni ña ñuú Sodoma núu i e dōo na'nu é ñni ntó ne, tuvi dukuan ñuú tsikan nté vevii. ²⁴ Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí díí ka donchu'vi koo nto'o nto, é vatā o kúvi ñūú Sodomá tē xee ntúvī é xntēkú kū'vé Xuva kō —ka'an Jesús.

Ki'xi nto nī kó ne, ní'i nto dā'na
(Lc. 10:21-22)

²⁵ Kidáā ne, kaka'an Jesús:

—Ntadiá'vi nto, Xuvā ko, Tó'ō e dukún kán ni ñūxiví a dī, tsí xnuu xu'ū ntó nuu i é nuu é ntaā í san é ña kiní ña dōó kí'in iní í san nī ña dōo tu'vé i sán dī ne, nañē'e ntó ña ntā'ví san. ²⁶ Kuán ō dé nto, tsí kuan ō ntío nto é vīi nto —ka'an ñá ni Xuva kō.

²⁷ Kaka'an xtúku Jesuu:

—É ta'xi Xuva kō é un nti'i nuu i ntā'a ko. Xōxó ña'a é ñni ntí'xe ña xoo é l'xá Xuva ko, da mii Uvā kó ini ña. Xōxó ñni i xoo é Xuva kō, da mii tsi l'xā ñá, ni da xōó ka ña'a é ntío l'xá ña é kūtuni ña. ²⁸ Ki'xi nto, un ntíí ntíi nto e ntákuitā nto kuenta iña tsíñu e ntáde nto, ni kuēnta iña i e ntánto'lo nto ne, ta'xi u é kūntoo da'na nto. ²⁹ Kuntikin ntó ko ne, nakuā'a ú nto. Tsí ña te díin u, ñá te ka'nu ñā'a ú ne, ní'i nto dā'na. ³⁰ Ñá ví'xín kaa itsi ko, ntē ña ntii tu'ún tsiñu é tā'xi ú nto dī —ka'an ña.

12

Dā tñn pustrú san xoko trigu ntúvi dá iō dá'na
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Kidáā ne, ítā nti'xin Jesuu má trigu kán ntuvi dá iō dá'na. Ntáakáin ña ntántikin ñá ne, tñn ña xoko trigú san

ne, da é'xi ña. ² Ntá tsi dā ini ña fariseú san ne, ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Uun ō ntáde ña ntántikin nto é dóo xií kaa é vīi o ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

³ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Vāta nakua'a ntu nto nte o dé Davii da kákin ña kídaa, ni ña ntini'i ñā? ⁴ Kúkī'ví ña má vi'i Xuva kō né, ē'xí ña tañú'u kuiko e dóo xií kaa é ka'xī ña, tsí da mii tsi dūtú san ntaé'xí ña tañú'u tsikan. ⁵ ¿Ō vata nakua'a ntu nto mí uve na'a kaka'an léi Muísee? É dūtú san ntáde tsiñu ña ini ukún ka'nu kán ntuvi dá iō dá'na ne, ña túvi nēe nuu i é kīni kaa ntáde ña. ⁶ Kaka'án u ni ntō tsí i'a tuví e díí ka ka'nu é xukún ka'nu san. ⁷ Ná ini nto neé ncho ka'an Xúva kō dá kakā'an ña sá'ā: “Ná tē doméni é ntio ko, tsi é ntio kó ne, na ntūnta'ví ini nto ta'an nto”, ka'an ña. Tē dí ni ñe'e díki ntí'xe nto sá'ā ne, ñá ni ká'an ntée nto ña'a, ña é ña tuvi kuétsi i. ⁸ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, xu'u é kadē kû'vé u ntuvi dá iō dá'na di —ka'an ña.

Ñatíí, ña é itsi ntá'a i

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Ntáka Jesuu íkán ne, kúkī'ví ña iní vi'i mí ntánataká nuu ña Israee. ¹⁰ Ikán tuví uun ñatíí, ña é itsi ntá'a i. Tsixe'e ñā'a san Jēsuu:

—¿Na xíí kaa ntu é ntavá'a o ña'a ntuvi dá iō dá'na? —ka'an ña.

Kuan ō ka'an ñá vata koo é nī'i ña é tsi'i kuétsi ña ña.

¹¹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Xoó ña'a nto, te ūun kudii á le'ntu nto ió ti ne, te kō'xó nuu ti xavi ntuvi dá iō dá'na ne, ¿ñā ntu natavá nto tí?

¹² ¿Ñā ntu te díí ka nuu á'vi ña'a san é a le'ntu? Dukuān ne, ñá te xīí kaa é vīi o é vā'á ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

¹³ Kidáā ne, kaka'an ñá ni ñatíí san:

—Nakaan nta'a o —ka'an ña.

Nákaa ntí'xe ña nta'a ña ne, ntuvá'a vata tsi kaa nta'a ña é uun san. ¹⁴ Kidáā ne, ntíí ña fariseú san ne, natfín ña nté koo ka'ní ña Jesuu.

É k̄a'an Ísaia iña Jesús

¹⁵ Kūtuni Jesuu nté ō dé ña fariseú san. Ntáka ña ikān ne, ñá te da dīi ña'a intíkin ñá ña ne, ntavá'a ña un ntíí ntíí ña nchokuví san. ¹⁶ Kaka'an ñá ni ñā'a san é ña ká'an ña nte o dé ña. ¹⁷ Kuan ō ka'an ñá vata koo é kūntaa é k̄aka'an ñá ka'án naa Xuva ko kídaā, ñá nani Isāia:

¹⁸ I'a tuví ña kade tsiñu iñá ko, ña e nákaxnúu ú, divi ñā e dóo ntio ko, e dóo diní ko ni ñā.

Taxnūu ú Espíritū Sántū kó ni ñā ne,

ka'an ntódo ña dá kaniñ nūxiví san nté koo ni'i ña é vā'á nta'a Xuva kō.

¹⁹ Ñá nāa núu ña, ntē ña káchu'ū ña.

Ntē xoxo tekú i tátsin ña itsi k̄an.

²⁰ Ntē ña ká'nu ka ña choo é tā'nu,

ntē ña nantá'va ña metsa é dā vé kakene u'me

un tsi da nté kūvi vií ña é kōo é vā'a.

²¹ Kuenta iña ñá ne, kuntetu dá kaniñ nūxiví san é ni'i i é vā'á nta'a Xuva kō,

ka'an Ísaia.

Dā ntáka'an ñá'a san é nuu é ña vā'ā san nima Jesús

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Xee ní'i ña uun ñatíi mí tuví Jesuu. Ñatíi san ne, skuaa ña ne, ñi'i ñā dī, tsí nuu é ña vā'ā nima ña. Ntavá'a Jesuu ñá ne, naka'an ñá ne, nākoto ña. ²³ Koó dā kúdu'va un ntíí ntíí ña'a san, ntáka'an ña:

—¿Vá ña s̄a'á ntu é i'xá ika Dāvii? —ka'an ña.

²⁴ Ntá tsi dā téku ña fariseú san ne, ka'an ña:

—Kūdii Belsébuu, tó'ō e ña vā'ā san, kaxé'e é k̄akuví kade ña kanakunu ña é ña vā'ā san —ka'an ña.

²⁵ Ini Jesús nee é ntádē kuení ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Da neē ka ñuu mi ntánāa mí ñā ne, kunaa. Uun ñuú, ō uun ñavi'i é kuví ña uvi dava ña ne, ñá kūtíi ña, tsí k̄i nteé xio ta'an mii ñā. ²⁶ Te mii tó'ō e ña vā'ā san kanakūnu é ña vā'a nī'i i ne, ntánāa mí i. ¿Nté ntu koo ni'i ntii i é vii í, kuan? ²⁷ Divi ntō ne, ntáka'an nto é kanakūnu u é ña vā'ā san kuenta iña Belsébuu, tó'ō e ña vā'ā san. ¿Xoó ntu

kuenta iña í kanakūnu ña ntántikin nto é ña vá'ā san? Ña ntántikin ntó san ne, ña ñā é ini ña tsí ña te kuenta iña tó'ō e ña vá'ā san é kūvi nakunu o é ña vá'ā san. ²⁸ Xu'ú ne, kuenta iña Espiritu Xuva kō san é kanakūnu ú e ña vá'ā san. Dukuān ne, e xée Xuva kō mí ntoo nto é kadē kú've ñá iña nto ve.

²⁹ ¿Xoo ntu kuvi k'vi i má vi'i ña dóo xení i é ki'i dú'u iña ñá tē ña di'na ki'ní ña ña? Kidáā ne, kuvi ntada iXu ña vi'i ña.

³⁰ Xoo é ña kákuini'i í kó ne, ñá kañ'e ñá da xe'é ko. Xoo é ña kánatee kuitin i iñá ko ne, katsoo xaa ña.

³¹ Tsíkān é kākā'an u ni ntō tsí kada ka'nu iní Xuva ko ni ñā'a san kuétsi ña, da nēé ka nuu i é vii ña, é kā'an ña, ntá tsi te kā'an kīni ña iña Espiritū Sántū sán ne, ñá kada ka'nū iní Xuva ko ni ñā. ³² Xoo é kā'an ntée i ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, kuvi kada ka'nu iní Xuva ko ni ñā, ntá tsi xoo é kā'an ntée i Espiritū Sántū sán ne, ñá kada ka'nū iní Xuva ko ni ñā nté vevii, nté ntūvi é vē'xi.

Kutuni ko nté kaa utun san te kīi kití i

(Lc. 6:43-45)

³³ Te vā'á utun sán ne, vá'ā kití i. Tē ña vá'a ūtun sán ne, ña vá'ā kití i. Kutuni ko nté kaa utun san te kīi kití i. ³⁴ ¡Tatá koo nto! ¿Nté koo kuvi ka'an nto é vā'a dá ña vá'ā nima nto? Da nēé ka é nuu tsitu nima kó ne, ña ñā é kākā'an xú'u kō. ³⁵ Ña é vā'á ña'a ne, vá'ā nima ñá ne, vá'ā ó kākā'an ña. Ña é ña vá'a ñā'a ne, nuu tsitu nima ñá é kīni kaa, ne, kākā'an ñá é kīni kaa. ³⁶ Ntá tsi kākā'an u ni ntō, tsí ña ñā é ta'xi Xuva kō é ntō'o nto ne, ká'an un ntí ñā'a nté kui kuan ō ka'an ñá da nēé ka tú'un é dotō tsí ka'an ña. ³⁷ Tsi kídāā ne, ká'an Xuva ko te vā'á nto, o tē ña vá'a nto kuenta iña i é ká'an nto —ka'an Jēsuu.

Ña kīni ntáa san ntaikan ña nuu i é dóo ka'nu

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Kidáā ne, nantíko kōó mastrú leí san nī ña fariseú san, ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Mastrú, ntio ntĩ é viĩ ntó uun nuu i é dóo ka'nu —ka'an ña.

³⁹ Ntá tsi nantiko koó ña, kaka'an ña:

—Koó da ña kini ntáa san, ña é ña ntákuinti'xe i san, ntio ña nuu i e dóo ka'nu. Ntá tsi ñá kĩní ka ña nuu i e dóo ka'nu, mii tsĩ nuu i é idé ña ka'án naa Xuva ko kídáa, ñá nani Jōnaa. ⁴⁰ Tsí vata ō kúvi Jonaá san é uni ntúvi, uni níñu inúu ña ini i'xi tsáka ka'nu sán ne, kuan koo kunúu ntú'xi u, xu'u é vēxkúvi ú ñatĩi. ⁴¹ Vi'i a vé ne, xée ntúvi é ká'an Xúva ko xōo e vá'a i ne, xoo é ña vá'a i, ña ntántoo ntuvi sá'a. Kídáa ne, ña ñuú Nínive san ne, ká'an ntéé ña ña. Tsí ña ñuú Nínive sán ne, nātivi iní ña da téku ña é káka'an ntódo Jonaa. Vevíi ne, i'a xee ú e díí ka ka'nu ña'a u é Jonaa. ⁴² Uun ká tuku ne: Ñadĩ'i, ñá é idé reina ñuú Sebá ne, nákuntĩsĩ ña é ká'an ntée ña ña ntántoo vevii. Tsí divi ña é kí'xi ña uun ñuú e díí ka iká vata koo é tekú ña tú'ūn e dóo ki'in inĩ i, é káka'an rei Salamuun. Vevíi ne, i'a xee ú e díí ka ka'nu ña'a u é Salamuun.

É ña vá'a é kantiko kōo
(Lc. 11:24-26)

⁴³ Te ntĩi uun é ña vá'a san nima ñá'a ne, dotō tsí kaika ñuú itsi, kanantukū mí'i kūtuví da'na, ntá tsi ña kaní'i. ⁴⁴ Kídáa né, kadē kuení i: “Ntiko kōo u nú vi'i kó kán mí ntáka u”, dé kuení i. Dā náxeé ne, ixu dukuān. É ntūntoo ne, kanine ve. ⁴⁵ Kí'īn né, kuntēka ká u'xe é ña vá'a e díí díí ka kini ntáa é divi. Kí'vĩ ntĩ'i nima ñá'a sán ne, ikan kuntōo. Kídáa ne, díí díí ka kini koo kuvi ni ñā'a san é dí'na. Kuan kōo kuvi ña'a, ña é kīni ntáa, ña ntántoo vevii —ka'an Jēsuu.

Dĩ'i Jēsuu ni ení ña
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Kaka'an dúkuan Jesuu ni ñá'a sán da xée dĩ'i ña ni ení ñá ne, ntáñĩ ña kí'i kán e ncho ka'an ñá ni ñā. ⁴⁷ Uun ña'a ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Dĩ'i nto ni ení ntó ne, ntáñĩ ntée ña kí'i kán e ncho ka'an ñá ni ntō —ka'an ña.

⁴⁸ Ntá tsi nantíko kōo ñá, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Xoó ntu é di'í ko? ¿Xoó ntu é ení ko? —ka'an ña.

⁴⁹ Kāta nteé ña nta'a ña mí ntoo ña ntántikin ñá ne, kaka'an ña:

—Ñā sā'a é di'í kó ni ēní ko. ⁵⁰ Tsí da xōó ka ña'a, ña é kade é ntio Uvā kó, ña é tuví e dukún kán né, ña é ñā é ēní ko, ña é ñā é tā'an kó, ña é di'í kó di —ka'an ña.

13

Nteé nteé tsi kaka'an Jéssu iña ñá kaeté xaa ntíkin

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Ña tsi ntūvi tsikan kí Jéssu nú vi'í sán ne, kué'en ña kukūtúvi ña diñi míní san. ² Un vá'a tsi tīñ ña'a náaká nuu ña mí tuví ña. Dukuān ne, ínuu ña tun ntōó san ne, ikan tsí itúvi ña. Un ntíí ntíí ña'a san ntáñí ñá diñi ntute san. ³ Ñá te da dii núu i e ntáa ña ni ñā'a san é kanakuā'a ña ña. Kaka'an ña:

—Uun ntuvi ne, uun ña'a kúkāté xaa ña ntíkin. ⁴ Da ñā kaeté xaa ña ntíkin sán ne, ió ne, kó'xo itsí san. Xéē láá sán ne, ē'xí ti. ⁵ Íó ntíkin sán ne, kó'xō mí dóo xuu mí ña túvi kué'e nté'u. Váta tsí e ná'a ne, kēne xuku i, tsí ña túvi mí kī'in xó'o i. ⁶ Ntá tsi da dóo naí'ní ne, xi'i dí' xuku i. Tsí ña ni nani'i xo'o i nté'u ne, itsí. ⁷ Íó ntíkin sán ne, kó'xō mí kaa xuku íñū. Xí'i nūu xuku vá'ā san, tsí un tavi nuu tsi xuku íñū san da é'nu. ⁸ Íó ntíkin sán ne, kó'xo ñu'u vā'á ne, kii kiti i. Íó e kii uun sientu kiti i é uun ditsin í ne, ió ne, kii te ūni díko ne, ió e kii te ōko u'xi. ⁹ Xoo e katéku í ne, na kini —ka'an ña.

Nté kui nteé nteé tsi kaka'an ña

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Kidáa ne, vé'xi ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñā: —¿Nté kui kuān ó kantaa ntu nto ni ñā'a san? —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Ntō'ó ne, ntáduku ntée nto é kūtuni nto nuu i é iō xu'u iña i mí kadē kú'vé Xuva kō, ntá tsi ña ntáduku ntée tuku ña'a san. ¹² Tsí xoo ñá'a, ña é iō iña í ne, ní'í ká ña ne, kué'ē ká koo iña ña. Ntá tsi xoó ña'a, ña é ña tuví iña í ne, naki'i

ka é iō iña ña. ¹³ Dukuān né, kuān ó kantaa ú ni ñā'a san, tsí kuān te ntaíto ña ne, ña ntaíni ña. Kuān te ntátekú ña ne, ña ntaíni ña. Ña ntaéni tú'un ñā. ¹⁴ É kūntaa ntí'xe vatā ó kaka'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko, dá kakā'an ña kídaā:

Kuān te tekú ña, ntá tsi ña kí'in diki ña;

kuān te koto ña, ntá tsi ña kiní ña.

¹⁵ Tsí ña sā'á ne, é ntuka'xī nima ñá ne,

vata te neé nuu ntído lo'xo ña ne,

kanti'u núu ña,

vata koo é ña kiní ña,

vata koo é ña tekú ña,

vata koo é ña kani tútun ña,

vata koo é ña ká'ān ñá nī ko é ntavá'a ú ña,

kuan ō ka'an Xúva kō,

ka'an Ísaia.

¹⁶ 'Ntá tsi nto'ó ne, dōo diní nto tsi ntaíni nto ne, ntátekú nto. ¹⁷ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí ña te da díi ña ntáka'án naa Xuva ko kídaā ne, un vá'a tsi ncho kini ña é ntaíni nto vevii, ntá tsi ña ni iní ña. Ncho tekú ña é ntátekú nto, ntá tsi ña ni tekú ña.

*Kaka'an Jesúsú neé kani tú'un iña ñá kaeté xaa ntikin san
(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)*

¹⁸ 'Kini nto sá'a iña ñá kaeté xaa ntikin san. ¹⁹ Te tēkú ña'a tú'un iña i mí kadē kù've Xuva kō né, tē ña kani tútun ña ne, kí'xi tó'ō e ña vá'ā san ne, naki'i nuu tú'un é inúu nima ñá, vatā ó de láā sán ni ntikin é kō'xó itsi san. ²⁰ Divi ntikin é kō'xo mi dóo xuú ne, vata kaa tú'un va'á san kaa, e ntátekú ña'a san ne, ura tsí i xkúntee iní ña. ²¹ Ntá tsi da ñā ni kuínti'xe vá'a ña ne, ña ná'a tsí kutíi ña. Tē ntáka'an ntée ña'a san ña ne, tē ntáde xení ña ni ñā kuenta iña i e kuínti'xe ña ne, ura tsí i xtuvī mii ña e kuínti'xe ña. ²² Ntikin é kō'xó nuu mí kaa xuku íñu sán ne, vata kaa da ntátekú ña'a san tú'un va'á san kaa, ntá tsi díi díi ka ntio ña é iō ñuxiví sa. Ntánantuku ñā diu'un é kukuika ñā ne, ntákuñáa iní ña tú'un va'á san. Ña kaidiá'vi ká i iña ña. ²³ Ntikin é kō'xó nuu ñu'u vā'á san ne, vata kaa te téku uun ña'a ne, kuínti'xe ña. Kade ña é kākā'án ne, iō ntúvi

vá'á iña ña. Vata kaa ditsin utun vá'ā san kaa, e kii uun sientu kiti i, o te ūni díko, o te ōko u'xi —ka'an ña.

Nteé nteé tsi kaka'an Jesús iña xuku é ña vá'ā má trigu

²⁴ Ntāa xtuku Jesuu nuu i sá'a, kaka'an ña:

—Mí kadē kû've Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a, ña e éte xaa ntikin trigu máña ña kan, kāa. ²⁵ Ntá tsi da ñi ntákidi ñá'a san ne, xée ūun ña'a, ña kakune'u iní i ni ñā né, ēté xaa ña ntikin é ña vá'ā san má trígú san ne, da ínu ña. ²⁶ Dā kéne xuku trigú san ne, nta'á kiti i ne, kéne xuku é ña vá'ā sán di. ²⁷ Xée ña ntáde tsiñu iña tó'o vī'i sán ne, ntáka'an ñá ni ñā: “¿Ñá te ntikin vá'á ntu éte xaa nto máña nto kán? ¿Mí'i ntu vē'xi xuku é ña vá'ā san?”, ka'an ña. ²⁸ Kaka'an tó'o vī'i sán ni ñā: “Á tē ñá kakune'u iní i nī ko éte xaa ña ntikin é ña vá'ā san”, ka'an ña. Kidāā ne, ntáka'an ñá ntáde tsiñu san ni ñā: “¿Ntio ntu nto é tū'un ntí xuku é ña vá'ā san?”, ka'an ña. ²⁹ Ntá tsi kaka'an tó'o ñā: “Ñá'ā, tsí dā ná tū'un nto xuku trigú san ni xūku é ña vá'ā san. ³⁰ Na kue'nu miī ntuví nuu i da nté xée ntúvi é ta'vi ō. Kidāā ne, ká'ān ú ni ña kata'vī sán te dī'na tu'un ña xuku é ña vá'ā sán ne, na ntada ña dōko í dá ká'mi ña. Kidāā né, na tsū'un vá'a ña kiti trigú san ini xaká ko”, ka'an ña —kuan ō ka'an Jesús.

Nteé nteé tsi kantaa Jesuu iña ntikin kúli

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Ntāa xtuku Jesuu úun nuu i, kaka'an ña:

—Mí kadē kû've Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a, ña e éte xaa ntikin kuli máña i kan, kaa. ³² Díí ka kuetsi ntikin kúli san é un ntíí ntí ntikin, ntá tsi dā kúna'nu ne, díí ka na'nu xuku i; vata ntáa utun ntáa. Ntáxee láā, kiti ntaíko e dukún kán ne, ikán ntáde vá'a ti taka ti má nta'a i kán —ka'an ña.

Nteé nteé tsi kantaa ña iña u'xen íā

(Lc. 13:20-21)

³³ Ntāa xtuku ña uun nuu i, kaka'an ña:

—Mí kadē kû've Xuva kō ne, vata kaa u'xen íā kaa, é kánadaká ñadí'í san uni xku've árina váta koo é nāneñu u'xen san —ka'an ña.

Nté kui kuān ó kantaa Jesuu núu i sá'a

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Nteé nteé tsi kaka'an Jéssuu ni ún ntí'í ntí'í ña'a san. Da mii kuē'en tsí nuu i sá'a kantaa ñá ni ñā dá kakā'an ñá ni ñā kuenta iña i mí kadē kû've Xuva kō. ³⁵ Kuān o dé ña vata koo é kūntaa é kākā'an ñá ka'án naa Xuva ko kídaā: Ntaa ú ni ntō nuu i sá'a, ká'ān ú nuu i é iō xu'u un tsi nte dá dé kû've Xuva ko ñūxiví san, ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu nee iñá ncho ka'an iña xuku é ña vá'ā san é kāa má trigu

³⁶ Kidáā né, ntāka Jesuu mí dóo ntoo ña'a sán ne, kí'vi ñā má vi'i kán. Xéē ña ntántikin ñá ne, ntaíkan ña é ká'an ñá nee iñá ncho ka'an é ntāa ña iña xuku é ña vá'ā san e é'nu máña ña kán. ³⁷ Kaka'an Jéssuu:

—Ña éte xaa ntikin vā'á san ne, vata kaa xu'u é vēxkúvi ú ñatí'í kaa ña. ³⁸ Māña ñá kán né, vata kaa kaniñ ñūxiví san kaa. Ntikin vā'á san ne, vata ntāa ña ntáduku ntée Xuva kō ntāa. Ntikin é ña vá'ā san ne, vata ntāa ña ntáduku ntée tó'ō e ña vá'ā san ntāa. ³⁹ Ña kakune'u iní i nī kó ne, vata kaa ña éte xaa ntikin é ña vá'ā san kaa ña ne, tō'o é ña vá'ā san ña. Ntuvi é ta'vi ō ne, vata kaa ntuvi tē ntí'í ñūxiví sa kaa. Ña ntáta'vi sán ne, vata ntāa ánje Xuva kō ntāa ña. ⁴⁰ Vata ō ntáda ña dōko i é ña vá'ā sán ne, ē'mi ña né, kuan koo kuvi tē ntí'í ñūxiví sa. ⁴¹ Xu'u é vēxkúvi ú ñatí'í ne, taxnūu ú ánje ko mí kadē kû've Xuva kō ne, nakuítā ñá un ntí'í ntí'í ña'a, ña e ntáde é ví'í tuku ña'a é kini kaa, nī ña é ntáde mii é kīni kaa san. ⁴² Katé nuu ña ña iní ñū'u dū'xé san. Un vá'a tsi kueku ña'a sán ne, naka'xí ka'ññ ña nú'u ñā. ⁴³ Kidáā ne, xoó ña'a, ña ntáde é ntio Xuva kō ne, xi'í nuu ka'nu ña mí kadē kû've Xuva kō, vatā ó kaxi'í nuu ngántí'í san. Xoo é kátekú i ne, na kīni i.

Kantaa Jesuu úun nuu i é vā'a é nuu ntú'xi

⁴⁴ 'Mí kadē kû'vé Xuva kō ne, vata kaa uun nuu i e dóo va'a é nuu ntú'xi má ñu'u kan kāa. Nāni'i uun ña'a ne, ikan tsī náxnuu ntú'xi xtuku ña. Ñá tē nté kaa diní ña. Kí'in ñā né, nadiko ntí'i ña é ió iña ñá ne, dá kuīin ña ñu'u san.

Kantaa Jesuu iña kiti e dóo nuu á'vi i é kaē'nu ini tsi'xi

⁴⁵ 'Mí kadē kû'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ña kadiko kaa, ña é kanantukū kiti e dóo nuu á'vi i, e dóo va'a. ⁴⁶ Uun tsi kiti e dóo va'a, é nuu á'vi kue'en nāni'i ñá ne, kí'in ñā né, nadiko ntí'i ña é ió iña ñá ne, dá kuīin ña ti.

Kantaa Jesuu iña xunu

⁴⁷ 'Mí kadē kû'vé Xuva kō ne, vata kaa xunu kaa, é kanakuítá nuu ña'a san ini míni kān é tavā ñá un ntí'í ntí'í nuu tsákā san. ⁴⁸ Dā tsítū ne, nantí'í ña diñi ntute kān. Ikān intóo ña nakaxnúu ña ti. Tsāká vā'á san ne, nātsu'un ña ti ini xiká san. Kiti é ña vā'ā san ne, ēte ñá ti. ⁴⁹ Kuan koo kuvi tē ntí'í ñuxiví sa dī. Kí'xi ánje Xuva kō ne, nakaxnúu ña xoo é vā'á i, xoo é ña vā'a i. ⁵⁰ Nakuitā ñá xoo é ña vā'a i mé'ñu ñu'u du'xé san. Ikān dóo kueku ña'a san ne, naka'xí ka'ñī ña nú'u ñā —ka'an Jesús.

Núu ī e dóo va'a é xēé nī é ata

⁵¹ —¿Ntāñe'e dikí ntí'í ntu nto un ntí'í nūu i sá'a? — tsixe'e Jēsuu ña.

—Ntāñe'e dikí nti —ka'an ña.

⁵² Kídāā ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Un ntí'í ntí'í mastrú lei, da ntánakua'a ña iña i mí kadē kû'vé Xuva kō ne, vata kaa tó'o vī'i san kaa ña. Tsi tó'o vī'i sán ne, kanatava ña é xēé nī é atā san mí ñu'u vā'a iña ña dá ntio ña —ka'an ña.

Dá tūví Jesuu ñuú Nazaree

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Dā kúvi ntáa Jesuu sá'ā né, ntaka ña ikān. ⁵⁴ Kué'en ña ñūu míi ñā ne, nakuá'a ña ña'a má vī'i mi ntánataká nuu ña Israeé san. Koó dā kúdu'va ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'i ntū nakua'a ñá sã'a e dóo ini ña, e dóo kade ña nuu i é dóo ka'nu san? ⁵⁵ ¿Ñā ntu te ðivi ña é i'xá ña kade va'a utun? ¿Ñā te María ntu ði'i ñā? ¿Ñā ntu te ení ña Santiau ni Jósee ni Símuun ni Júdá? ⁵⁶ ¿Ñā te ðivi ta'an ña ta'nú ntoo ñuú ko ā ði? ¿Mí'i ntu ve'xi é dóo ki'in iní ña sã'á kuan? —ka'an ñá'a san.

⁵⁷ Ncho kudiin ñá'a san ni ñā, ntá tsi kaka'an Jésuu ni ña:

—Ñā kaka'án naa Xuva kó ne, ntaíko ñu'u ñā'a san ña; ntá tsi ña ñuú mii ña nī ñavi'i ña ne, ña ntaíko ñu'u ña ñā —ka'an ña.

⁵⁸ Ñá kuē'e núu ī e dóo na'nu ide ña ikān, tsí ña ni kuintí'xe ña'a san ña.

14

Dā xi'i Juaán Bautista

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Ntuvi sã'á ne, Heródē, ña é de ku've iña ñuú Galileá ne, tēkú ña iña Jésuu. ² Kaka'an ñá nī ña ntáde tsiñu iña ña:

—Ñā tsíkán ne, á tē Juaan Bautista ña. Á tē ntóto ñā e xi'i ña. Dukuān é kūvi ide ña nuu i e dóo ka'nu san —ka'an ña.

³ Tsí Heródē sán ne, tññ ña Juaán ne, kī'ní ña ña ne, xnuu kutu ña ñā kuenta iña Heródia, ñadī'í ení ña, ñá nani Fēlipe. ⁴ Tsí kaka'án Juaan ni Heródē:

—Dōo xii kaa é naki'i nto ñadī'í ení nto —ka'an ña.

⁵ Heródē sán ne, ntio ña é kā'ní kue'en ñá Juaán san, ntá tsi u'v'í ña ña'a san, tsi dé kuení ña'a san tsí Juaán san ne, ña kaka'án naa Xuva ko. ⁶ Ntá tsi dā xee víko é kāku Heródē ne, itē'e dióko Heródia nuu ña'á san, ña vexká'xi viko san. Ñá tē nté kaa ðiní Heródē san kídaā ne, ⁷ xé'e ña xu'u ña nī dioko Herodia tsí nuu é ntāa ntí'xe i é kuē'é ña tún da nēe ka é kākán tun. ⁸ Tsi'i ði'í tún ðikí tun nēe é kākán tun ne, kaka'án tun:

—Tā'xi nto kó ðikí Juaan Bautista veví. Xntekū nto nú kō'o —ka'án tun ni Hērode.

⁹ Kidáā né, kūnta'xa iní rei Heródē san. Ntá tsi kaka'an ñá te kuan kōo kuvi, tsí mé'ñū ñá'á san xe'é ña xu'u ña. ¹⁰ Taxnūu ña é na kā'nté tu'un ña dikí Juaán san viutun kán. ¹¹ Xntekū ñá dikí Juaan nú kō'o ne, xé'e ñā tún, dā nakué'ē tún dī'ī tun.

¹² Dā xeé ña ntántikín Juaán san ne, nāki'i ña kúñu ñā ne, ixkú'xi ña ñā. Kidáā ne, kué'en ña kūkoto ñá Jēsuu nté ō kúvi.

Dā xe'é Jesuu é kā'xí u'un míil ñā'a
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Dā téku Jesuu nté ō kúvi Juaan Bautistá san ne, ínūu ña tun ntōo ne, kué'en ñā mí xoxó ña'a. Ntá tsi dā kútuni ñá'a sán ne, kué'en ña kūntikín ñá ña. Ntaíka ña dī'in ñā. ¹⁴ Dā ntíi Jesuu tún ntōo san ne, iní ña tsí ña te nté kaa títín ña'a. Ntúntā'ví ini ña ña ne, ntavá'a ña ña nchokuví san, ña é ntēka ña'a san. ¹⁵ Dā kuáa ne, xéé ña ntántikín ñá ne, ntáka'an ña:

—Xoxó kantoo i i'a. É kuáá ve. Taxnūu nto ña'a san é na kī'in ña ñúu kuetsí san vata koo é kuíin ña é kā'xí ña —ka'an ña.

¹⁶ Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñá kuetsi é kī'in ña. Dīvi nto kué'é xnto é kā'xí ña —ka'an Jēsuu.

¹⁷ Kidáā ne, nantíko koō ña, ntáka'an ñá ni ñā:

—Ú'un kūdii tañú'u ió ni ūvi kudii a tsákā —ka'an ña.

¹⁸ Kaka'an Jēsuu:

—Tā'xi nto —ka'an ña.

¹⁹ Kidáā ne, kaka'an ñá ni ñā'a san é na kuntōo ña nu ité sán. Kī'i ña u'un tañú'ū sán ni ntūvi a tsákā sán ne, ito ña e dukún kán ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, kátsin dava ña tañú'ū sán ne, xé'e ñā ña ntántikín ña é na tsí'i ña nta'a ña'a san. ²⁰ É'xí nta'a ña'a san, un ntíñ ntíñ ña. Kidáā ne, natákā ñá ta'vi i é ntoó ka ne, natsu'un tsitu ña ūxuví ka xika. ²¹ Ñá te da ū'un míil ñatíí san é'xi ña. É nté ña ni ka'vi ña ñadi'í san, nté i'xá san.

*Dá ika Jesuu nú ntúte kan**(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)*

²² Kídáá ne, kaka'an Jéssuu ni ña ntántikin ña é kú'un ña iní tun ntóo san e kí'in ña uun xo diñi ntute san. Dìvi ñā ne, ítūvī ka ña da nté ntaka nti'i ña'a san. ²³ Dā nátaxnūu ña ña'a san kunú'u ñā ne, kúxee ña xuku kán vata koo é da mii tsi ñā ka'an ntâ'ví ñā. Dā kuáa ne, ínūu mii ña ikān né, ²⁴ dōo kuíka tun ntóo san mé'ñū mínī san. Un vá'a tsi kanaduku ntúte san ata tún ntóo e dóo kainu tatsín san. ²⁵ Dá vē'xi túvi ne, kué'en Jéssuu mí ñū'u ña, kaika ña nú ntúte san. ²⁶ Ntá tsi dā iní ña ntántikin ñā ña tsí kaika ña nú ntúte sán ne, ñā tē nté kaa ntaú'vī ña. Ntákuachu'u ntāa ña, ntáka'an ña:

—jUn kaa ña ntīxi! —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi ura tsí i kaka'an ñā ni ñā:

—jÑá ku u'vī nto, tsí xu'u! —ka'an ña.

²⁸ Kaka'án Pedru ni ña:

—Te ñi nti'xe ntō, Tó'ō, ká'an ntō é na kí'xi u mí kaika nto nú ntúte san —ka'an ña.

²⁹ Kaka'an Jéssuu:

—Kí'xin ni —ka'an ña.

Pedru ne, ntii ña tún ntóo san ne, ika ña nú ntúte san é kí'in ña mí ntísí Jesuu. ³⁰ Ntá tsi dā iní ña tsi dóo kainu tatsín san ne, ú'vī ñā ne, iñi ntu'u kúkií nto'o ña iní ntute san. Un ntíi tsí kána ña:

—jXntii ntō ko, Tó'ō! —ka'an ña.

³¹ Ura tsí i nakurkáa Jesuu ntá'a ña ne, nātava ña ña. Kaka'an ñā ni ñā:

—jNté ō ntú iña o é ña kákuinti'xe o! ¿Nté kui ña ni kuintí'xe ntu o? —ka'an ña.

³² Dā nakú'un ña ntuvi ñā tun ntóo san ne, kūkadin tatsín san. ³³ Nā ñū'u iní tun ntóo san ne, nákunchiti ña nūu Jéssuu, ntáka'an ña:

—jNuu é ntaā i tsí I'xá Xuva nti'xe ko ntō! —ka'an ña.

*Dā ntavá'a Jesuu ñā nchokuvi ñuú Genesaree**(Mr. 6:53-56)*

³⁴ Dā kúvi ita ntí'xin ña ntute sán ne, xée ña ñūu é nani Genesāree. ³⁵ Dā ini ña'a san, ña ntántoo ikān, e vé'xi Jesuú ne, taxnūu ña tú'un iña un ntíí ntíí ñūu tsikán ne, ntēka ña'a san ña ntánchokuví san, un ntíí ntíí ña. ³⁶ Ikan ña Jesuu é kuān te ntete dóo ña na tñn ntá'a ñā. Ña é tñn nta'ā sán ne, ntūv'á'a ña.

15

Nee iña é kade i é kánatívi ña'a sán nuu Xuva ko
(Mr. 7:1-23)

¹ Kidāā ne, xée ña fariseu ní mastrú leí san, ña ntoo ñūu Jerusaleén, nte mí tuví Jesuú ne, ntáka'an ñā ni ñā:

² —¿Nté kui ña ntáde ntaa ña ntántikin ntó vatā xkoó ini ñāta kō? Tsí ña ntánta'a ña dá ntaé'xi ña —ka'an ña.

³ Kaka'an Jesúsui ni ña:

—¿Nté kui ña ña ntáde ntaa nto é káka'an Xúva kō, é ntio nto kuntikin ntó vatā xkoó ini míi ntō? ⁴ Tsí kaka'an Xúva kō: “Kuiko ñu'u nto uva nto ni dí'i ntō”, ka'an ña. Ká'an xtūku ña dí: “Xoo é ká'an kíní i iña uva i ni iña dí'i í ne, da mīí é kúvi i”, ka'an ña. ⁵ Ntá tsi ntō'ó ne, ntáka'an nto tsí kuvi ka'an ñá'a san ni uva ña ni dí'i ñā: “Ña kúvi xntíi ú nto, tsí iñá ko ne, nākué'e ú nta'a Xuva kō.” ⁶ Te kuan kōo ka'an ñá ne, ñá kantío é xntíi ña uva ñā nté dí'i ñā, ka'an nto. Dukuān ne, ntáde nto vatā xkoó ini ñāta ntō e ntánakuitā nto é káka'an Xúva kō. ⁷ Ntáka'an ntó tsi ntáde ntaa nto é káka'an Xúva kō, ntá tsi ña ntāā. Dōo v'á'ā o ka'an Ísaia kuénta iña nto dá kakā'an ñā naa Xuva ko:

⁸ Ña s'á'á ne, kūdii rki xaa ña ntéku da ntáka'an ñá e dóo ntánuu iní ña ko,

ntá tsi ña te ntániñ nima ñá e ntánuu iní ña ko.

⁹ E ntaā í e ntánuu iní ña ko,
tsí e ntánakuā'a ñá ne, da mii tsí e ntáka'an ñá'a san.
Kuan ō ka'an ña —ka'an Jesúsui.

¹⁰ Kidāā né, kána ña ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Kini nto né, na k'ín diki nto: ¹¹ Ñá te ñvi é káki'vi ini xú'u ko kán kade i é kakudentū nima ko, ntá tsi nee iña é

ntii xu'u kō né, ðivī é kade i é kakudentū nima ko —ka'an ña.

¹² Kidáā ne, xéē ña ntántikin ña mí tuví ña ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Kútuni ntú nto é kūdiin ñá fariseú san da téku ña é kākā'an nto? —ka'an ña.

¹³ Kaka'an Jésuu:

—Da nēé ka utun é ña ni í'xi Uvā kó ne, nātu'un ña uun tsi nte xó'o i. ¹⁴ Na koo mii nto ñā. Vata ntāa ña kuāa ntāa ña é dotō tsi ntántēka ña ña'a. Te uun ña kuāá nteka ña ña kuāa ni'i ña ne, ntuví tsí ña kó'xo nuu ña xaví san —ka'an ña.

¹⁵ Kidáā ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Ká'an nto nī ntí nee iñá ncho ka'an núu i sá'a —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Jésuu ni ña:

—¿Vāta tekú kue'en xntú nto? ¹⁷ ¿Ñá ini ntú nto tsí da nēé ka é kākí'vi xu'u kō ne, kaita nti'xin i'xí ko kān ne, da kidáa ntii xtuku kúñu kō? ¹⁸ Ntá tsi nēé é kīni kaa é kakii xu'u kō né, ntē nima ko kakéne ne, ðivī é kade i é kakudentū ō. ¹⁹ Tsi nté nima ko kakéne é kinī ó kadā kuení kō, é kā'ni o ña'a, é kadā xení o ni ñadī'í tuku ña'a, é kadā xení o ni ñadī'í, ña vata tánta'a, e ki'i dú'u ō, é kā'an ó dovete, é kā'an kīni o iña ña'a. ²⁰ Sá'a kāde i e ntákudentū ña'a sán nuu Xuva ko. Ntá tsi te ña nta'a o da ka'xi o vatā xkoó ini ntó ne, ña te ðiví i é kade i é kakudentū ō nuu Xuva ko.

Ñadī'í, ña vé'xi tuku ñuu, kuínti'xe ña Jesuu

(Mr. 7:24-30)

²¹ Ntāka Jesuu íkān ne, kué'en ña ētsin ñuú Tiru ni ñuú Siduun. ²² Íkān tuví uun ñadī'í, ña vé'xi ñuú Canaán ne, ñé'e ña mí tuví Jesuú ne, kaka'an ña:

—¡Ntuntā'ví ini nto ko, Tó'ō, I'xá Davii! ¡Un vā'a tsi kanto'o diókō kó kuenta iña é ña vāā san é nuu nimá tun! —ka'an ña.

²³ Nté uun tú'ūn ña ni ká'an Jesús ni ña. Kidáā ne, xéē ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñā é na nakunu ña ñadī'í san. Ka'an ña:

—Nakūnu nto ña, tsi dóo du'xen ka'ān ña é ntikin ñá kō —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an Jesús:

—Taxnuu Xuva kō ko é xntii ú da mii tsī ña kúnaa, ña ntáduku ntée tatá ña Israee —ka'an ña.

²⁵ Ntá tsi xée etsin ñadī'í san ne, ínchiti ña nūu ña ne, kaka'an ña:

—¡Vii nto da xe'e, Tó'o, xntii ntō ko! —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá vā'á ō é naki'i o tañú'ū é kā'xí i'xá kō dá kué'é ō tīnā san —ka'an ña.

²⁷ Ñadī'í san ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntāā i é kākā'an nto, Tó'ō, ntá tsi tīnā sán ne, ntaé'xi ti utsi i é kākō'xo má mēsa tó'o tī —ka'an ña.

²⁸ Kidáā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Dōo vā'á ó kakuinti'xe o. Kuan koo na kuvi vatā ó ntio o —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ntuvá'a dióko ñā.

Dōo tītín ña nchokuvi ntavá'a Jesuu

²⁹ Ntāka Jesuu íkān ne, kué'en ña dīñi míni Galileá san. Kúxee ña xuku kán né, ikān itúvi ña. ³⁰ Nǎ te da dīi da dīi ña'a xée ña mí tuví ña ne, ntēka ña ña xné'e, ña ni'i kui'í i, ña kuāá, ña ñi'í, ni tītín ka ña ntánchokuví san. Tsōo ña ña'a san nú dī'ín Jesuu ne, ntavá'a ña ña. ³¹ Koó dā kúdu'va ña'a san da íni ña e ntáka'an ñá ñi'í san, e ntuvá'a ña ni'i kui'í i san, e nakaka ña xne'é san, e nakiní ña kuāá san. Ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva ña Israee san.

Dā xe'é Jesuu é kā'xí kimi míl ña'a

(Mr. 8:1-10)

³² Kidáā ne, kāna Jesuu ñá ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Kantunta'ví ini kó un ntíí ntíí ña'a san tsi é ita ntí'xin uni ntúvi e ntántoo ña i'a nī ko. Nā túvi ka é ka'xí ña. Nǎ

ntō kó nataxnūu ú ña é kuan tsī koo, tsi ntákakin ña, tsí dā ná koo vita ña itsi kân dókō —ka'an Jesús.

³³ Ntáka'an ñá ntántikin ña:

—¿Mí'i ntu kiki'i o tañú'ū i'a mí xoxo ntoo i? ¿Nté ntu koo xee tá'an é ka'xī ña, é ñā te da díi ña'á san? —ka'an ña.

³⁴ Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Titīn ntú tañú'ū ni'i nto? —ka'an ña.

Nantíko koō ña, ntáka'an ña:

—Ú'xe kūdii tañú'u ni ūvi kudii a tsákā —ka'an ña.

³⁵ Kaka'an Jesús ni ñá'a san é na kuntoo ña ñu'u kân.

³⁶ Kī'i ña e u'xé tañú'ū sán nī tsákā sán ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kidáā ne, ta'vi dāva ñá ne, xé'e ñā ña ntántikin ña é na tsī'i ña nta'a ña'a san. ³⁷ Ē'xí nta'ā ñá, un ntíí ntīī ña. Dā kúvi ne, natáka ña é ntoó ka ne, ú'xe xika nátsu'un tsítu ká ña ta'vi ī. ³⁸ Ñá te da kīmi míil ñatī san é'xi ña ne, ntē ña ni inté'vi ñadī'í san, nté i'xá san di. ³⁹ Nataxnūu ña ña'a san kídaā ne, nákunūu Jesuu tún ntōó san ne, da kué'en ña ñūú Madala.

16

*Dā íkan ña fariseu ni ñá saduceú san uun nuu i e dóo ka'nu
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)*

¹ Xéē ña fariseú san nī ña saduceú san é ncho koto nteé ña Jesuu. Ntaíkan ña te nañē'e ñá ña uun nuu i e dóo ka'nu é vē'xí e dukún kân. ² Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Da kakuáā ne, ntáka'an nto: “Vá'a iñī tevāā, tsi dóo dito xntivi e dukún kan”, xkoó ka'an nto. ³ Tévāā ne, ntáka'an nto: “Dōo xóo iñī vevii, tsi dóo ñu'u viko xé'e i kan”, ka'an nto. Te ini nto nté iñī da ntaíto nto e dukún kân, ¿nté kui ñá ini ntu nto nté koo kuvi ñuxiví sa, da ntaíto nto nté o kakuvi vevii? ⁴ Ña kini ntáa, ña ntáde é kini kaa sán ne, divi ñā ntaíkan ña nuu i e dóo ka'nu, ntá tsi ña kué'ē ká Xuva ko nūu i é ntio ña, tsí da mii nūu i váta ō kúvi Jonaá san —ka'an ña.

Kidáā né, ntāka Jesuu íkân né, tsoo mii ña ñā.

U'xen iā iña ñá fariseu

(Mr. 8:14-21)

⁵ Dā xee ñá ntántikin ña uun xo diñi ntute sán ne, kūtuni ña tsí kunáni ña é kuído ña tañú'ū. ⁶ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kini nto ne, kuenta tsí vií nto ni ū'xen iā iña ñá fariseu ni ñá saduceú san —ka'an ña.

⁷ Kidáā ne, ntáka'an ñá ni tā'an ña:

—Kuan ō ka'an ñá, tsi ña ni ído ō tañú'ū san —ka'an ña.

⁸ Ini Jesuu née iña ntádē kuení ña ne, kaka'an ña:

—¡Mpá! ¿Nté kui ña ntákuinti'xe vá'a ntu nto? ¿Nté kui ntaítsu'un ntu nto tē ña ni ido nto tañú'ū san? ⁹ ¿Vāta kutúni ntú nto? ¿Ñā ntu naka'an nto tsí u'un tañú'ū san é'xi u'un míil ñā'a sán ne, tītín xiká ka ñu'u ta'vi ī e ntóo ka é natáká nto? ¹⁰ ¿Nté ña ntu naka'an nto e u'xe tsi tañú'ū san e é'xi kimi míil ñā'a sán ne, tītín xiká ka ñu'u ta'vi ī e ntóo ka é natáká nto? ¹¹ ¿Nté kui ña kañe'e dikí ntu nto e ña te iña tañú'u nti'xe san kaka'án u? Kuenta tsí vií nto ni ū'xen iā iña ñá fariseu ni ñá saduceú san —ka'an ña.

¹² Kidáā né, kūtuni ña tsí ña te kaká'an ña iña u'xen iā é kaidáka tañú'ū san, tsí kaka'an ñá iña nuu i é ntánakuā'a ña fariseu ni ñá saduceú san.

Dá kakā'án Pedru tsí Jesuu é Cristu ña

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Dā xee Jéssuu ñuú é nani Cesārea Filipú ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, ¿neé ntu ña'a ú, te ká'an ñá'a san? —ka'an ña.

¹⁴ Nantíko koō ña, ntáka'an ñá:

—Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Juaan Bautista nto. Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Elia nto. Iō xtúku ña ne, ntáka'an ñá tsi Jeremia ntó, ō tuku ña'a ña kaka'án naa Xuva ko nto —ka'an ña.

¹⁵ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Ntō'ó ne, ¿xoó ña'a ntu ú, te kuinī nto? —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Símuun Pedru:

—Cristu ntó, I'xá Xuva kō ña kantíto san nto —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nté kuān nte vá'ā ó ni o, Símuun, i'xá Jonaa. Sá'ā ne, ña te ñá'a ni nañē'e ñá o, tsí mii tsi Uvā kó, ña tuví e dukún kān. ¹⁸ Kaka'án u ni ō tsí ñivīn é Pedrú ne, ñivī ó ne, xúu nchó ka'an. Nú xūu sa'á xntítsí u xúkūn ko. Ña kúvi víí doxi'í san nī ña'a, ña ntákuinti'xe i ko. ¹⁹ Ta'xí u o ntakāá iña i mí kadē kú'vé Xuva kō e dukún kān. Da xōó ka ña'a, ña é iō kuetsí i ñuxiví a ne, ká'ān tsí ña kúvi kí'vi ña e dukún kān. Kuan kōo víí Xuva kō e dukún kān ñi. Da xōó ka ña'a, ña é ntuvá'a ni Xuva ko ñuxiví a ne, ká'ān tsí kúvi kí'vi ña e dukún kān. Kuan kōo víí Xuva ko ni ñā e dukún kān ñi —ka'an ña.

²⁰ Kidáā ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña é ña ku ka'án kue'en tsí ña ni da xōó ka ña'a é Cristu ña.

Dá kakā'an Jéssu é kúvi ña

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Nté ntūvi tsikán ne, eni ntu'u Jéssu kaka'an ñá nī ña ntántikin ña é kantio é k'ī'in ñá ñuú Jerusaleen. Ikān ne, ñá te da ñi nūu i dóo nto'o ña nta'a ñatā sán nī tó'ō dutú nī mastrú leí san. Ka'ni ña ña ne, te kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku ña, ka'an ña. ²² Kidáā ne, kué'en xīo Pedrú san ni ñā né, ikān de tíi ña ni Jéssu, káka'an ña:

—Ñá te sá'á e ntio Xuva ko, Tó'ō. Ñá te kuan kōo kúvi nto —ka'an ña.

²³ Ntá tsi xkokoto Jéssuú ne, kaka'an ñá nī Pedru:

—¡Ñá kuān xkoó ka'an, tsí kaka'an vātā ó kaka'an tó'ō e ña vá'ā san! Ñá ku koton ntēen ko. Ñá te vatā ó kade kuení Xuva kō é kadē kuení o, tsí vata tsí ó de ña'a san káden —ka'an ña.

²⁴ Kidáā ne, kaka'an Jéssu ni ña ntántikin ña:

—Tē xoó ncho kuntikin í ko ne, ñá víi ka ña é ntio mii ña, ntá tsi na kuntikin ñá ko, kuān te na kúvi ña. ²⁵ Tē xoó ntio i é nakāku ntuví iña í ne, kunaá ña ntii ña ñu ntūvi. Ntá tsi tē xoó nakunaa i ntuví iña i kuenta iña ko ne, n'í'i ña ntuví vā'á iña ña ntii ña ñu ntūvi. ²⁶ ¿Neé ntu ni'í ñatíi san te n'í'i ña dá kaniñ ñuxiví sa, te nākunaá ña é tduiña

ña? ¿Nté ntu kaa ntá'vi ñatíi san é tduiña ña? ²⁷ Tsí xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, ki'xi ú nī ánjē ko. Dōó ka'nu ña'a ú, vatā ó ka'nu Uva kō. Kidāā ne, ntanāa ú ni ñā'a nee iñá idé ña xé un xé un ñā. ²⁸ Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntō. Iō ñā'a e ntáñi ñá i'a vevíi ne, ña kúvi ñá da nté kinī ña é kixkadā kú've u ñuxiví sa —ka'an Jesús.

17

Dā nádama kúñu Jēsuu

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Dā kúvi iñu ntúvi ne, ntēká Jesuu Pedrú san ni Sāntiau, ni ení ña, ñá nanī Juaan, kue'en ní'i ña ña ūun xuku e dōo dūkún ne, ² nuu tsi ña ne, nadama kúñu Jēsuu. Nuu ña ne, xi'í nuu vatā ó kaxi'í nuu ngántii san ne, dōó é nuu ñā né, ntukui'xīn kue'en. ³ Ura tsíkan ntii dító Muisee ni Élia, ñá ka'án naa Xuva ko kídaā ne, ntáka'an ñá ni Jēsuu. ⁴ Kidāā ne, kaka'án Pedru ni Jēsuu:

—Dōo vá'ā o tsí ntoo ntí i'a, Tó'ō. Tē ntio nto ne, xntísi ntí uni á vi'i í'a, uun iña nto, uun iña Muísee ne, uun iña Éliá dī —ka'an ña.

⁵ Da ñi kaka'án Pedrú san ne, xée ūun viko e dōo kaxi'í nuu mí ntoo ña ne, távi nūu ña. Kaka'an tátsin Xúva kō mé'ñū vikó san:

—Ña sá'á ne, I'xá mií kó, ña e dōo ntio ko. Dōo diní ko ni ñā. Kini nto é kaka'an ña —ka'an tátsin san.

⁶ Dā téku ña ntántikin ñá san sá'ā ne, nántuvé ña kúñu ña ñu'u kán né, dōo u'ví ña. ⁷ Ntá tsi vé'xi Jēsúu ne, tiin nta'a ña ñā ne, kaka'an ña:

—¡Nakuntáñi nto! ¡Ñá ku u'vī nto! —ka'an Jesús.

⁸ Dā íto ña ne, xōxó ka ña nguii san. Da mii tsi Jēsuu ntísi ña.

⁹ Dá kúntíi ña xuku sán ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá ku ka'án ntó ni da xōó ka ña'a nee e íni nto da nté nantōto ú rkontúvi é xi'í u, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi —ka'an ña.

¹⁰ Ntátsixe'e ña ntántikin ña:

—¿Nté kui ntáka'án ntu mastrú leí san é dī'na Eliá san kí'xi ña? —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaā i tsí dī'na Elia kí'xi ña ne, xtūví tu'vē ña é un ntīī. ¹² Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsi e kí'xi Elia, ntá tsi ña ni kutúni ñá'a san te ñā né, ide ña ni ña da neē ka é ntio ña. Kuan kōo nto'o kó nta'a ña ñā, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi —ka'an Jéssu.

¹³ Kidāā ne, kutuni ña ntántikin ña tsí kaka'an ñá iña Juaan Baútista.

Dā nta'vá'a Jesuu úun na kudii, ná kaxi'i mī

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Dā xeé ña mi dóo ntoo ña'a ne, vé'xi uun ñatīi mí tuví Jesuu. Ínchiti ña nūu ñá ne, kaka'an ña:

¹⁵ —Tō'ó, ntuntā'ví ini nto i'xá ko, tsí kaxi'i mī nā ne, xntīi nto nā. Dōó kanto'o na. Nuu nuu tsi kantava nuu na nchú'un kán ne, kako'xó nuu na nú ntute kán ñā. ¹⁶ E kíxni'i ú na é ntā'vá'a ña ntántikin ntó na, ntá tsi ña ni kuvi víi ña —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jéssu:

—¿Nté o ntu! ¿Nté kui ña ntákuinti'xe ña'a sán ko, ña e ntáde é kīni kaa? ¿Tīín ka ntu ntuvi kutíi ú ni ntō? Kixní'i nto na i'a —ka'an ña.

¹⁸ De tíi Jesuu ni é ña vá'ā san ne, ntīi é ña vá'ā san é nuu nima na. Ura dú'va tsi ntuvá'a na.

¹⁹ Kidāā ne, xeé ña ntántikin ña mí tuví Jesuú ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kui ña ni kuvi víi ntu nti é nakūnu ntí e ña vá'ā san? —ka'an ña.

²⁰ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Tsí ña te kanīi nima ntó ntákuinti'xe nto. Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntō tsí kuān te un sīn kue'en tsi ntákuinti'xe nto ne, kuān te vata kaa uun kudii ntīkin kulí san é kuinti'xe nto ne, kuvi ka'an ntó ni xūku san: “Ku'én ikān”, ne, kí'ñ. Ña túvī neé kue'en tsi é ña kuvi víi nto.

²¹ Ntá tsi e ña vá'a vāta kaa sá'a ne, ña ntíi tē ña kuntóo ixu ō né, tē ña dóo ka'an ntâ'ví ō di —ka'an Jésuu.

É kūvi uvi íto kaka'an Jésuu é kūvi ña

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Dá ntoo ña ñuú Galileá ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, ntuvi ú kuenta ntá'a ña'a san. ²³ Ka'ní ña kó ne, te kūvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an ña.

Dōo kántoo nta'xa ña ntántikin ña.

Dā ntá'vi Jesuu ni ña ntántikin ña diu'un xôo iña xúkūn

²⁴ Dā xee Jésuu ñuú Capernau ni ña ntántikin ñá ne, vé'xi ña ntaído diu'un xôo iña xúkūn san mí tuví Pedrú san ne, ntáka'an ña:

—¿Ña kantá'vi ntu mastru ntó diu'un xôo san? —ka'an ña.

²⁵ Kaka'án Pedrú san:

—Kantá'vi ña —ka'an ña.

Dā kí'vi Pedrú san má ví'i kán ne, di'na kaka'an Jésuu ni ña:

—¿Nté ntu de kuéni o, Simuun? ¿Xoó ntu nta'a i ntaído rei ñúxívi san diu'un xôo ni diū'un iña ñu'ú san? ¿Nta'a ña ñuú mii ñā né, ō nta'a ña tuku ñuú san? —ka'an ña.

²⁶ Kaka'án Pedru:

—Nta'a ña tuku ñuu —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Dukuān ne, ñá kantio é ntá'vi ña ñuú mii ñā. ²⁷ Ntá tsi vata koo é ña kudíin ña ne, kue'ēn nu míni kán ne, nakuitan xu've é kantikin kaa xu'u tsákā san. Tavan dá nēé ka tsákā, kiti é tiin di'na. Dá ntíkán xu'u ti ne, naní'i o uun diu'un kuetsi. Ki'in ne, da nta'vin diu'un xôo ó ne, íñā kó di —ka'an ña.

18

¿Xoó ntu é dií ka ka'nu i?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ntuvi tsikán ne, xéē ña ntántikin ña mí tuví Jesuú ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é díí ka ka'nu i mí kadē kû'vé Xuva kō? — ka'an ña.

² Kāná Jesuu úun i'xá san ne, xtuvī ñá i mé'ñū ña'a san.

³ Kaka'an ñá ni ñā'a san:

—Nuu é ntaa i é kākā'án u ni nto: Tē ña nadáma nto nima nto é kuinti'xe nto vatā ó de a i'xá kuetsī sán ne, ña kúvi kī'ví nto mí kadē kû'vé Xuva kō. ⁴ Xoó ña'a, ña é ña káde ka'nu vata kaa i'xa sa'á ne, ña é díí ka ka'nu ña mí kadē kû'vé Xuva kō. ⁵ Xoó ña'a é kí'i ña uun i'xá vata kaa sa'á kuēnta iñá ko ne, vata te xū'u kí'i ña ko.

Dōo xíí kaa é vii o é kīni kaa

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Ntá tsi da xōó ka ña'a é kuē'é ña itsi é vii é kīni kaa da nēé ka i'xá san é kakuinti'xe i kó ne, díí ka vá'ā ó te kunū'ni uun xuu xodo ka'nu dúkun ñá ne, na kunuu nto'o mii ña má ntute ñu'u kán. ⁷ Ntá'vi ide ñá ñuxiví a tē kade ña é víí tuku ña'a kuetsī! Kuan tsi iō nuu i é kīni kaa, ntá tsi jntá'vi ide ña'a san, ña é kaxé'e itsi é víí ta'an ña é kīni kaa san!

⁸ Te ntā'a nto, o te dī'ín nto kade i é vii nto é kīni kaa san ne, ka'nté nto ne, nakuitā nto. Díí ka vá'ā ó te u'ntu nto xēe ntó e dukún kán, te kāka xné'e nto, é xēe ni'i nto ntuvi ntá'a nto, ntuvi dī'ín ntō dô'vi kan mi dóo kai'xi ñú'ú san.

⁹ Te ntūxnūu nto kade i é vii nto é kīni kaa sán ne, tavá nto ne, nakuitā nto. Díí ka vá'ā ó te xēe ntó e dukún kan ni ūun tsí ntuxnūu nto, é xēe ni'i nto ntuvi ntūxnūu nto dô'vi kan mi dóo kai'xi ñú'ú san.

Kuenta iña á le'ntu é kúnaa

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Koto ntó tē ña kadá kuení nto tē ña nuu á'vi i'xá san. Tsí kaka'án u ni ntō tsí e dukún kán ne, ánje san é kade ña i kuentá ne, utén utén ntoo ña nta'a Xuva kō, ña é tuví e dukún kán. ¹¹ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, vé'xí u é nakākú u ña'a, ña ntákunaá san.

12' ¿Nee iñá ntu ntádē kuení nto? Te ūun ña'a né, ió uun sientu á le'ntu ña ne, uun xti kunaa ti ne, ¿ñā ntu te tsoo míi ña kiti kimi díko xe'un kimí san má kũ'u kan dá k̄'in ña kínantúku ña k̄iti uun, kiti kunaá san? 13 Te nāni'i ña tí ne, nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō, tsí díí díí ka diní ña ni k̄iti nāni'i ña san é kiti kimi díko xe'un kimí, kiti ña ni kunáa san. 14 Kuān ó ni Uva kō, ña tuví e dukún k̄an. Nǎ ntio ña é kũnaa nté uun i'xá san.

*Nté koo kada ka'nu iní o ni ta'an kō
(Lc. 17:3)*

15 'Tē kade ta'an nto é kini kaa ni ntō né, kue'ēn ntó mí tuví ña ne, ká'an nto ni ñā nte o dé ña, da mii xnto ni ñā. Te k̄ini ña é kākā'an ntó ne, é ntūvá'a nto ni tā'an nto. 16 Ntá tsi tē ña kini ña é kākā'an ntó ne, kuntēka nto uun ne, ō uvi ña'á ka ña'a vata koo é k̄ini ña. 17 Tē ña ntio ña kini ña e ntáka'an ñá tsikán ne, ká'an nto nī ña ntákuinti'xe i san, ña ntánataká nuu má ūkún k̄an. Tē ña ntio ña kini ña ña ntákuinti'xe i sán ne, ña kú de ká nto ña kuenta. Vii xnto kuenta tsí vata ntāa ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i, nī ña ntaído diu'un xōó san.

18 'Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Da xōó ka ña'a é kākā'an ntó ni ñā ñuxiví a e ña kuvi k̄i'in ña mí tuví Xuva kō ne, kuan tsi kōo ka'an Xúva ko ni ñā e dukún k̄an di. Da xōó ka ña'a é kākā'an ntó ni ñā ñuxiví a é k̄uvi k̄i'in ña mí tuví Xuva kō né, kuan kōo ka'an Xúva ko ni ñā e dukún k̄an di.

19 'Sá'a kākā'an xtúku ú ni ntō tsí te ūun tsi ntáde nto nima ntó uvi ñá'a nto da ntaíkan ntó nta'a Xuva kō ne, Xuva kō, ña tuví e dukún k̄an ne, ta'xi ña é ntaíkan nto. 20 Dā mí'i ka mí nataká nuu uvi uni ñá'a kuenta iñá ko ne, ik̄an tuví u mé'ñu ñā di —ka'an Jēsuu.

21 Kidāā ne, xéē Pedru, kaká'an ñá ni Jēsuu:

—Tō'ó, ¿ki'in ito ntū kada ka'nu iní u ni tā'an ko dá kadē xení ña nī ko? ¿Vá ū'xe íto ntu? —ka'an ña.

22 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Ñá kākā'án u ni o te da mii tsí é ū'xe íto, tsí un tsi nté k̄imí sientu kimi díko u'xi íto.

Kuenta iña ñá kade tsiñu é ña ni ntío ña kada ka'nú ini ña ni tã'an ña

²³ 'Kuvi ka'an ó tsi mí kadē kû've Xuva kō ne, vata kaa uun rei é iō titín ña ntáde tsiñu iña ñá kaa. Ntio ña natava ñá kuenta ñá ntáde tsiñu iña ña. ²⁴ Dā éni ntu'u ña tāvá ña kuentá san ne, xee ní'i ña uun ña'a, ña tanūu diu'un é vāta kaa uvi diko uun kuía xá'vi ñā. ²⁵ Ña ni kúvi ntanáa ña. Dukuān ne, kaka'an tó'o ñā é diko ña ñā, ni ña di'ī ñá, ni i'xā ñá, ni un nti'ī é iō iña ña, vata koo é na ntūnaa é tanūu ña. ²⁶ Nákunchitī ña kade tsiñu san núu ñá ne, íkan ña dā xe'e, kaka'an ña: “Na kūtí ká nto nī ko, Tó'ō. Ntanáa nti'ī u é tanūu u”, ka'an ña. ²⁷ Ntūnta'ví ini tó'o ñā ñá ne, nangava ña ñā né, nakadī ñá kuenta ña. ²⁸ Dā ntíi ña kade tsiñu san vi'i tó'o ñā né, tã'an ña uun ña'a, ña é kade tsiñu dadīi ni ñā. Ña sã'á ne, tanūu ña diu'un ta'an ña é vāta kaa uun sientu ntúvi xá'vi ñā. Ña'a, ña é tanūu ña iña í san ne, írkāa ña dukun ña é nakuē'ne ña ña ne, kaka'an ña: “Ntá'vin ko é tanūun”, ka'an ña. ²⁹ Nákunchitī ña tanūu san núu ñá ne, kaikan ña kaka'an ña: “Na kūtí ká nto nī kó, tsi ntá'vi ntī'í u”, ka'an ña. ³⁰ Ntá tsi ña ni ntío ña tsikán ne, tsi'í kuétsi ña ñā ne, xnuu kutu ña ña dā nte ntá'vi ña é ita nūu ña. ³¹ Dā íni ña ntáde tsiñu, ña nguii san, nté ō kúvi ne, dōo dé kuení ña. Kué'en ñā ne, ká'an ña nī tó'o ñā nté ō kúvi. ³² Kidáā né, kāna tó'o ña ña kuān ó de sán ne, kaka'an ñá ni ñā: “Ñá tē nté kaa kinī ó kaden. Xu'ú ne, nakādí u kuenta ó tsi íkān kó da xe'e. ³³ ¿Nté kui ña ni ntunta'ví ini ntu o ta'an o, vatā o dé u ni ō?” ka'an ña. ³⁴ Kūdiin kué'en tó'o ña ni ñā né, ntāda ña ña kuenta ntá'a maú san é xnuu kutu ña ña dā nté ntanáa nti'ī ña é tanūu ña —ka'an Jéssu ni ña.

³⁵ Da kidáā ne, kaka'an ña:

—Kuān koo vií Uva kō, ña tuví e dukún kan, ni nto tē ña kada ka'nú ini nto kanī nima ntó ni tã'an nto di —ka'an Jéssu.

19

Dá kakā'an Jésuu iña ña ntánatsoo mii tā'an

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Dā kúvi ka'an Jésuu sá'a né, ntāka ña ñuú Galileá ne, kué'en ña ñuú Judea é tuví uun xo diñi ntute ka'nu Jordaán san. ² Ná te da dīi da díi ña'a ntīkin ñá ña ne, ikān ntavá'a ña ña.

³ Vé'xī ña fariseú san mí tuví Jesuu é kōto ntee ña ña ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Kāka'an ntú lei Muísee é xīi kaa é natsoo mii ntí ñadī'í nti dá nēé ka nuu i kuvi? —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jésuu ni ña:

—¿Vāta nakuá'a ntu nto tú'un Xuva kō mí kāka'an tsí divi ñā é dēvā'a ña ña'a ne, dē kú'vē ñá ñatī'í ni ñadī'í é kuntōo dadīi ña? ⁵ Dukuān né, xtuví mii ñatī'í san uva ña ni dí'i ñā é kuntōo dadīi ña ni ñadi'í ña. Uun tsi kúnū kúvi ña ntuví ña. ⁶ Vī'i a vé ne, ñá te ūvi ñá'a ká ña, tsí uun sá ña. Dukuān ne, ña vá'ā o é nantii ntee ta'an ñā'a san neé e teé ta'an Xuva kō —ka'an ña.

⁷ Ntátsixe'e ña Jēsuu:

—¿Nté kui kaka'an ntú Muisee é kuvi natsoo mii ntí ñadī'í nti kuan? —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jésuu ni ña:

—Dā xe dóo ka'xi nima ntó ne, dukuān e tá'xi Muisee é natsoo mii nto ñadī'í nto, ntá tsi ña te kuán o ni ntio Xuva ko nte ntúvi di'na. ⁹ Kaka'án u ni ntō tsí da xōó ka ña'a é natsoo mii ña ñadi'í ña, ntá tsi tē ña te neé ni ide ñadī'í san é kini kaa ni tuku ñatī'í san ne, tē natánta'a ñatī'í san ni tuku ñadī'í ne, kade ña kuetsi —ka'an ña.

¹⁰ Ntáka'an ña ntántīkin ña:

—Te kuan kōo kuvi uun ñatī'í ni ñadi'í ñá ne, díi ka vá'a ó ē ña tánta'a ō —ka'an ña.

¹¹ Ntá tsi kaka'an Jésuu ni ña:

—Ná te ūn ntí'í ntí'í ña'a é kūtí'í ña é nī'i ña sá'ā, tsí mii tsi ñā é xe'e Xúva kō é kuan koo kuntōo ña. ¹² Ió ñatī'í é ña kuvi kóo i'xá ña, tsi e dúkuan kāa ña da káku ña. Iō

túku ñatíí ne, ña'a san ide ña e ña kuvi koo i'xá ña. Iō túku ñatíí ne, ña ntío ña tánta'a ña kuenta iña tsiñu e ntáde ña iña Xuva ko. Xoo kutíi i e kuintí'xe i sá'ā né, na kuintí'xe i —ka'an ña.

Dā náxnuu viko Jesuu ún ntí'i i'xá san

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Kidáā ne, xee ní'i ña i'xá san mí tuví Jesuu é tñn nta'a ñā í, é kā'an ntâ'ví ña iña i. Ña ntini'i Jēsuú san ne, de tñi ña ni ñā ntánteka i'xá san, ¹⁴ ntá tsi kaka'an Jēsuu:

—Ku'éle ntō itsi é na kī'xi i'xá san mí tuví u. Ná ku kādī nuu nto i, tsí ña'a é iō nima í vatā ó nima í'xá san ne, divi ñā é kāduku ntée ña mí kadē kú've Xuva kō —ka'an ña.

¹⁵ Dā kúvi tñn nta'a ntí'i ña ī ne, da kidáā ntáka ña.

Uun ñatíí kuetsī, ña kuika, kátsixe'e ña Jēsuu

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Xée uun ñatíi mí tuví Jesuú ne, tsixe'e ñā:

—Mastrú, ¿neé ntu nuu i é vā'á kantio é víi u vata koo é ni'í ko ntuví va'á iñā ko ntii dañu ntūvi? —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Nté kui katsixe'ēn kó iña é vā'a? Da mii Xuva kō é vā'á ña. Te ntio o ntuvi vā'á iña o ntii dañu ntūvi ne, kadan ntaan é kāka'an Xúva kō —ka'an ña.

¹⁸ Kidáā ne, kaka'an ña:

—¿Neé ntu é kāda ntaa u? —ka'an ña.

Kaka'an Jēsuu:

—Ná ku ē'nín ña'a. Ná ku naki'in ñadī'í ñá'a. Ná ku kī'in dú'un. Ná ku kā'án dovete. ¹⁹ Kuikon ñu'un uva o ni di'í ō. Kuinima ó ta'an o vatā ó kakuinima míi ō kúñu ō —ka'an Jēsuu.

²⁰ Kaka'an ñā ni ñā:

—É un ntí'i sá'á kade ntaa ú ntē da ku lú'ntī u. ¿Neé ka ntu é kākuna? —ka'an ña.

²¹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Tē ncho viin é un ntí'ī é vā'á ne, kuē'én, nadikon iña o ne, kuē'én diu'ún san ña ntā'ví san vata koo e ní'i o nuu i é vā'a é dukún kán. Kidáā né, kixntikñ ko —ka'an ña.

²² Dā téku ña é kākā'an Jésuú ne, kunta'xa iní ña, tsi dóo kuika ña. Kuan tsi ō ntaka ña.

²³ Kaka'an Jéssu ni ñá ntántikin ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō. Tsi dóo ntii tu'un é xee ñá kuiká san mí kadē kû'vé Xuva kō. ²⁴ Kaka'án xtuku ú ni ntō tsí díí ka ña ntii tu'un é kī'ví uun kameu xávi xíki natee ō san é kī'ví uun ña kuiká san mí kadē kû'vé Xuva kō —ka'an ña.

²⁵ Dā téku ña ntántikin ñá sá'ā ne, koó dā kúdu'va ña. Ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu kūvi nakáku i kuan? —ka'an ña.

²⁶ Íto Jéssu ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ña'a sán ne, ña kúvi nakākú mii ña nima ñá, ntá tsi Xuva kō ne, un ntíí ntíí kuvi víí ña —ka'an ña.

²⁷ Kidáā ne, kaka'án Pedru:

—Ntí'í ne, é xtuví mii ntí'í nti é kuntikín nti nto. ¿Nee iñá ntu ni'i nti? —ka'an ña.

²⁸ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí ikan ñūxiví xēé san ne, kutūví u, xu'u é vēxkúví ú ñatíi, nú teu ka'nú ko ne, divi ntō e ntántikin ntó ko ne, kuntōo nto uxuvi teu na'nú san dí, kadā kú'vé nto iñá uxuvi táta ña Israeé san. ²⁹ Da xōó ka ña'a, ña é xtuví mii i ví'i i, ō ení ña, ō ta'an ñá, o uva ñā, o dí'i ñā, ō i'xá ña, o ñū'u ña kuenta iñá ko ne, ní'i ña ūun sientu íto ká xtuku. Ní'i ña ntuvi vā'á iñā ña ntii dañu ntúvi dí. ³⁰ Ntá tsi titín ña'a, ña é odo nūu vevíí ne, nte áta i kan kuntōo ña te kúvi ne, ña é ntoo ata i kán vevíí ne, kodo nuū ñá kídaā.

20

Kuenta iña ñá ntáde tsiñu

¹ Mí kadē kû'vé Xuva kō ne, vata kaa tó'lo ví'í san kaa. Tévaá tsi kañe'e ñá, kaixntuku ñā xoó kada tsiñu i matú ña. ² Kaka'an ñá ni ñā'a san tsi ntá'vi ñi ña ña ntúvi é káda tsiñu ña ne, taxnūu ña ña matú ña. ³ Kaeku iin teváa ne, iní ña tsi ntáñi ka tuku ña'a nú ā'ví kán é ña te neé ntáde ña. ⁴ Kaka'an ñá ni ñā: “Kūkada tsiñu nto matú ko kán ne,

ntá'vi va'a ú nto”, ka'an ña. Ne, kué'en ña kūkada tsiñu ña. ⁵ Kuan tsí ó de ña dá kii xtúku ña da ká'ñu ntuvi ne, kaeku uni kuáa di. ⁶ Dā kaéku u'un kuáa ne, kii xtúku ña ne, ní'i ká ña ña'a, ña é ña tuví nee é vii. Kaka'an ñá ni ñā: “¿Nté ntū ó de nto i'a? ¿Nté kui ña ntáde tsiñu ntu nto?”, ka'an ña. ⁷ Ntáka'an ñá ni ñā: “Ñá ni ní'í nti xoó ta'xi i ntí tsiñu”, ka'an ña. Kaka'an tó'o ī sán ni ñā: “Kue'ēn ntó matú ko kan kūkada tsiñu nto di”, ka'an ña. ⁸ Dā kúneé ne, kaka'an tó'o tsiñu sán ni ña odo nūú nuu tsiñú san: “Kūkaná nto ña ntáde tsiñu sán ne, ntá'vi nto ñā, di'na ña é xeé rkontuvi. Nté ata i na ntii ña xee nte dí'na”, ka'an ña. ⁹ Ña xee kaéku u'un kuáa ne, ní'i ña xā'ví ña é uun ntúvi. ¹⁰ Ña xee dí'na ne, díi ka kue'e ní'i ña, kuíni ña. Ntá tsi kuédadii tsi ni'i ña é un é un ñā. ¹¹ Dā ntuá'vi ña ne, ká'an ntēé ña tó'o tsiñu san, ¹² ntáka'an ña: “Uun ura kúdií dé tsiñu ña'a san, ña xeé rkontuvi é ntí'í ne, dadii tsi o ntuá'ví ntí ni ñā. Ntí'í ne, ñi ntuví dé tsiñu nti. Dōo ntó'o ntí ka'ni san”, ka'an ña. ¹³ Kaka'an tó'o tsiñu san ni ña: “Ñá te kāde u é kini kaa ni ntō. ¿Ña ni ká'an ntú nto nī ko tsi vā'ā o xa'ví nto dá kāka'án u ni ntō? ¹⁴ Kūni'i nto xá'vi ntō né, kue'ēn nto. Xu'ú ne, ncho vii ú nī ña xee da rkontuví san vatā o dé u ni ntō. ¹⁵ ¿Vá ña kuvi ntu víi u é ntio kó nī diu'ún ko? ¿Ō ntákune'u iní ntu nto tsí ña kade víni u?”, ka'an ña. ¹⁶ Kuan kōo kuvi ni ña vé'xi ata i kán di; di'na ña kodo nūú ña ne, ña é odo nūú dí'na ne, kuntōo ña nte ata i kan. Tsí kuān te títín ña'a kana ú ña ne, ñá títín ña kué'e u é kodo nuū ña —ka'an Jéssuu.

É kūvi uni ito kaka'an Jéssuu é kuvi ña

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Dá kué'en Jéssuu itsi Jerusaleén ne, nakana xio ña uxuvi ñá'a ña ntini'i ñā ne, kaka'an ñá ni ñā:

¹⁸ —Kiní nto, tsí ki'in o ñuú Jerusaleen. Ikān ntada ña kó kuenta ntá'a tó'ō dutú san nī mastrú leí san. Ká'an ñā tsí kuví u, xu'u é vēxkúvi ú ñatii. ¹⁹ Ntada ña kó kuenta ntá'a ña tuku ñuú vata koo é kīni dǫki ña ko ne, natii nuu

ña kó xo'o. Xnteē ñá ko ntiká krusi kán di. Ntá tsi ntoto xtuku ú te kuvi ūni ntúvi —ka'an ña.

Di'i Sántiau ní Juaán ne, íkan ña da xe'e

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Kidáā ne, xée di'i i'xá Zebedeú san mí tuví Jesuu, xee ní'i ña i'xā ña. Nakunchiti ña nūu ña ne, íkan ña da xe'e.

²¹ Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Nee iñá ntu ntio nto? —ka'an ña.

Kaka'an ñá ni ñā:

—Ká'an nto na kadā kû'vé dadii ntuvi i'xá ko ni ntō mí kadā kú'vé nto; uun chí ne, diñi kua'a nto ne, uun chí ne, diñi datsin nto —ka'an ña.

²² Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá ñni nto nee é kaikan nto. ¿Kūtíi ntu ntō é ntō'o nto é vāta koo nto'o ko? —ka'an ña.

Ntuvi ñátii san ntáka'an ñá ni ñā:

—Kuvi vií ntí —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nto'o nti'xe nto vata koo nto'o ko, ntá tsi ña te xú'ú kaduku ntée u é kuē'é u xoó kutūvi í diñi kua'a kó, ō xoó kutūvi í diñi datsin ko, tsí Xuvā ko e dé ku'vé ña xoo é kuntoo dadii i nī ko —ka'an ña.

²⁴ Dā kútuni u'xi ñá'a ña nguii sán ne, kūdiin ñá nī Juaan ni Sántiaú san. ²⁵ Ntá tsi kána Jesuu ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ñni ntó tsi tó'ō ña é ña te ñá Israeé ne, dōo ntáde na'nu ña ni ñā'a ña. Dōo ntii ntádē kú'vé ña. ²⁶ Ñá ku kuān xkoó de nto. Da xōó ka ña'a nto é ncho vií ka'nu nto ne, xntii nto tā'an nto. ²⁷ Da xōó ka ña'a nto é ncho kodo nuū ntó ne, xntii nto tā'an ntó, ²⁸ vatá ó de ú, xu'u é vèxkúvi ú ñatii. Ñá te vè'xi u é xntii ñā'a sán ko, tsí vé'xi u é xntii ú ña ne, é kuē'é u ntuvi iñá ko kuenta iña ña —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu uvi ñá kuāa

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Dā ntáka ña ñuú Jericoó ne, ñá te da dii da díi ña'a ntántikin ñá Jesuu. ³⁰ Uvi ñá kuāa san ntántoo ña diñi

itsi san. Dā téku ña tsi kuítā nti'xin Jesuú ne, un ntii tsi ntáka'an ña:

—jNtuntā'ví ini nto ntí, I'xá ika Dāvii, ña táxnuu Xuva kō é kadā kú'vē ntó iñá ntí! —ka'an ña.

³¹ Ntáde tii ña'a san ni ña, ntáka'an ña é diin diin tsi kuntō ña. Ntá tsi da díí díí ka ntii ntáka'an ña:

—jNtuntā'ví ini nto ntí, Tó'ō, I'xá ika Dāvii! —ka'an ña.

³² Íntĩsí Jesuú ne, kāna ña ña. Kaka'an ña:

—jNee iñá ntu é ntio nto é víí u ni ntō? —ka'an ña.

³³ Ntáka'an ñá ni ñā:

—Nakaán nto ntuxnūú ntí, Tó'ō —ka'an ña.

³⁴ Ntuntā'ví ini Jesuu ñá ne, tñin nta'a ña ntūxnūú ñā ne, ura tsí i náxi'í ntuxnūú ña. Kidáā ne, íntikin ñá ña.

21

Dā xee Jesúsú ñuú Jerusaleen

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Dā xee étsin ña ñuú Jerusaleen, dá ntoo ña ñuú Befagee mí tuví xuku Olivú san ne, taxnūu Jesuu úvi ña'a ña ntántikin ña, ² kaka'an ñá ni ñā:

—Kue'ēn ntó ñuu é tuví da'a san. Ikān ne, nani'i nto uun búru é ntee tñin ti ni i'xā ti. Nantuté nto ti ne, dá kixni'i nto tñ. ³ Te tsixe'e ñā'a san nto nté kui kánantute nto tñ ne, ká'an ntō tsi tó'o nto kántio ña ti. Tē kúvi dé tsiñu ni'i ña ti ne, ura tsí i nataxnūu ña ti —ka'an ña.

⁴ Kuan ō kúvi vata koo é kūntaa é kāka'an ña é ka'án naa Xuva ko kídaā:

⁵ Ká'an nto nī ña ñuú Siuun:

“Koto nto, tsi vé'xi reí nto mí ntoo nto.

Ñá te kā'nu ña'a kade ña;

ntekú ña buru,

uun a búru, kiti é vāta xoo kuntéku í ti,

i'xá buru ntíi, kiti kaido san.”

Kuan kō ka'an nto,

ka'an ña.

⁶ Kué'ēn ña ntántikin ñá ne, de ntaa ña vatā ó kaka'an Jesúsú. ⁷ Kue'en ní'i ña būrú san ni i'xā tí ne, tsodo ña dōo

ña áta i'xá ti ne, ikān intéku Jesuu ti. ⁸ Ñá te da dīi ña'a ntāñī ñá ikān né, tsōo ña doo ñá itsi kān. Iō ñá ne, katsin ña ntá'a utun ne, tsoo ña itsi san. ⁹ Ñá te da dīi ña'a odo nuú ña nuu ñá ne, ñá te da dīi ña'a vé'xi ña atā ñá di. Un ntíí ntíí ña ntáka'an ña:

—¡Dōo vá'a I'xá ika Dāvii, ña táxnuu Xuva kō! ¡Na xnuu viko Xuva ko ñā, ña é vé'xí kuenta iña ña! ¡Dōo ká'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kān! —ka'an ña.

¹⁰ Dā xee ñá ñuú Jerusaleén ne, un ntíí ntíí ña ñuú i san ne, itsu'un ñā, ntáka'an ña:

—¡Xoó ña'a ntu ña sā'a? —ka'an ña.

¹¹ Ntáka'an ñá'a san, ña vexní'i ña:

—Ña sāl'á ne, ña é kāká'án naa Xuva ko, ñá nani Jēsuu, ñá vé'xi ñuú Nazaree é tuví ñuú Galilea —ka'an ña.

Dā ntántoo Jesuu ini ukún ka'nu

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Kúki'ví Jesuu má ūkún Xuva kō ne, nakúnu ña ūn ntíí ntíí ña'a, ña e ntádikō, ña e ntáñii kiti é ku'élé ña doméni iña Xuva ko. Ini ukún san ntoo ña. Nantáva Jēsuu mesa ñá'a, ña ntánadama diu'ún san, ni sīa ña ntádiko pāloma.

¹³ Kaka'an ñá ni ñā:

—É ūve na'a tú'un Xuva kō: “Vi'i kó ne, vi'i mí ka'an ntá'ví ña'a”, ka'an. Ntá tsi ntō'ó ne, ntáde nto mâvi ñá du'u —ka'an ña.

¹⁴ Dá tūví Jesuu má ūkún kān ne, vé'xi ña kuāá san nī ña xne'é ne, ntāvá'a ña ña. ¹⁵ Ntá tsi kúdiin tó'ō dutú san nī mastrú leí san dā íni ña nté ō dé Jesuu nuu i e dóo na'nu san. Íni ña tsí un ntii tsí ntáka'an i'xá san má ūkún kān: “¡Dōo ka'nu I'xá ika rei Dāvii!” Kuān o ntáka'an i'xá san.

¹⁶ Ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—¡Ña katéku ntu nto tsí dovéte ntáka'an i'xá san iña nto? —ka'an mastrú leí san.

Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Katekú ko nté ō ntáka'an. Vāta kiní ntu nto mí kakā'an tú'un Xuva kō:

I'xá kuetsi sán ni i'xá ikin ne,
xé'e Xuva kō é kāta é vā'á kue'en Xúva kō.
Kuan ō ka'an —ka'an Jésuu.

¹⁷ Kidáa né, ntāka Jesuu mí ntoo ña ne, kué'en ña ñúú
Betania mí itúvi ña uun ñúú.

Dā kúdiin Jésuu ni tun ígū é ña ni kii kítì i
(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Tévvāá, dā ntíko kōo ñá ñúú Jerusaleén ne, kakakin
Jesuu. ¹⁹ Íni ña uun tun ígu dīñi itsi san. Kué'en ñā mí
ntitsi ne, da mii xūku í uve. Kaka'an ña:

—¿Ñā kóo ká kiti o! —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ítsi ūtun san. ²⁰ Koó dā kúdu'va ña
ntántikin ña da íni ña utun san. Ntáka'an ña:

—¿Nté ō ntu é uun da'na tsi ítsi tun ígū san? —ka'an ña.

²¹ Kaka'an Jésuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Te kuinti'xe nto Xuva
ko, tē ña kadá kuení nto é ña kuvi víí ña ne, ñá te sá'á tsi é
kūvi víí nto, vatā o dé u ni tun ígū san. Tsi kuvi ka'an ntó
ni xūku sá'a dí: “Kué'én, kō'xón nuun ntute ñu'u san.” Te
kuan kōo ka'an ntó ne, kuan kōo kuvi. ²² Da nēé ka é kakan
ntó nta'a Xuva kō dá ntáka'an ntā'ví nto ne, te kaniñ iní ntó
ne, ní'i ntō —ka'an ña.

Xoo de kú'vē i é kūvi víí Jesuu núu i é kade ña
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Dá kūkí'vi Jesuu má ūkún kán ne, vé'xī tó'ō dutú san
ni ñatā san mí tuví Jesuu dá kanakuā'a ña ña'a sán ne,
ntáka'an ñá ni ñā:

—¿Nté o ntu é kūvi víí nto nuu i é kade nto? ¿Xoó ntu
de kú'vē i é víi nto sá'a? —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an Jésuu ni ña:

—Tsixé'é u nto uun nuu í dí. Te nantiko kōo ntó ne,
kidáa ká'án u ni ntō nté ō kúvi é kūvi víí u nuu i sá'a.
²⁵ ¿Xoó ntu de kú'vē i é nakūtsi ntute Juaan ñá'a san?
¿Xuva ntu kō de kú'vē ñá, o kūdii ña'a ntú san de kú'vē
ñā? —ka'an ña.

Ntáka'an mí tó'ō dutú san ni ñatā san:

—Te kā'an o tsí Xuva kō de kú'vē ñá ne, kidāā ne, tsixe'e ña kō nté kui ña ni kuintí'xe kō Juaan. ²⁶ Ntá tsi te kā'an o tsí kūdii ña'á san de kú'vē ñá ne, u'vī kó te kūdiin ña'á san ni kō tsí ñá ka'án naa Xuva kó Juaán san, kuiní ña —kuan ō dé kuení ña.

²⁷ Dukuān ne, ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Ñá iní nti —ka'an ña.

Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ntē ña ka'án u di xoó de kú'vē i é vīi u sá'ā —ka'an ña.

Núu i ñna úvi i'xá san

²⁸ Kaka'an Jēsuu:

—¿Nee iñá ntu kadē kuení nto iña nuu i sá'a? Uun ñatīi ne, xío úvi i'xá ña. Kué'en ñā mí tuví i'xá nuu í san ne, kaka'an ña: “Ō da', kukutun veví”, ka'an ña. ²⁹ Kaka'an na: “Ñá kī'ín u”, ka'an na. Ntá tsi dā ku e ví'i ne, nātivi iní na ne, kué'en nā. ³⁰ Kidāā ne, kué'en uva nā mí tuví i'xa é kui úvi ne, dadīi tsi o kaka'an ñá ni nā. Na sá'á ne, kaka'an na: “Kī'ín ú, ūva”, ka'an na, ntá tsi ña ni ñé'e na. ³¹ ¿Nee ntu na'a dé ntaa na é ntio uva nā, kuan? —ka'an Jēsuu.

—I'xa nuu í san —ka'an ña.

Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō, tsí di'na xee ña ntaído diu'un xóó san ni ñadī'í kini ntāa san mí kadē kú'vé Xuva kō é divi ntō. ³² Tsi dá kī'xi Juaan Bautistá ne, kaka'an ñá ni ntō nté koo víi nto é vā'a, ntá tsi ña ni kuintí'xe nto ña. Da mii tsī ña ntaído diu'un xóó san ni ñadī'í kini kaa san kuínti'xe ña ña. Kuān te ínī nto nté ō dé ña kini ntāa san ne, ñá ni nātivi iní nto, ntē ña ni kuintí'xe nto é kākā'an Juaán san —ka'an Jēsuu—.

Nuu i ñna ñá ntáde tsiñu, ña kini ntáa

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Kini tuku nto nuu i sá'a. Uun tó'o vī'i ne, í'xi ñā xo'o tīnti'ó. De vá'a ña xaku diñi i kán. Éte nuu ña xavi mí kādīn ñá tīnti'ó san ne, xntitsī ñá uun ví'i dūkun mí kotō dītō ña.

'Kidáā ne, tsu'un nteé ña tuku ña'a é vii ñá kuentá ne, dá kue'ēn ñá tuku ñuu. ³⁴ Dā xee ntúvi é t̄ññ ña kiti i ne, taxnūu ña ña ntáde tsiñu iña ña e kínakuido ñá vaṭa kaa é kāduku ntée ña mí ñū'u ña ñu'u ntee é tátá san. ³⁵ Na ñu'u ntee é tátá san ne, t̄ññ ña ña ntáde tsiñu san. Uun ña'a ña né, náká'xí va'a ñá ña. Uun ña ne, e'ní kue'en ñá ña. Uun ña ne, xe'e xúu ña ñā. ³⁶ Taxnūu xtuku tó'o ī sán dií ka t̄ññ ña ntáde tsiñu iña ña e ña táxnūu di'na ña. Kuan tsi ō dé xtuku ña ñu'u nteé xo'o tinti'ó san ni ñā.

³⁷ 'Da rkontūví ne, taxnūu ña i'xá mii ñā, tsí da mií é kuiko ñū'u ña'a san i'xá mii ña, kuíni ña. ³⁸ Ntá tsi dā íni ña ñu'u ntee xo'o tinti'ó san tsi vé'xi mii ī'xa tó'o ñā ne, ntáka'an ñá ni t̄añ ña: “Na s̄á'á ne, na ki'i na iña uva na tē xi'i ña. Kí'ín ō ne, ka'ní o nā. Kidáā ne, ní' ko iña uva na”, ka'an ña. ³⁹ T̄ññ ña na ne, nákuītā ñá na ata ī mí kae'nu xo'o tinti'ó san ne, e'ní ña na —ka'an ña.

⁴⁰ Kidáā né, katsixe'e Jēsuu:

—Tē xee mí tó'ō xo'o tinti'ó san ne, ¿nté koo vií ntu ña nī ña ñu'u ntee é tátā ña? —ka'an Jēsuu.

⁴¹ Ntáka'an ñátā san ni tó'ō dutú san:

—Uun ito tsi ka'ní kue'en ña ña ñu'u ntee, ña é kīni ntáa san. Kidáā ne, kué'e ñā é tátá san nta'a tuku ña'a, ña é nakué'e i ña kiti tinti'ó san ntuvi te t̄ññ ña ti, vata kaa é kāduku ntée ña —ka'an ña.

⁴² Kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Vāta nakua'a ntu nto mí ūve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Xuu é nakuītá ña ntádamá san ne,

divi kūvi xuu ku've etí vi'i san.

Sá'ā né, Xuva kō de kú'vē ñá ne,

iña kō né, dōo vá'ā o dé ña,

ka'an. ⁴³ Dukuān ne, kaka'án u ni ntō tsí naki'i Xuva ko tsiñu nto ne, nakué'e xio ña tuku ña'a, ña é īni de ntáa é ntio ña. ⁴⁴ Kuenta iña xuú san ne, da xōó ka ña'a, ña é nākí'í xuú san ne, tá'nu kue'en ñā. Ntá tsi da xōó ka ña'a, ña é kō'xó ntōdó xuú san ne, tádin kué'en ñá di —ka'an Jēsuu.

⁴⁵ Dā téku tó'ō dutú san nī ña fariseu núu i sá'a ne, kue'en díki ña é kāk'a'an Jesúsú íña ña. ⁴⁶ Ntá tsi kuān té ncho t̄iñ ña Jesúsú ne, ú'vī ñá un ntíí ntíí ña'a san, tsi ntáde kuení ña'a san tsí Jesúsú ne, ñá ka'án naa Xuva ko.

22

Núu i íñá viko é kātántá'a ña'a

¹ Ntāa xtuku Jesuu núu i sá'a ni ñā. Kaka'an ña:

² —Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun rei, ña é dé ka'nu viko dá tánta'a i'xá ña. ³ Taxnúu ña ña ntáde tsiñu íña ña é kāna ña ña'a san é kā'an ñá ni ña te kī'xi ña viko san. Ntá tsi ña ni ntío ña'á san ki'xi ña. ⁴ Taxnúu xtuku ña tuku ña'a, ña ntáde tsiñu íña ñá ne, kaka'an ñá ni ñā: “Kūkaná nto ña'a san, ña é kā'an ni'í u nte dí'na. Ká'an ntō tsi é iō tu've é kā'xi o. Ē'ní u duntikí ko ni k̄t̄i e dóo vá'ā ó ni ī. Ē iō tu've ntí'í ve. Na kī'xi xña viko e tánta'a i'xá ko”, ka'án rei san. ⁵ Ña ni íde ñā'a san kuéntá ne, xío kuē'en ña. Uun ña ne, kukútu ñā ne, uun ña ne, kudíko ñā. ⁶ Ña nguii sán ne, t̄iñ ña ña ntáde tsiñu íña rei san ne, dē xení ña ni ñā né, ē'ní ña ña. ⁷ Un vá'a tsí kúdiin rei san ne, taxnúu ña sntadun ña é ka'ni ñá ña é'ni ña ntáde tsiñu íña ñá ne, é na kā'mi ña ñuú ña. ⁸ Kidāa ne, kaka'an ñá ni ña ntáde tsiñu íña ña: “Iō tu've viko e tánta'a i'xá ko, ntá tsi ña e kána ú ne, ñá ni de ntāa ña é kī'xi ña. ⁹ Dukuān né, kue'ēn ntó itsi k̄an ne, ká'an nto ni da xōo ka ña'a é ni'í nto é k̄ixka'xí ña, kuān te t̄it̄iñ ña”, ka'án rei san. ¹⁰ Kué'ēn ña ntáde tsiñu íña ñá itsi k̄an ne, xee ní'i ña ūn ntíí ntíí ña'a, ña é ni'i ña, kuān te vá'a ña'a ña, kuān té ña vá'a ña'a ña. Dā xee un ntíí ntíí ña'a sán ne, tsitu kuē'en ñá'a san vi'i mí kākuví viko san.

¹¹ Ntá tsi dā xee rei san é kōto ña ña xee sán ne, ini ña é tuví uun ña'a, ña é ña tuví dú'nu vá'a i íña vikó san. ¹² Kaka'an ñá ni ñā: “O dee, ¿nté kui tá'xi ntu ña é k̄í'vī nto i'a, tsí ña te núu nto doo vá'a nto íña vikó san?”, ka'an ña. Ntá tsi nté uun ña ni ká'an ña. ¹³ Kidāa ne, kaka'an rei san nī ña ntáxntii ñā: “Kí'ní nto nta'a ña sá'á ni d̄i'ñ ña dí ne, nakene iko nto ñā kí'i k̄an mi dóo nee. Ikān dóo kueku

ña'a san ne, naka'xí ka'ñī ña nú'u ñā”, ka'án reí san. ¹⁴ Tsi kuān te titīn ña'a kana ú ña ne, ñá te titīn ñá nakaxnúú ú ña —ka'an Jesús.

Nuu i iña diu'un xóo san
(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Kidáā né, ntāka ña fariseú san ne, ntántukū nuu iní ña nté koo ví ña é nadāna ña Jesuu núu i é kāka'an ñá ni ñā. ¹⁶ Taxnúu ña ña ntántikín ñá ni ña ntántikín Heróde san mí tuví Jesuu. Ntáka'an ña:

—Mastrú, iní nti tsi nuu é ntaā i é kāka'an nto, tsi kanakuā'a nti'xe nto iña Xuva ko. Nā kāde nto kuenta née iñá ntádē kuení ña'a san. Ntē ña kau'vī ntó ña, kuān te na'nu ñá'a ña. ¹⁷ Ká'an nto vē, nee iñá kadē kuení nto. ¿Vá'á ntu o é kuē'é o diu'un xóo san nta'a ña tsiñu na'nu i ñuú Romá san ne, o ña'a? —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi ini Jesús tsi dóo kiní o dé kuení ña iña ñá ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui ntaíto nteé nto ko, ntō'o e ntaéni nta'ví nto ña'a? ¹⁹ Nañē'e ntó ko diu'un e ntá'vi nto diu'un xóo nto —ka'an ña.

Xé'e ña ña ūun diu'un é kōto nteé ña. ²⁰ Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Xoó ntu nuu i é ntee í'a? ¿Xoó ntu diví í e ntée na'á san? —ka'an ña.

²¹ Ntáka'an ña:

—Íña ña tsiñu na'nu i ñuú Romá san —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Nakué'e nto nta'a ña tsiñu na'nu i san nee é kāduku ntée ña ne, nakué'e nto nta'a Xuva ko nēe é kāduku ntée ña dī —ka'an ña.

²² Dā téku ña sá'ā ne, koó dā kúdu'va ña. Ntaka ña ikān ne, kúnū'ú ña.

Ntátsixe'ē ña saduceu te ntoto xtúku o tē xi'i o
(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Ntuvi tsikán ne, xéē ña saduceú san mí tuví Jesuu. Ña sã'á ne, ña ntóto xtuku o tē xi'i o, kuíni ña. Tsixe'e ña Jēsuu:

²⁴ —Mastrú, ká'ān Muísee tsí te kŭví uun ñatí ne, ñá ni xío i'xá ña ne, kuétsi e tánta'a ení ña ni ñadī'i kíí san vata koo é kōo i'xá ña kuenta iña ení ña. ²⁵ Vi'i a vé ne, ña ntoo ni'í ntí ne, xío ū'xe ñá'a ení ña. I'xa nuu í san ne, tánta'a ña, ntá tsi xi'i ñá dī'na dá kōo i'xá ña. Kidáā ne, tánta'a xtuku ení ña ni ñadī'i kíí san. ²⁶ Kuan ō kŭví nī ña é kuvi ūví san dī, nī ña é kuvi ūnī san, dā nte tánta'a ñadī'i kíí san nī ña é kuvi ū'xe san. ²⁷ Dā xi'i ntí'í ña ne, kidáā ne, xi'í ñadī'í san dī. ²⁸ Dukuān né, te ntoto xtuku ō né, ¿Xoó ntu kuvi ntí'xe ñadī'í i é ū'xe ñá'a san? Tsí un ntíi ntíi ña tánta'a ni'í ña ñā —ka'an ña.

²⁹ Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ntádana nto, tsi ñá ini nto nté o kaka'an tú'un Xuva kō, ntē ñá ini nto e dóo ka'nu Xuva kō. ³⁰ Tsí te ntoto xtuku ō ne, ña tánta'a ká ña'a, tē tíí, te ñadī'í. Tsí vata ntáa ánje Xuva kō ntáa ō e dukún kán. ³¹ Kuenta iña í te ntoto xtuku ō né, vāta ntu nakua'a nto mí kaka'an tú'un Xuva kō: ³² “Xu'ú ne, Xuva Ābraan, Xúva Īsaa, Xúva Jācoó san u”, ka'an ña. Xuva kō ne, ñá te Xuvā ñá xi'í san ña, tsí Xuvā ña ntantíto san ña —ka'an Jēsuu.

³³ Dā téku ña ntāñi íkán ne, koó dā kúdu'va ñā nuu i é nañe'e ña ña.

*Tū'un é díí ka ka'nu é kā'an Xúva kō é kāda ntaa o
(Mr. 12:28-34)*

³⁴ Dā téku ña fariseú san tsí ña tuví nee iña é kŭvi ka'an ñá saduceú san dá ka'an Jēsuu iña ñá ne, náta'ká nuu ña fariseú san. ³⁵ Uun ña'a, ñá ini vá'a leí san ne, ito nteé ña Jesuu, kaká'an ña:

³⁶ —Mastrú, ¿neē ntú tu'un e díí ka ka'nu é kā'an Xúva kō? —ka'an ña.

³⁷ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—“Kuinima nto Tó'o nto Xuva ko kanī nima ntó, kanī é tduiña nto, kanī ū'xen diki nto.” Kuan ō ka'an Xúva kō. ³⁸ Sá'ā e tú'un e díí ka ka'nu é dī'na kada ntaa o. ³⁹ Dókō sá

dadii ni tū'un é kuvi ūví san. Kaka'an: “Kuinima ntó ta'an nto vatā ó kakuinima míi nto kúñu ntō”, ka'an. ⁴⁰ Te kāda ntaa ntó ntuvi nuu i sá'a ne, kuan kōo kada ntaa nto un ntíí ntíí lei Muísee ni un ntíí ntíí tú'ūn e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva kó san di —ka'an Jéssuu.

¿Xoó ntu i'xá i Cristu?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Dá ntōo ká ña fariseú san ne, ⁴² tsixe'e Jéssuu ña:

—¿Nee iñá ntu ntádē kuení nto iña Cristu, ña táxnuu Xuva kōo? ¿Xoó ntu i'xá i ña? —tsixe'e ña.

Nantíko kōo ña fariseú san, kaka'an ña:

—I'xá ika Dāvii ña —ka'an ña.

⁴³ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Te i'xá ikā ñá ña ne, ¿nté kui kaka'an ntú Davii é Tó'o ña ña, vata ō xe'e Espíritū Sántū san ña é kā'an ña? Tsí ka'an Dāvii kídaā:

⁴⁴ Kaka'an Xúva ko nī Tó'ō ko:

“Kutūvín diñi kua'a ko é xntiīn kó dā nté kūvi vii ú nī ña ntañchu'vi o.”

Kuan ō ka'an Dāvii. ⁴⁵ Te kā'an Dāvii tsi Tó'o ña ña ne, ¿nté ntu koo ka'an ña tsí i'xá ña ña di? —ka'an Jéssuu.

⁴⁶ Nté uun ña ña ni kuvi nantiko koó ña nté uun tú'ūn. Nté ntūvi tsikán ne, ña ni ntío ká ña'a san tsixé'ē ká ña ña.

23

Dā tsí'i kuétsi Jesuu ña faríseu ni mastrú lei

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Kidáā ne, kaka'an Jéssuu ni un ntíí ntíí ña'a sán, nī ña ntántikín ña:

² —Mastrú lei san nī ña fariseú san ne, ntánakuā'a ña ntó nēe é ncho ka'án lei Muísee san. ³ Dukuān ne, kini nto é ntáka'an ñá ne, vií nto vatā ó ntáka'an ña, ntá tsi ña vií nto vatā ó de ña, tsí ña ntáde ña vatā ó ntánakuā'a ña nto.

⁴ Dōo ntátee tsiñu ña ña'a núu i e dóo ntii tū'un e ña kutíi ña'a san, ntá tsi mii ña ne, ña ntío ña tiiñ nta'a ña nté un siin. ⁵ Un ntí'í e ntáde ña ne, ntáde ña vata koo é kīni ña'a

san. Ntátsuve ña tūtú e dóo nī'í xteén ña ni ntā'a ña, tutu é ūve na'a tū'un Xuva kō. Ñá tē nté kaa nani ntete du'nu ña. ⁶ Ncho kuntōo ña mí'i e díí ka vá'ā ó vi'i viko sán ne, ncho kuntōo ña sia é ntoo un tsi nte núu i kan ini ukún kán. ⁷ Ntio ña é ká'an ún ntíí ntíí ña'a ntusi ni ña nú á'ví kán ne, é ká'an ún ntíí ntíí ña'a tsí mastru ñá ña.

⁸ 'Ntá tsi ña ku ka'án ña'a tē mastru ñá nto, tsí uun tsi Mastru nto. Un ntíí ntíí ntó ne, ta'an nto. ⁹ Ñá ku ka'án ntó Uva nto ni da xóo ka ña'a ñuxiví a, tsí uun tsi Uva ntō, ña é tuví e dukún kán. ¹⁰ Ñá ku dā vá'a nto é ká'an ñá'a san e tó'o ña ntō, tsí mii tsí ú e Tó'o ntō, xu'u é nāni ú Cristu. ¹¹ Ntō'o é díí ka na'nu ña'a nto ne, kada tsiñu nto iña tá'an nto. ¹² Ntō'o e ntáde na'nu ña'a nto ni tā'an nto ne, víí Xuva kō é nainu xuvi ntō. Ntō'o é ña ntáde na'nu ña'a nto ne, Xuva kō ta'xi ña é ntuna'nu ña'a nto.

¹³ 'Ntá tsi jntā'vi ide ntó, ña vete, mastrú leí nī ña fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Tsi ntánakadi núu nto itsi mí kadē kú'vé Xuva kō. Nté mii ntō ña ntío nto é kuíta ntí'xin nto ne, ntē ña ntaxé'e nto itsi é kuíta ntí'xin tuku ña'a, ña e dóo ncho kuíta nti'xin.

¹⁴ 'jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú leí nī ña fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Ntánaki'i nto vi'i ñadī'i kíí san ne, dóo na'a ntáka'an ntā'ví nto vata koo é tēe xu'u nto e ntáde nto. Dukuān ne, díí díí ka ni'i nto é ntō'o nto.

¹⁵ 'jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú leí nī ña fariseu!, tsi úvi nuu i ntáde nto. Ña tūví mí'i é ña kí'in nto vata koo é vii nto é kuinti'xe kuān té uun kúdii ña'a vatā o ntákuinti'xe nto, Kidáā, dá kakuinti'xe ña ne, ntáde nto é kūvi ña é díí díí ka kini kaa é divi ntō. Dadíi kí'in ntó ni ñā dō'vi kan.

¹⁶ 'jNtā'vi ide nto! tsí ntō'ó ne, vata ntāa ña kuāa ntāa nto, ña é dotō tsí kanañē'e túku ña'a nté koo kí'in ña. Ntáka'an nto: “Tē xoó ña'a kakuni'i ña xúkūn sán ne, ñá tē neé kaidiá'vi. Ntá tsi te kakuni'i ña ōro é naxe'e ini ukún san ne, da mii é vii ña é káka'an ña”, xkoó ka'an nto. ¹⁷ 'jÑa kuāá tuntu! ¿Nee iñá ntu é díí ka nuu á'vi: ōró san ne, o xúkūn san é káde i e kúviko oro san? ¹⁸ Ntáka'an nto: “Tē xoó ña'a kakuni'i ña nāá san ne, ñá tē neé kaidiá'vi. Ntá tsi

te kakuni'i ñā doméní san é ntēku nú nāá san ne, da mií é vii ñā é kākā'an ñā”, xkoó ka'an nto. ¹⁹ ¡Ñā kuāa! ¿Nee iñā ntu é dií ka nuu á'vi: doméní san ne, o nú nāá san mí kade i e kúviko doméní san? ²⁰ Xoó ñā'a é kakuni'i ñā nāá san ne, kakuni'i ñā nāá san nī é un nti'ī é ntekú nuu i kan. ²¹ Xoó ñā'a é kakuni'i ñā xūkún san ne, kakuni'i ñā Xuva kō dī, tsí tó'o xūkún san ñā. ²² Xoó ñā'a é kakuni'i ñā é dukún kán ne, kakuni'i ñā Xuva kō dī, tsí ikán tuví ñā, kadē kú'vē ñā.

²³ ¡Ntā'vi ide ntó, ñā vete, mastrú lei ni ñā fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Tsi ntánakué'e nto nta'a Xuva ko uun ta'vi ī é u'xi xuku mínū ngatsí, ni ānií, ni kōminú san, ntá tsi ñā ntáde nto kuenta nēe iñā é dií ka nuu á'vi é kākā'an lei san, mí kākā'an é vii o é vā'á ni ta'an kō, é ntuntā'ví ini ko ñā, é kuinti'xe ko Xuva kō. Ñā xtúvī mii nto é vii ntó tsikan, ntá tsi kantio é vii nto sá'á dī. ²⁴ ¡Vata ntáa ñā kuāa ntáa nto é dotō tsi ntánañe'e nto tuku ñā'a nté koo kī'in ñā! ¡Ntō'ó ne, ntáka'an ntée nto ñā'a, ñā é ñā kué'e nuu i é kīni kaa ntáde, ntá tsi divi ntō ne, dií dií ka kue'e kuétsi ntó!

²⁵ ¡Ntā'vi ide ntó, ñā vete, mastrú lei ni ñā fariseu! ¿Nté kui ata tásá xntu san ni ata kó'ó san ntánakate nto? Tsi iní i kán ne, dentu kue'en kuenta iñā í e dóo dú'u nto, e dóo ntio nto é un nti'ī. ²⁶ ¡Fariseu kuaa! Dī'na nakate nuu nto tásá san ni kō'ó san dī ne, kidáa ne, ntoo atá i dī.

²⁷ ¡Ntā'vi ide ntó, ñā vete, mastrú lei ni ñā fariseu! Vata ntáa nú ñāñā é naxe'e dú'xe kuí'xin ata i ntáa nto. Dōo tí ntaa é koto o ne, ntá tsi iní i kán ne, ñu'u tsitu xiki tē'ú ni nūu i é dentū. ²⁸ Kuān ntáa nto dī, tsi dóo va'á nto, kuiní ñā'á san, ntá tsi dóo vete nto, tsí ñu'u tsitū nima nto é kīni kaa, e úvi nuu i ntáde nto.

²⁹ ¡Ntā'vi ide ntó, ñā vete, mastrú lei ni ñā fariseu! Ntáde vá'a nto ñāñā ñā ka'án naa Xuva ko kídaa ne, ntán-takutu nto ñāña ñā'a, ñā e dóo va'á ñā'a san. ³⁰ Ntáka'an nto: “Tē dī ni kántoo ntí ntuvi dá ntoo uva ikā ntí ne, ñā ni xntíi ntí ñā é ka'nī ñā ñā ntáka'án naa Xuva ko san.” Kuān ó ntáka'an ntó, kuān té ñā ntáa. ³¹ É kuān ó ntáka'an ntó ne, ntáka'an nto tsí i'xá nti'xe nto ñā é'ni ñā ka'án

naa Xuva ko san, tsí dé nī̄ kue'en ñá'a nto di. ³² Ntō'ó ne, nantī'i ntó nēe e éni ntu'u uva ata ntō.

³³ 'Ntō'ó ne, vata ntáa i'xá e ña vá'ā ntáa nto, vata ntáa tatá koo ntáa nto! ¿Nté ntu koo nakáku nto te kā'an Xúva kō é kī'in nto dô'vi kan? ³⁴ Dukuān né, taxnūu ú ña ka'án naa ko mí ntoo nto, nī ña e dóo ki'in inī í, nī mastrú san. Iō ñá ne, ka'ní nto ña. Iō ñá ne, xnteē ntó ña ntiká krusi kan. Iō ñá ne, natii nuu nto ña xo'o má vi'í mi ntánataká nuu nto. Iō ñá ne, kadā xení nto ni ñā da mí'í ká ñuú mí kī'in ña. ³⁵ Kaxntēé na'a Xúva ko kuēnta ntó kuenta iña un ntíi ntíi ña é vá'á ña'a, ña é xi'i, uun tsi nté i'xá Adaán san, ñá nani Ábee, ña é ña ni ide núu í é kīni kaa ne, uun tsi da nté Zacaria, í'xá Berequia, ña e é'ní nto mé'ñū má vi'í mí kuviko nī nú nāa Xuva ko. ³⁶ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí ni'í ña ntántoo vevii é ntō'o ña kuenta iña i é un ntíi nūu i sá'a.

Dā éku Jesuu kuénta iña ñuú Jerusaleen

(Lc. 13:34-35)

³⁷ 'Ña ntá'vi ide ntu nto, ñuú Jerusaleen! Kae'ní nto ña ntáka'án naa Xuva ko. Kaxé'e xuu nto ña é taxnuu Xuva kō é kā'an ñá ni ntō. Dōó ki'in itō ntío ko é nātee ta'an ntí'i ú nto vatā ó kanatsi'i tsú'ūn san á i'xá tī má ntí'xin tī, ntá tsi ña ni ntío nto. ³⁸ Kiní nto ve, tsí ña kuntóo ká ña'a ñuú nto kán. ³⁹ Tsí kaka'án u ni ntō tsi nté uun itó ka ña kiní nto kó dā nté kā'an nto: “Dōó ka'nu ña'a, ña é vē'xi naa Xuva ko”, koo ka'an nto —ka'an Jesús.

24

Dá kakā'an Jesús é nakatsin ña'a úkūn ñá Israeé san

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Ntíi Jesuu má úkūn kán. Kué'ēn ká ña itsi kán dá xee ña ntántikin ña, ntáka'an ña e na kōto ña úkūn sán e dóo vá'ā o. ² Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—¿Ñā ntu kaíni nto é un ntí'i sá'a? Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō, tsí ña tuvi nté uun xuu é odo ntí'i ta'an vevii é ña nakátsin ña'a san rkontúvi —ka'an ña.

¿Nté ntu koo kuvi di'nā dá ntí'i ñuxiví san?

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Dá tūví Jesuu tí'i i é nani Ōlivú ne, xée ētsin ña ntántikin ña, tsíxe'e ña ñā:

—Ká'an nto vē: ¿Amá ntu kuvi sá'ā? ¿Nté ntu koo kuvi te xee ntúvi e naini nto, te ntí'i ñuxiví sa? —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jesúsui ni ña:

—Kuenta tsí víi nto e ña xoxo kaní nta'ví i nto. ⁵ Tsi dóo titín ña'a ka'an ña é divi ñā é Cristu ña. Ka'an ña: “Xu'u é Cristú u”, koo ka'an ña. Ná te da díi ña'a kaní nta'ví ña. ⁶ Tekú nto tsi é xio xío kakuvi du'xēn. Ntá tsi koto nto tē ña ku'ví nto. Tsí kantio é kuān koo kuvi. Ntá tsi vata xée ntuvi e ntí'i ñuxiví sa. ⁷ Tsí nāa uun ñuú ni tūku ñuu. Ña tsiñu na'nu i sá'ā ne, naa ñá ni tūku ña tsiñu i. Kutamá ne, táan dā mí'i ká ñuu. ⁸ Te kūvi sá'ā né, dā ve kaiñi ntu'u é ntō'lo ña'a san.

⁹ Kidāā ne, ntada ñá nto kuenta ntá'a ña'a, ña é kadā xení ni ntō, é ka'nī ñá nto. Un ntí'í ntí'í ña'a san kune'u iní ña ni nto kuēnta iñá ko. ¹⁰ Ntuvia tsikán ne, dóo titín ña'a xtuví mii ña e ntákuinti'xe ña ko. Ká'an ntéé ta'an ña. Kune'u iní ña ni tā'an ña. ¹¹ Dóo titín ña'a ki'xi ña é ká'an ñá tsi naa Xuva ko kaka'an ñá ne, ñá te da díi ña'a kaní nta'ví ña. ¹² Tsi dóo kukue'e é kīni kaa e ntáde ña ne, xtuví mii ña é kákuinima ñá ta'an ña. ¹³ Ntá tsi xoó ña'a é kūtí'í ña da nté tē ntí'í ntuvi tsikán ne, nakáku ña. ¹⁴ Tú'un va'á iñá mí kadē kú'vé Xuva kō ne, ká'an ntodó ña'a dá kaní ñuxiví, vata koo é kīni un ntí'í ntí'í ña'a. Kidāā ne, ntí'í ñuxiví sa.

¹⁵ Uun ntuvi ne, kūví vata ō ka'an Dáníee, ñá ka'an naa Xuva ko kídāā. Kīnī nto tsí kuntitsi uun nuu i e dóo kīni kaa, nuu i é ña ntío kue'en Xúva ko, mé'ñú i mí dóo kuikó san. (Xoó ntánakuā'a i né, na kī'in díki ña.) ¹⁶ Kidāā ne, ña ntántoo ñuú Judeá ne, na kūnu ña kī'in ñá nte xúku kán. ¹⁷ Xoó ña'a, ña ntoo da'na díki vi'i i kán ne, ñá kunē'é ña nuu ña má vi'i ña kán é kī'i ña iñá ña. ¹⁸ Xoó ña'a, ña é ñu'u mātú i kán ne, ñá kunē'é ña kínaki'í ña kutuun ña. ¹⁹ ¿Ntā'vi ide ñá ñu'u i'xá i ntuvi tsikán, nī ñá e ntánatsitsi i'xá i! ²⁰ Kákan nto nta'a Xuva kō e ña kantío é kūnu nto

ntuvi ví'xin, nté ntúvi dá iō dá'na. ²¹ Kidáā ne, un vá'a tsi nto'o ña'a san. Váta kīnī ña'a e dóo nto'o ña nuu i é kīnī kaa sá'a nte ntúvi é iñi ntu'u ñūxiví sa. Nté uun ito ka ñá kuan kōo kuvi dī. ²² Tē ña nantī'i Xuva ko ntuvi tsíkán ne, nté uun ña'a ña nakáku ña. Ntá tsi nainu Xúva ko ntúvi tsikan da xe dóo kakuinima ñá ña náxaxnúu ña.

²³ 'Te kākā'án uun ña'a ni ntō kídaā: “Koto nto, tsí i'a tuví Cristu”, o te kākā'an ña: “Ikān tuví ña”, ne, ñá ku kuintī'xe nto ña. ²⁴ Tsí ki'xi ña veté ne, ka'an ña tsí Cristu ña. Tuku ña veté san ne, ka'an ña tsí kaka'an ñá naa Xuva ko. Vii ña nuu i é kīnī ña'a san ne, vii ña nuu i e dóo na'nu é kāni nta'ví ña ña'a san. Tē dí kuvi ne, un tsi nte ñá ntákuinti'xe i ko kaní nta'ví ña ña. ²⁵ Koto nto, tsi é di'na kaka'án u ni ntō é kuān koo kuvi. ²⁶ Dukuān né, te kākā'an ñá ni ntō: “Koto nto tsí tuví ña má kū'u kan”, ne, ñá ku ñe'e nto. Te kākā'an ña: “Tuví ña má vi'i kán”, ne, ñá ku kuintī'xe nto. ²⁷ Tsí vatā ó kaxi'í nuu nté uun diñi i e dukún kán un tsi nté tuku diñi i kán né, kuan kōo xi'í nuu ka'nu ú ne, da nées inī xnto nainu ú, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi. ²⁸ Dā mí'i ká tuví kúñu tē'ú ne, ikān ntátaká nuu skuilú san.

Nté koo nainu Jesucristu

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ 'Ura tsí i tē ntí'i e dóo ntánto'o ña'a ntuvi tsíkán ne, kuneé ngantíi san; ntē ña xi'í nuu ká xoó san. Kó'xō kímī san e dukún kán ne, kantá nuu e dukún kán. ³⁰ Kidáā ne, ntīi díto nuu i e dukún kan iña kó, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi. Kidáā ne, un ntīi ntīi ña'a ñūxiví sa ne, u'vi ña. Kiní ña tsi vé'xī ú, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi, mé'ñū viko é ñu'u e dukún kán. Kiní ña tsi dóo iō ntīi kó, tsi dóo ka'nu u. ³¹ Taxnúu ú ánjē kó e dóo ntīi nakuēku ña trunpetá ne, natee ta'an ña ña'a, ña é nakaxnúu ú, dā mí'i ka mí ntoo ña da kaniñi ñūxiví sa.

³² 'Koto nto tun ígū sán ne, kiní nto: Dá dā vé ute nta'a utun san, dá dā vé kakene xuku í ne, ini nto tsí dokó sa xee ntúvi ka'ni. ³³ Kuan kōo kuvi dí te inī ntī'i ntó nuu i tsíkán. Kutunī nto tsí é ntītsí nteé u xi'i nto. ³⁴ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí ña kuví ña'a, ña ntántoo ntuvi sá'a,

dā nté kuvi ntí'i nuu i sá'a. ³⁵ E dukún kan ni ñūxívi sa ne, kunaa, ntá tsi tú'ūn kó ne, ñá kunāa kue'en.

³⁶ 'Ntá tsi nté uun ña'a ñá ini ña neé ura kuvi sá'ā, nté ánje Xuva kō, ña ntoo e dukún kán, nté xu'u é l'xā ñá ko ñá iní u. Da mii Uvā kó ini ña.

³⁷ 'Vata ō kúvi ntuvi dá itúvi ña ata ika ko Nōeé ne, kuan kōo kuvi te nainú u di, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi. ³⁸ Tsi kidāā ne, ntuvi di'na dá nakuntéku ntute ñuxívi san ne, ntaé'xī ña ntáxi'i ña ne, ntatánta'a ña. Kuan ō dé ña da nté xee ntúvi é k'í'vī Noee íni arká san. ³⁹ Ñá ni kutūni ña nté koo kuvi ña dā nté xee ntúte san é natavi núu ña un ntíí ntíí ña. Kuan kōo kuvi te nainú u di, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi. ⁴⁰ Kidāā ne, uvi ñá'a ñatīí san ne, ntaítu ña. Uun ña k'í'in ña nī kó ne, uun ña kutuvī mii ña. ⁴¹ Úvi ñad'í'í san ne, ntántiko ña. Uun ña k'í'in ñá nī kó ne, uun ña kutuvī mii ña.

⁴² 'Koto nto ve, tsi ñá ini ntó nee ntúvi, neé ura nainú u, xu'u é Tó'o ntō ko. ⁴³ Ntá tsi kuenta tsí vií nto. Tē dí ini tó'o vī'i san neé ura kí'xi ña du'ú san niñú a ne, koo tú'vē ñá ne, ñá kuē'é ña é kí'i dú'u ña du'ú san iña ña. ⁴⁴ Dukuān ne, koo tú'vē nto ve. Tsí ura dá ña kantétu nto ne, ura í tsikan nainú u.

*Ña é káde tsiñu vá'a nī ña é ña káde tsiñu vá'a
(Lc. 12:41-48)*

⁴⁵ 'Xoó ña'a, ña kade tsiñu e dóo ini de ntáa ña, ña e dóo kí'in iní í ne, ka'an tó'o ñā é kuvi kodo nuū ñá iña vi'i ña, é kuē'é ña é ká'xí ña ntáde tsiñu ni'i ña te xee úra i. ⁴⁶ ¡Nté kuí vá'a nī ña é kade tsiñu te káde ntaa ñá tē xee tó'o ñā! ⁴⁷ Nuu é ntaā i é kāká'án u ni ntō tsi kué'e tó'o ñā é kūnteé nta'a ña un ntíí ntíí iña ña. ⁴⁸ Ntá tsi te ña kade tsiñu san kini kaa ña ne, kadē kuení ña te kukuíi ka tó'o ñā ne, ⁴⁹ kade xení ña nī ña ntáde tsiñu ni'i ñā né, da mii kuē'en tsi e ntáxi'i ntaé'xi ña nī ña kí'vi ni'i ñá ne, kidāā ne, da nēe inī ñá naxee tó'o ña ⁵⁰ ūun ntuvi dá ña kantétu ña. ⁵¹ Kidāā ne, ta'xi tó'o ña ñā. Ká'an ñā tsí ni'i ña é ntō'o ña é káduku ntée ña vete. Ikān né, dōo kueku ña ne, naka'xí ka'ñī ña nú'u ña.

25

Kuenta iña ú'xi ñádĩ'i kuétsi

¹ 'Mí kadē kû've Xuva kō ne, vata kaa u'xi ñádĩ'i kuétsi é kuē'en ni'í tun kantlín tun é kuē'én tun é nāni'i ta'án tun ña da vé tánta'a san. ² Ú'un ñā'a tún ne, ña túvi díki tun nté koo vií tun. Ú'un ñā'a tún ne, dōo iō díki tun é vií tun. ³ Ta'nu é ña túvi díki í san ne, dā kue'en ni'í tun kantlín tún ne, ña ni ídō tún asete. ⁴ Ntá tsi ta'nu iō díki í ne, odō tún tsá'a āseté tun ni kántlín tun. ⁵ Da ñi kākukuii ña da vé tánta'a sán ne, kídī tun. ⁶ Dā kú dava ñúu ne, kaka'an ñá'a: “Koto nto tsi vé'xi ña da vé tánta'a san. Kue'ēn ntó te nāni'i ta'an nto ña”, ka'an ña. ⁷ Nákuntāñi tun, un ntíñ ntí tun, vata koo é tsoo tú've tún kantlín tun. ⁸ Kidáā ne, ntáka'an tá'nu é ña túvi díki í san ni tā'nu e dōo iō díki í san: “Tā'xi kudii nto áseche nto, tsí kanta'va mí kanchilín ntí”, ka'án tun. ⁹ Ntá tsi nantiko koó ta'nu iō díki í san: “Á chē ña xee tá'an iñá nti che tā'xi ntí nto. Díí ka vá'ā ó che kuē'en ntó, kūkuiín nto iña mii nto nu â'ví kán”, ka'án tun. ¹⁰ Da ñi kuē'en tún kūkuiín tun ne, kidáā xee ña da vé tánta'a san. Ta'nu é iō tu've i ne, kúkí'ví tun má vi'i kán mí kákúvi viko sán ne, nakādi tó'o vī'i sán xi'í san. ¹¹ Dā rkontúvi ne, xee tā'nú nguii sán ne, ntáka'án tun: “¡Nakaán nto xi'i nto, tó'o vī'i!”, ka'án tun. ¹² Ntá tsi kaka'an tó'o vī'i san: “Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō, tsí ña iní u nto”, ka'an ña —ka'an Jésuu.

¹³ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Kuntōo tú've ntó ve, tsí ña ini nto nee ntúvi, neé ura é nainú u.

Kuenta iña diú'un

¹⁴ 'Mí kadē kû've Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a kaa, ña é dā ve ki'in túku ñuu. Kāna ña ña ntáde tsiñu iña ñá ne, xé'e ña é kuēnta víi ña iña ña.

¹⁵ Xé'e ña ūun ña kade tsiñu san u'un míil diu'un san. Uun ña'a ña né, uvi míil. Na kuvi ūní san ne, xé'e ña ña ūun míil. Xé'e ña é un é un ña vata tsi kaa kutí ña kuenta víi ña. Kidáā ne, kué'en ña. ¹⁶ Ña é ni'í í u'un míil sán ne, ura tsí i kue'en ñá ne, dé tsiñu ni'i ña é u'un míil sán ne,

ní'li ka xtūku ña u'un míil ka. ¹⁷ Kuan tsī o dé ña é nī'i i uvi míil sán di. Ní'li ká xtukú ña uvi míil ká di. ¹⁸ Ntá tsi ña é ní'i i uun míil sán ne, ēte ña xavi ne, í'xi ñā diu'un tó'o ñā.

¹⁹ 'Dā kú na'a ne, nāxee tó'ō ña ntáde tsiñu san ne, nadita ñá kuenta. ²⁰ Ña é nī'i i é u'un míil sán ne, nāxee ñá ne, nākué'e ñā tó'o ña ū'un míil ká xtuku é nī'i ña. Kaka'an ñá nī tó'o ñā: “É ū'un míil e tá'xi nto kó ne, i'a ní'i xtuku ká u u'un míil ká iña nto”, ka'an ña. ²¹ Kaka'an tó'o ña ni ñā: “Dōo vá'ā o den, e dén ntaan. Tsí da xe dén ntaan un siin e tá'xí ú o ne, kué'ē ká xtuku tá'xí ú o é kadān ku'ven. Ki'xin nī kó, kutūvin dīnín nī ko”, ka'an ña. ²² Ña é nī'i i uvi míil sán ne, nāxee ñá di. Kaka'an ñá nī tó'o ñā: “É ūvi míil e tá'xi ntō kó ne, i'a ní'i ká u uvi míil ká xtuku, é nī'í ko”, ka'an ña. ²³ Kaka'an tó'o ña ni ñā: “Dōo vá'ā o dén, e dén ntaan. Tsi dén ntaan é un siin e tá'xí ú o ne, kué'ē ká xtuku tá'xí ú o é kadān kú'ven. Ki'xin nī kó, kūtuvín dīnín nī ko”, ka'an ña. ²⁴ Ña é nī'i i uun míil sán ne, xée ñā di. Kaka'an ñá ni tō'ó ñā: “Iní u tsi dóo diin nto. Katava nto mí ña ni í'xi nto ne, kata'vi nto mí ña ni itu nto. ²⁵ Dukuān ne, ū'ví ko ne, ixkú'xí ú diu'un nto. U'un nto diu'un nto”, ka'an ña. ²⁶ Ntá tsi kaka'an tó'o ña ni ñā: “Dīvīn né, dōo kini iden, dōo du'xen ō. Inin tsí katāvá u mí ña ni í'xí ú ne, kata'vī ú mí ña ni itu u. ²⁷ ŶNté kui ña ni xtuvín ntun diu'ún ko mí kue'nu i'xá i, vata koo é te ntiko kōo u ne, nani'í ko diu'ún ko ni í'xa i?”, ka'an ña. ²⁸ Kidáā ne, kaka'an ñá ni ña ntoo ikān: “Naki'i nto é uun míil é nī'i ñá ne, kué'e nto ñā é nī'i i u'xi míil san. ²⁹ Tsí da xōo ka ña'a é iō iña ñá ne, ní'li ká ña; kukuika ña. Ntá tsi ña é ña kué'e iō iña í ne, naki'i ká ña é iō iña ña. ³⁰ Ña é ña vá'ā ó kade tsiñu sán ne, kiñu'u nto ña kí'i kān mi dóo nee. Ikān né, dōo kueku ña ne, ka'xí ka'ñī ña nú'u ñā”, ka'an ña.

Nté koo xntēkú kū've Xuva kō iña ña'a dá kanīi nūxiví sa

³¹ 'Tē naínú u, xu'u é vēxkúvī ú ñatíí ne, dōo ka'nu ña'a u. Ki'xi ú ni ūn ntíí ntíí ánjē kó ne, kutūví u nú tēú ko e dóo ka'nu u. ³² Nataká nuu un ntíí ntíí ña nūxiví san nuú ko ne, tsoo xio ú ña, é un é un ña, vatá ō katsoo xio paxtú san ndi'u ñá ni lē'ntu ña. ³³ A le'ntú san ne, tsoo ú tí diñi

kua'a kó ne, ndi'u sán ne, tsoo ú ti diñi datsin ko. ³⁴ Kidáā ne, xu'u é Rei ú ka'án u nī ña ntoo diñi kua'a ko: “Ki'xi nto, tsi dóo ntio Uva kó nto. Kuntōo nto mí kadē kú've Xuva kō tsi é ió tu've iña nto un tsi nte dí'na dá de kú've ñá ñuxiví san. ³⁵ Tsí dā kákín kó ne, ta'xi nto é ká'xí u. Dā itsí ko ne, ta'xi nto é kō'o u. Kuān te xio ñuú vé'xí ú ne, dōo diní nto é kutūví u ni ntō. ³⁶ Dá kantíí u ne, ta'xi nto doo é kunūu u. Dá nchokuví u ne, íxkoto ní'ni nto ko. Dá inuu kutu ú ne, íxkoto ní'ni nto ko”, koo ka'án u. ³⁷ Kidáā ne, ká'ān ña é vā'á ña'a san ní ko: “¿Amá ntu ini ntí e kákín ntō ne, tā'xí ntí é ká'xí nto? ¿Amá ntu ini ntí e itsi ntó ne, tā'xí ntí é kō'o nto? ³⁸ ¿Amá ntu ini ntí e xio ñuú ve'xi nto ne, tā'xí ntí mí kutuví nto? ¿Amá ntu ini ntí e kantíí nto ne, tā'xí ntí doo é kunūu nto? ³⁹ ¿Amá ntu íni ntí é nchokuví nto, o nuu kutu ntō ne, íxkóto ní'ni ntí nto?”, koo ka'an ña. ⁴⁰ Kidáā ne, xu'u é Reí u ne, ká'ān ú ni ñā: “Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō, tsí da kuān ó de nto ni tā'an nto, ña é díí ka dutsi ne, vata te xū'u kuán o de nto nī ko”, koo ka'án u.

⁴¹ 'Kidáā ne, xu'u é Reí u ne, ká'ān ú nī ña ntoo diñi datsin kó: “Kunu nto nuú ko, ña kini ntāā. Kue'ēn nto mí kai'xi ñú'u ntii dañu ntūví, é de kú've u iña tó'ō e ña vā'ā san nī ánje ī. ⁴² Tsí dā kákín kó ne, ña ni tá'xi ntō é ká'xí u. Dā itsí ko ne, ña ni tá'xi ntō é kō'o u. ⁴³ É xio ñuú vé'xí ú ne, ña ni tá'xi ntō mí kutūví u. Íntíí u ne, ña ni tá'xi nto dōo é kunūu u. Nchokuví u ne, ínūu kutū ú ne, ñá ni íxkoto ní'ni nto ko”, koo ka'án u. ⁴⁴ Kidáā né, tsixe'e ñā'a sán ko: “¿Amá ntu kákín ntō? ¿Amá ntu itsi nto? ¿Mí'i ntū é xio ñuú ve'xi nto? ¿Amá ntu kantíí nto, ó é nchokuví nto, o inuu kutu ntō ne, ña ni xntíí ntí nto?”, koo ka'an ña. ⁴⁵ Kidáā ne, ká'ān ú ni ñā: “Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō, tsí te ña ni xntii nto ta'án nto, ña é díí ka ntā'ví san ne, ña ni xntíí nto kó dí”, koo ka'án u. ⁴⁶ Kidáā ne, kí'in ñā mí ní'i ña é nto'o ña ntii dañu ntūví. Ntá tsi ña é vā'á san ne, kuntuo ña ni Xuva ko ntii dañu ntūví —ka'an ña.

26

Dā ntúkū nuu iní ña nté koo t̃in ña Jesuu

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Dā kúvi ká'an Jésuu sá'ā ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña:

² —Ini nto tsí uvi ntúvi ve xee viko dá nātavá Xuva kō ña Israee ñuú Egitō. Kidáā ne, xu'u é vēxkúvī ú ñatīí ne, ntada ñá ko kuenta ntá'a ña'a san é naxnteē ñá ko ntiká krusi kan —ka'an ña.

³ Ntuvi tsikán ne, nataká nuu tó'ō dutú san ni ñatā san má vi'i ká'nu dutu ñá odo nūu, ñá nani Caífaa. ⁴ Nāt̃in ña ni tā'an ña nté koo t̃in xu'ū ñá Jesuu é ká'ní ña ña. ⁵ Ntá tsi ntáka'an ña:

—Ñá vīi o mé'ñū vikó san vata koo é ña kudīin ña'á san ni kō —ka'an ña.

Dā da'ví ñad̃í'í san cho'o ṽidin díki Jésuu

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Dá tūví Jesuu ñuú Betania, má vi'i Sīmuun (ña é kānakó'xo kúñu ī kídaā) ne, ⁷ xée uun ñad̃í'í mí tuví ña, ni'i nta'a ña ūun xuxu cho'o ṽidin e dóo nuu á'vi. Dá'vi ña díki Jésuu chó'o ṽidin san da tūví ña nú mēsa kan. ⁸ Ntá tsi kudiin ña ntántikin ña da íni ña ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui doto xntu kanativi ñá cho'o ṽidin san? ⁹ Tē dí ni diko ñā né, dōo kue'é diu'un ní'í ña. Kidáā ne, kvi ku'e ña diu'ún san ñá ntā'vi —ka'an ña.

¹⁰ Ntá tsi tēkú Jesuu nee iña ntádē kuení ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ñá ku natēku du'xen ntó ña, tsí nuu i é vā'á kade ña nī ko. ¹¹ Ña tūví nté uun ntuvi é ña kuntóo ña ntā'ví san ni ntō, ntá tsi xu'ú ne, ñá nā'á ka kutuví u ni ntō. ¹² Dā da'ví ña kúñū kó cho'o ṽidin san ne, kaxtūví tu've ñá ko é kuntū'xí u. ¹³ Nuú é ntaā i é kāká'an u ni ntō tsí dā mí'í ká e ntáka'an ntódo ña tú'un va'á san kuenta iñá ko kaniñ ñūxiví sa ne, ká'an ñā'a nté ō dé ñad̃í'í sa'á ne, naka'an ña ñā —ka'an Jésuu.

Dā diko Júda Jēsuu

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Kidāā ne, uun ña'a ñā é uxuvi ñá'a san, ñá nanī Júda Iscārioté ne, kué'en ñā mí ntoo tó'ō dutú san, ¹⁵ kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté ntu kaa ta'xi nto kó te ntāda ú kuenta Jēsuu ntá'a nto? —ka'an ña.

Xé'e ña ña ōko u'xí diu'un kui'xín ne, ¹⁶ nté ūra tsikan ntúkū nuu iní ña nté koo ntada ña kuenta Jēsuu.

Dā é'xi dadii Jesuu ni ñá ntántikin ña

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹⁷ Dā kii ūun viko da nátava Xuva kō ña Israee ñuú Egítō sán ne, xéē ña ntántikin ña mí tuví Jesuú ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'i ntū ntio nto é xtūví tu've nti é kā'xi ntó iña vikó sá'a? —ka'an ña.

¹⁸ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kue'en ntó ñuú Jerusaleen, nú vi'i ña tsikán ne, ká'an nto ni ñā: “Kaka'an Mástrú san: É dokó sa xee ura iñá ko. I'a nú vi'i nto kán ka'xí u iña vikó san nī ña ntántikin ko”, koo ka'an nto —ka'an Jēsuu.

¹⁹ Kuan ō dé ña ntántikin ñá vata ō ka'an ñá ne, ikan xtūví tu've ña é kā'xi ñá iña vikó san.

²⁰ Dā kuáā ne, íntōo dadii Jesuu ní uxuvi ñá'a, ña ntántikin ña. ²¹ Da ntaé'xi ña ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō, tsí uun nto ne, díko ntō ko —ka'an ña.

²² Ná tē nté kaa íntoo nta'xa ña ne, é un é un ña ntátsixe'e ña ñā:

—¿Vá divi ntū u, Tó'ō? —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ña é dadii tsi xnuu ntó'o tañú'u i ini ko'ó san nī kó ne, divi ña e díko ñá ko. ²⁴ Xu'u é vēxkúvī ú ñatíí ne, kuví u vatá ó uve na'a tú'un Xuva kō, ntá tsi ntá'vi ide ña é díkó ko. Díí ka vá'ā ó tē dí ña ní kaku ña —ka'an ña.

²⁵ Júdá, ña é dikō ñá ne, tsixe'e ñā:

—¿Vá xū'ú ntu, Tó'ō? —ka'an ña.

Kaka'an Jésuu ni ña:

—Kuān ó kaka'an —ka'an ña.

²⁶ Da nī ntaé'xī ñá ne, kī'i Jesuu tañú'ū sán ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, kátsin dava ña ne, xé'e ñá ña ntántikin ñá, kaka'an ña:

—Kī'i ntó, ka'xí nto. Sá'ā ne, kúnū kó —ka'an ña.

²⁷ Kī'i ña e'xin sán ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, xé'e ña ña, kaka'an ña:

—Ko'lo nto, un ntíí ntīí ntó, ²⁸ tsi sá'ā ne, níñī ko é xé'é u xu'u kó é kātí ú kuenta iña dóo títin ña'a san vata koo é nakate Xuva kō kuetsí ña. ²⁹ Kaka'án u ni ntō tsí ña ko'ó ka ú ntute tinti'ó sa dā nté ko'ō dadíi ú ni ntō ntute tinti'ó xéé san mí kadē kû've Xuva kō —ka'an Jésuu.

Dá kakā'an Jésuu tsí ka'an Pedru tsí ña íni ñá ña

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Dā kúvi íta ña nchu'un iña Xuva kó ne, ntīi ña, kue'en ña xuku Olívu. ³¹ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Un ntíí ntīí nto kunu nto kó niñú ve. Tsí kuān ó uve na'a tú'un Xuva kō é kākā'an: “Ka'ní u paxtú san ne, kaka xaa un ntíí ntīí a le'ntu san”, ka'an tú'un Xuva kō. ³² Ntá tsi te ntoto xtuku ú ne, k'í'ín ú, kodo nūu u ñuú Galilea —ka'an ña.

³³ Pedrú ne, kaka'an ñá ni Jēsuu

—Kuān té un ntíí ntīí ñá kunu ña nto ne, ñá kuan koo víi u —ka'án Pedru.

³⁴ Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña.

—Nuu é ntaā í kaka'án u ni ō tsí niñú ve ne, di'na dá kāna lí'xī sán ne, é uni ito ka'an tsí ña inín ko —ka'an Jésuu.

³⁵ Kaka'an xtúku Pedru ni ña:

—Kuān te kuví u ni ntō ne, ñá ká'án u e ñá iní u nto —ka'an ña.

Kuan ō ka'an un ntíí ntīí ña ntántikin ñá di.

Dá kūka'an ntā'ví Jesuu má utun mí é nani Getsemānii

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Kidáā ne, kue'en ní'i Jēsuu ña mí é nani Getsemānii. Kaka'an ñá ní ña ntántikin ña:

—Kuntōo nto i'a, na kī'ín u da'a san, kika'an ntâ'ví u —ka'an Jéssuu.

³⁷ Ntēka ña ntuvi í'xá Zebedeú san nī Pedru. Dōo kúnta'xa iní ña. Dōo dé kuení ña. ³⁸ Kidáā ne, kaka'an ñá nī ntuni ñá'ā san:

—Dóko sá ña kutií u e dóo nuu nta'xa nimá ko. Kuntōo nto i'a ne, kuntitō ntó nī ko —ka'an ña.

³⁹ Kué'en ká ña un sīin ne, nakani iti ña da nté tantée xteen ña ñu'u kán ne, dá kakā'an ntâ'ví ña, kaka'an ña:

—Ūvá, te kūvi né, tā'xi nto é ña nto'ó ko. Ntá tsi ña te é ntio mii ko, tsí nté koo é ntio nto —ka'an ña.

⁴⁰ Nāxee ña mí ntoo ña ntántikin ñá ne, ntákidi ña. Kaka'an ñá nī Pedru:

—¿Nté uun urá ntu ña ni kutii nto kuntito nto nī ko?

⁴¹ Kuntito nto ne, ka'an ntá'ví ntó vata koo é ña vií nto é kīni kaa. Nima ntó ne, ncho vii é vā'a, ntá tsi kúñu ntō ne, ñá kākutíi i —ka'an ña.

⁴² Dā kúvi uvi íto kue'en ñá kūka'an ntâ'ví ña ne, kaka'an ña:

—Uva, tē ña kuvi kuíta nti'xin sá'ā é ña nto'ó ko ne, na kuān koo kuví vatā ó ntio nto —ka'an ña.

⁴³ Dā náxee xtúku ña ne, ntákidi xtuku ntuni ñá ntántikin ña, tsí kantadí mii ntuxnūú ña ma'na. ⁴⁴ Tsoo mii xtúku ña ña ne, dá kué'en ñá, kuka'an ntâ'ví xtuku ña é kūvi uni íto. Kuan tsi o kaka'an ntâ'ví xtuku ña. ⁴⁵ Kidáā ne, naxee xtuku ña mí ntoo ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñá:

—¿Ntákidi dúkuan ntu ntō? ¿Nto da'na ntu nto? Koto nto tsi e xée ūra í ve é xu'u é vēxkúvī ú ñatíí ne, ntada ña ko kuenta ntá'a ña kini ntáa san. ⁴⁶ Nakuntáñī nto, kí'ín ō, tsi é xee ña é dikó ko —ka'an ña.

Nté ō tīn ña Jesuu

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Da nī kākā'an dúkuan ñá ne, xée Júdā, uun ña'a ña é uxuvi ñá'a san. Ñá tē nté kaa ña'a ntéka ña, ña odo káa ni ūtun. Vé'xi ña kuēnta iña tó'ō dutú san ni ñatā san. ⁴⁸ Ña é diko ñá ne, é ká'an ñá ni ñá'a san:

—Xoó ña'a, ña é ka'xí u xu'u i ne, divi ña t̄in nto ña —ka'án Júdá.

⁴⁹ Ura tsí i xee ña mí tuví Jesuu, kaká'an ña:

—So'lo ntō dá, Mastru —ka'an Júdá.

Ne, ē'xí ña xu'u ña. ⁵⁰ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Viín nee iña é vē'xin é viin —ka'an ña.

Kidáa ne, xée ñā'a sán ne, t̄in ña Jesuu é ki'in ni'i ña ñá nuu ña tsiñu na'nu i san.

⁵¹ Uun ña'a, ña ntántikin Jéssuú ne, tāvá ña káa ñā ne, ē'ní ña ña kade tsiñu iña dutu ñá odo nūú san. Nákuítá tu'un ña lo'xo ña. ⁵² Kidáa ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nāxnuu vá'an káa o. Xoó ña'a é naā ñá nī káā ne, káā kuvi ni'i ñá dī. ⁵³ ¿Vá ña kuvi ntu ká'ān ú ni Uvā kó, kuiní nto ne, ura dú'va tsi i táxnūu ña uni diko u'xi míil ánje ñā? ⁵⁴ Ntá tsi tē dí kuan kōo ne, ¿nté ntu koo kuntaa vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō é da mií é kuān koo kuvi? —ka'an ña.

⁵⁵ Ura tsíkán ne, kaka'an Jéssuu ni ñá'a san:

—¿Vē'xí ntu nto é t̄in nto uun ña du'u, é kuan o odo ntō káa nto ni ūtun san é vēxt̄in nto ko? Utén utén tuví u má ūkún nto kán ne, ña ni t̄in nto ko. ⁵⁶ Ntá tsi kuan kōo kuví vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō, vata koo é kūntaa é kākā'an ñá ka'án naa Xuva ko kídaa —ka'an Jéssuu.

Un ntíí ntíí ña ntántikin Jéssuú ne, inu ña ne, xtuvī mii ña ña.

Dā ntitsí me'ñu Jesuu núu dutu ñá odo nūú san

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Ña e t̄in Jesuú ne, kue'en ní'i ña ña mí tuví dutu ñá odo nūú san, ñá nani Caífaa. Ikān ntoo mastrú lei ni ñátā, ña ntádē kú'vé san dī. ⁵⁸ Ntá tsi ntik̄in íka Pedrú san ña dá ntē xee ña nu kí'i kán nú vi'i dutu ñá odo nūú san. Kúk̄'ví ña iní i kán né, ikān itúvi ña nī sntadún san vata koo é kōto ntodo ña nté koo kuvi Jesuu.

⁵⁹ Dutu ñá odo nūú san ni ūn ntíí ntíí ña tsiñu i sán ne, ntuku ñā ña é dā'ví dovete ata Jesuu, vata koo é ká'an ña é na kuví ña. ⁶⁰ Ntá tsi kuān te titín ña vete xee ña ne, ñá

tē kuédadii ni kā'an ñá vata koo é kué'é ña ña doxi'í san. Kidáā ne, xée ūvi ña'á ne, ⁶¹ ntáka'an ña:

—Ñatīi sa'á ne, kaka'an ña: “Kuvi nanūu u xúkun Xuva kō sán ne, úni ntūvi tsí naxntīsi xtúku u”, ka'an kú ña —ka'an ñá'a san.

⁶² Nákuntīsi dutu ñá odo nūú san ne, kaka'an ña:

—¿Ña tuvi ntu é nantiko koō nto? ¿Nee iñá ntu sá'ā é ntáka'an ñá'a san iña nto? —ka'an dútú ñá odo nūú san ni Jēsuu.

⁶³ Ntá tsi nte un siin ña ni ká'an Jēsuu. Kidáā ne, kaka'an dútú ñá odo nūú san ni Jēsuu:

—Kaka'án u ni ntō nuu Xuva ko, ña kantíto san, ka'an ntó nī kó tē Cristu ntí'xe nto, te Ī'xá Xuva ko ntō —ka'an ña.

⁶⁴ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—É kākā'an ntú ku nto. Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí vi'i a vé ne, kiní nto ko, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi, te tuví u diñi kua'a Xuva kō, ña e dóo ntii inī í san. Ki'xi ú mé'ñū viko e dukún kán —ka'an Jēsuu.

⁶⁵ Kidáā né, kūdiin dútú ñá odo nūú san ni ñā ne, ntata ña dōo ñá vatā xkoó ini ñá ne, kaka'an ña:

—¿Dōo kinī ó kaka'an ña tsí dadii ña ni Xuva kō! ¿Vá kántio ká ntu ko ñā'a, ña é ntada ntaa? É tekū nto tsi dóo kinī ó kaka'an ñá iña Xuva ko. ⁶⁶ ¿Nté o kadē kuení nto? —ka'an ña.

Nantíko kōó ña nguīi san, ntáka'an ña:

—Īō kuetsí ña. Kuetsí é kuvī ña —ka'an ña.

⁶⁷ Kidáā né, tī'vi diñ na nuu ñá ne, ē'ní ña ña ne, xé'ē nuu na vinuu ña. ⁶⁸ Ntáka'an na:

—Ká'an ntō ve, Cristu: ¿Xoó ntu é'ni i nto? —ka'an na.

Dá kakā'án Pedru e ñá ini ñá Jesuu

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Kuan tsi ō itúvi Pedrú san nu kí'i kán. Xée ūun ta'nu kade tsiñu nú vi'i dutú san mí tuví ña ne, kaka'án tun:

—Divi ntō né, dadii tsi kaika nto ni Jēsuu, ña vé'xi ñuú Galileá san —ka'án tun.

⁷⁰ Ntá tsi núu un ntíí ntíí ña'a san kaká'an ña:

—Ñá iní u nee é kākā'an nto —ka'án Pedru.

⁷¹ Dā ntíí ña xi'i kán ne, é tūku ta'nu kade tsiñu iní tún ña ne, kaka'an tún nī ña ntāñi étsin san:

—Ña sā'á ne, dadii kaika ña ni Jēsuu, ña vé'xi ñuú Nazaree —ka'án tun.

⁷² Kaka'an xtúku Pedru e ñá ini ñá ña. Kaka'an ña:

—Ni Úva kō, ñá iní u ña sā'a —ka'an ña.

⁷³ Dā ku e ví'i ne, xéé ña ntāñí san ne, ntáka'an ñá nī Pedru:

—Nuu é ntaā i é nto'o ne, kaduku ntée nto ña tsikan, tsí kaka'an ntó vatā ó kaka'an ña —ka'an ña.

⁷⁴ Kidāa ne, kaka'an ña é na kuē'é Xuva ko ñā é na ntō'o ñá tē ña nuu é ntaā i é kākā'an ña. Kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i, ñá iní ntí'xe ú ña tsikan —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i kána lí'xī san. ⁷⁵ Kidāa né, naka'ān Pedru é kākā'an Jēsuu ni ña: “Di'na dá kána lí'xī sán ne, úni ito ka'an e ñá inín ko”, ka'an ña. Kidāa ne, kīi Pedrú ne, ēkú kue'en ña.

27

Dā ntáda ña kuenta Jēsuu ntá'a Pilatu

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Dā tuví ne, un ntíí ntíí tó'ō dutú san ni ñatā sán ne, nātaká nuu ña é ká'an ña é na kūví Jesuu. ² Kí'ní ña ña ne, kue'en ní'i ña ña nūu Pílatu, ña tsiñu ka'nu i iña ñuú Roma.

Dā xi'i Júdā

³ Júdā, ña é diko Jēsuu, dā kútuni ña tsí kuví Jesuú ne, nātivi iní ña ne, ntāda xtuku ña kuenta é ōko u'xí diu'un kui'xín san nta'a tó'ō dutú ni ñatā san. ⁴ Kaka'an ña:

—Ēdé u kuétsi, tsí ña té nee é kini kaa ni idé ña é kuví ña —ka'an ña.

Ntá tsi ntáka'an ñá ni ñā:

—Ñá tē neé kuenta iñá ntí. Kuenta iña míi ō —ka'an ña.

⁵ Ēté xaa Júdā sán diu'ún san má ūkún kán né, ntíi ña, kue'en ñá ne, nakué'ne mii ñā kúñu ñā.

⁶ Ntá tsi náta ka tó'ō dutú san diu'ún san ne, ntáka'an ña:

—Dōo xií kaa é xnūu o diu'un sá'a ini etun mí ñu'u é kāxé'e ña'a san doméni iña Xuva ko, tsí ñiñi é inuu á'vi sá'ā —ka'an ña.

⁷ Édé kuení ña ne, ñiñi ña ñu'u iña ñá kade vá'a kídī nte'ú san mí kuntū'xí ña vé'xi xio ñuu. ⁸ Dukuān ne, kaka'an ñá Ñū'ú Ñiñi ñu'ú san un tsi nté vevii. ⁹ Kuan ō kúntaa vata ō ka'an ñá ka'án naa Xuva ko kídaā, ñá nani Jerēmia, dá kā'an ña: “Kí'i ña é oko u'xí diu'un kui'xín san, (divi xā'ví e ntáka'an ña Israeé san tsi ntá'vi ña iña ñá ne), ¹⁰ xé'e ñā diu'ún san é ñiñi ña ñu'u ña kade vá'a kídī sán, vata ō ka'an Xúva ko ní ko.” Kuan ō ka'an ña.

Dā kantítsi mē'ñú Jesuu nuu Pílatu

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Íntítsi me'ñu Jesuu núu ña tsiñu na'nu i ne, tsixe'e ña tsiñu i san ña:

—Divi ntō ne, ¿vá Rei iña ñá Israee ntú nto? —ka'an ña.

Kaka'an Jésuu ni ña:

—É kākā'an ntú ku nto —ka'an ña.

¹² Da ñiñi ntátsi'i kuetsi tó'ō dutú san ni ñatā san ñá ne, ñá ni kā'an kué'en tsi ña. ¹³ Kidáā ne, kaka'an Pílatú san ni ña:

—¿Ña katéku ntu nto e dóo titín nuu i ntátsi'i kuetsi ña nto? —ka'an Pílatú san.

¹⁴ Ntá tsi nté uun tú'ūn ña ni ká'an ña. Koó dā kúdu'va ña tsiñu na'nu i san.

Dá kakā'an ña tsí kuví Jesuu

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Dá kakuvi viko sá'á ne, kanantíi ña tsiñu na'nu i san da xōó ka ña'a, ña ñu'u kutu san, ña é ntio ña'a san. ¹⁶ Ntuyi tsikán ne, nuu kutu uun ñatíi, ña é íni un ntíí ntíí ña'a, ñá nani Barābaa. ¹⁷ Dā náta ká nuu ña'a sán ne, kaka'an Pílatú san ni ña:

—¿Xoó ña'a ntu ntio nto é nantii ú ña: Barabaá san ne, o Jēsuu, ña e ntáka'an ñá'a tsí Cristu ñá, ña vexnákakū nto? —ka'an ña.

¹⁸ Tsí ini ña é ña'a sán ne, done'u ini ntáda ña kuenta Jēsuu.

¹⁹ Da nñi tuví Pilatu kádē kú'vē ñá ne, taxnuu ñadiñ ña tú'ün, kaka'an ña: “Ñá ku ki'nin nūun iña ñá sa'a, ña e dóo va'á ña'a san, tsi dóo kanto'o kó vevii e dóo kiní o kéní kó kuenta iña ña”, ka'an ña.

²⁰ Ntá tsi tó'ō dutú san ni ñatā san tsí'i ña dikí ña'a san é na kākan ña é ntii Barabaá san ne, na kūví Jesuu.

²¹ Kaka'an xtúku ña tsiñu na'nu i san ni ñā:

—¿Xoó ntu é ntuvi ñá sa'á ntio nto é nantii u? —ka'an ña.

Ntáka'an ñá'a san:

—¿Barabaa! —ka'an ña.

²² Kaka'an Pílatú san ni ñā:

—¿Nté ntu koo víi u ni Jēsuu, ña é ntáka'an nto é Cristu ña? —ka'an ña.

Un ntíí ntíí ña'a san ntáka'an ña:

—¿Naxnteē ntó ña krusi! —ka'an ña.

²³ Kaka'an Pílatú san ni ñā'a san:

—¿Nté kui? ¿Neé ntu nuu i é kīni kaa é idé ña? —ka'an ña.

Ntá tsi díí díí ka ntii ntáka'an ña:

—¿Naxnteē ntó ña krusi! —ntákachu'u ña, ntáka'an ña.

²⁴ Dā íni Pilatú san tsí ña kuvi víi ña, tsí e éni ntu'u ñā'a san kudiin ñá ne, kī'i ña ntute né, nta'a ñā nuu ña'á san. Kaka'an ña:

—Ña túvi kuētsí ko te kūví ñatíí sā'a. Mii nto ini nto nté koo víi nto ni ñā —ka'an ña.

²⁵ Un ntíí ntíí ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—Kuenta iña míi ntí é kuví ñá, diví ntí ni í'xá ntí —ka'an ña.

²⁶ Kídāā ne, nantii ña Barābaa, tsí kuan ō ntío ña'a san. Dā kúvi ntíí nuu ña Jesuu xó'ō ne, da táxnūu ña ña é naxnteē ñá ña ntiká krusi kan.

²⁷ Kidáā ne, sntadun ñá tsiñu na'nu i san ne, kue'en ní'i ña Jēsuu má vi'i mé'ñu kãn. Nataká nuu un ntíi ntíi sntadun, ñá ntoo ikãn, mí tuví Jesuu. ²⁸ Nantñi ñá ña ne, xnūu ña ña doo kue'e. ²⁹ Dēv'á'a ña le'é iñū né, xntekū ñá diki Jēsuu. Xni'nī ña uun chíin nta'a kua'a ña ne, ínchiti ña nūu ñá ne, da narkínteē ñá ña, ntáka'an ña:

—¡Na kutūví va'ā ntó, Rei iña ñá Israee! —ka'an ña.

³⁰ Tí'vi díi ña nuu ñá ne, kí'í ña chíin é ni'i nta'a ñā ne, da káni ña diki Jēsuu. ³¹ Dā kúvi narkínteē ñá ña ne, nākí'i ña doo kue'é san ne, naxnūu xtuku ña ña doo mii ña. Kidáā ne, kue'en ní'i ña ñā é naxnteē ñá ña ntiká krusi kan.

Dā naxnteē ñá Jesuu ntiká krusi

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Dá kuē'en ña ítsi kãn né, tā'án ña uun ñatíi, ña vé'xi ñuú Cirene, ñá nani Sīmuun. Ēde ña ña kuétsi é kuído ña krusi Jēsuu.

³³ Dā xee ña mí nani Gōlgota, é káni tú'un Xiki Díkí Ntixi ne, ³⁴ xé'e ña ntute tinti'o é kādaká rkave é kō'o ña. Dā íto nteē ña ne, ña ni ntío ña ko'o ña.

³⁵ Dā kúvi naxnteē ñá ña ntiká krusi kán ne, nādikí sntadún san xoo é ní'i i doo Jēsuu, é un é un ña. Kuan ō dé ña vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Kātsin dava ña doó ko. Nadiki ña xoo é ní'i i dú'nú ko”, ka'an. ³⁶ Kidáā ne, íntō ña é kuēnta víi ña ña ikãn. ³⁷ Xnteē ñá uun ta'vi rkunū diki krusi kan é kāka'an neé kuetsi é idé ña. Ta'vi rkunū sán ne, kaka'an: “Ña sá'á ne, Jesuu, Rei iña ñá Israee”, ka'an.

³⁸ Xnteē ñá uvi ña'a ña du'ú ntiká krusi kán ni ñā ntuvi tsikán dí. Uun ña'a ña ne, díñi kua'a ña ne, uun ña'a ña díñi datsin ña. ³⁹ Da xōó ka ña'a, ña é ita ntí'xin ne, narkínteē ñá ña, nakuíko ña diki ñá ne, ⁴⁰ ntáka'an ña:

—Ntō'o é kãnakatsin nto xúkūn sán ne kanaxntitsi xtúku nto té kuvi ūni ntuvi ne, ¡nakākú mii nto kúñu nto vē! Te nuu é ntaā i é I'xá Xuva nti'xe ko ntō né, ¡nāntii ntee mii nto kúñu ntō ntiká krusí san! —ka'an ña.

⁴¹ Kuan ō dé tó'ō dutú san, nī mastrú leí san, ni ñatā sán di. Nārkínteē ñá ña, ntáka'an ña:

⁴² —Ñā sā'a ne, nakakū ñá tuku ña'a, ntá tsi ña kuvi nakakú mii ñā kúñu ñā. Kaka'an ña tsí Rei iña ñá Israeé san ña. Te ntii ntee mii ña krusí san ve ne, kuinti'xe ntí ña. ⁴³ Kaka'an ñá tsí kakuinti'xe ña Xuva kō. Na nakākú Xuva ko ña ve, tē ntio ntí'xe ña ña. Tsí kaka'an ña é I'xá Xuva ko ñā —ka'an ñá'a san.

⁴⁴ Ñā du'ú san é uve dadii ña ni ñā ntiká krusi kán ne, nārkínteē ñá ña di.

Dā xi'i Jesús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Kūneé da kanií ñūxiví san da ká'ñu ntuvi un tsi da nté kaeku uni kuáa. ⁴⁶ Ura tsikán ne, dōó ntii ka'an Jesús, kaka'an ña:

—Elii, Elii, ¿lama sabatani? (é kani tú'un: Xuvā kó, Xuvā kó, ¿nté kuí xtúvī mii ntu ntó ko?) —kuan ō ka'an ña.

⁴⁷ Tēkú ña ntáñi étsin ne, ntáka'an ña:

—Kakana ña ñá ka'án naa Xuva ko kídaā, ñá nani Ēlia —ka'an ña.

⁴⁸ Ura tsí i kue'en úun ña'a ne, koó da kaīnu ña, kúki'í ña uun doo é xnuu nto'o ña ntidi íā né, xntekū ñá ñiki chíin sán ne, xé'e ñā é kō'o Jesuu. ⁴⁹ Ntá tsi ña nguui sán ne, ntáka'an ña:

—Nakoo mii nto ñā. Koto o tē ki'xi Eliá san é nakakū ñá ña —ka'an ña.

⁵⁰ Kidáā ne, kachu'u ntáa Jesuú ne, xí'i ñā. ⁵¹ Ura dú'va tsi í ne, ntáta ntāa dôxi é rkaa iko ini ukun kan, nte díki í un tsi nte xé'e i kán. Táan ne, ntáka xūú san. ⁵² Nakaan ñaña ñá'a sán ne, titín ña kuinti'xe i, ña é xi'i sán ne, ntóto ña. ⁵³ Ntii ña nú ñaña ñā da ntóto Jesuú ne, kué'en ñá'a san ñuú Jerusaleen. Titín ña'a ini ña ña.

⁵⁴ Dā ini tó'ō sntadún san ni ña ntoo ni'i ñā, ña ntáde Kuenta Jesús, tsí taán ne, dā ini ña kuán ō kúvi ne, koó dā kúdu'va ña. Ntáka'an ña:

—I'xá Xuva ntí'xe ko ña sā'a —ka'an ña.

⁵⁵ Titín ñadī'í, ña vé'xī nté ñūú Galilea, ñá ntántikin Jéssuu é xntii ña ñā ne, ntāñi ika ñā, ntaíto dítō ña. ⁵⁶ Maria Madálena ni María, di'i Sāntiau ni Jóseé san, ni di'i ī'xá Zebedeú san ne, ntāñí dadii ña ni ñadī'í, ñá nguii san.

Dā intú'xi Jesuu

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Dā kuāā ne, xée ūun ña kuika, ña ñūú Arimatea, ñá nani Jōsee, ñá kantikin Jéssuu. ⁵⁸ Kué'en ñā mí tuví Pilatú ne, ntákan ñā kúñu Jéssuu. Kidāā ne, kaka'an Pílatú san é nākué'e ña ña. ⁵⁹ Nāki'i Joséé san kúñu ñā ne, dá xnuu ta'an ña ña doo xee e dóo va'á ne, ⁶⁰ xnuu ñá ña ini ñaña mii ñā é dā ve éte nuu ña ini xuú san. Ēdí nuu ñá uun xuú ka'nu xi'i ñaña sán ne, dā ntaka ña. ⁶¹ Ntá tsi Maria Madálena ni Maria ñá uun sán ne, ñū'u ntee ña nú ñaña san.

Dā idé sntadún san kuenta nú ñaña Jéssuu

⁶² Tévéā du'va tsi ntuvi dá iō dá'na ne, nātaká nuu tó'ō dutú san nī ña fariseú san mí tuví Pilatú ne, ⁶³ ntáka'an ña:

—Ntánaka'an ntī tsí ka'an ñá veté san dá kántito dukuan ñā tsí te kuvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku ña. ⁶⁴ Dukuān ne, ká'an nto na nākadí va'ā ñá ñaña san da nté tē kúvi uni ntúvi, vata koo é ña kí'ín ña ntántikin ñá ne, natava ña kúñu ñā. Kidāā ne, kuvi ka'an ñá ni ñā'a san tsí e ntóto tó'ō ñā é xi'i ña. Díí díí ka kini kaa dovete sá'a é vata kaa dovete é kā'an di'na ña é ntóto ña —ka'an ña.

⁶⁵ Kaka'an Pílatu ni ña:

—Dikan ntāñí sntadun é kuēnta víi ña. Kue'en ntó ni ña, nakadī kutu ntó te kúvi víi nto —ka'an ña.

⁶⁶ Kué'en ñā né, nakadī kutu ñá ñaña san. Ēdí nuu ña xume ntíkō diñi i mí ntee tá'an xuú san ni ñaña san. Nū'u ntee sntadún san é kuēnta víi ña.

28

Dā ntóto Jesuu

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Dā ita ntí'xin ntuvi dá iō dá'na, dá tuvi é kuvi ūun ntuvi vité san ne, kué'en María Madālena ni María ñá uun san é kūkoto ntodo ñá ñañā san. ² Kidāā ne, un vá'a tsi taan. Tsi ntí' uun ánje Xuva kō nte e dukún kān. Kī'xi ña, náxtixio ña xuú san ne, dā itúvi nti'i ña. ³ Núu ñā ne, vata kaa dá kāxi'i núu kaa ne, kui'xīn kue'en dóo ña vata katsi. ⁴ Ná tē nté kaa u'ví sntadún san dá ini ña ña. Koó dā ntaní'i ña ne, vata dí tē xi'i ña. ⁵ Ntá tsi kaka'an ánje Xuva ko ni ñadí'í san:

—Ná ku u'vī nto, tsí iní u e ntánantuku nto Jēsuu, ña intée ntiká krusí san. ⁶ Xóxō ña, tsí e ntóto ña vata ō ka'an ña. Kī'xi nto, koto nto mí'i inúu ña ne, ⁷ Kué'en náne'e nto, kūkoto ntó ña ntántikin ñá tsi e ntóto ña é xi'i ña. Dī'na ña kí'in ña é ntō'ó ñuú Galilea. Ikan nāni'i ta'an nto ña. Sá'a tsí é kā'án u ni ntō —ka'an ánje san.

⁸ Ura tsí i ntáka ñadí'í san nú ñañā kān. Ú'vī ña, ntá tsi dóo diní ña dī. Koó dā ntaínu ñā kue'en ña é kā'an ñá nī ña ntántikin Jēsuu. ⁹ Da nēe ini tsí ña nāni'i ta'an ña Jesuú ne, kaka'an ñá ntiusi ni ña. Kué'en etsin ñadí'í san mí ntitsí Jesuú ne, ínchiti ña nūu ñá ne, tīin nta'a ña dī'in ña, da ntáka'an ña e dóo ka'nu ña'a ña. ¹⁰ Kidāā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ná ku u'vī nto. Kue'ēn ntó, kukoto ntó ta'an ko, na kī'in ñá ñuú Galileá ne, ikan kini ñá ko —ka'an Jēsuu.

Dovéte e ntáa sntadún san

¹¹ Da ñi kué'en ñadí'í san itsi kān né, ió sntadún san é kué'en ña ñuú Jerusaleen, kúnakoto ñá tó'ō dutú san un nti'í é kúvi. ¹² Dā xee un ntí'í ntí'í ñatā san e kána ña ne, natín ña ni ñā. Dōo kue'e diu'un xe'é ña sntadún san ne, ¹³ ntáka'an ña:

—Ká'an nto ni ñā'a san: “Xéē ña ntántikin ña niñú ne, kī'i dú'u ñā kúñu ña da ñi ntákidí nti’”, koo ka'an nto. ¹⁴ Tē tēkú tó'o ntō e ntáka'an ntó ne, ká'ān ntí ni ñā vata koo é ña kué'e ña é ntō'o nto —ka'an ñá nī sntadún san.

¹⁵ Kī'i sntadún san diu'un san ne, ide ña vata ō ka'an tó'ō dutú san. Kuan tsí ó ntáka'an ñá Israeé san un tsi nté vevii.

*Dā teé tsiñu Jesuu ñá ntántikín ña
(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)*

¹⁶ Kidáā ne, kué'en ū'xi ĩn pustrú san ñuú Galilea. Kué'en ña xūku mí taxnūu Jésuu ña. ¹⁷ Dā ĩni ña ña ne, ĩnūu ĩni ña ña. Ntá tsi iō ñá e ña ni kuinti'xe ña te ñi'nti'xe ña é Jésuu ña. ¹⁸ Xée Jésuu mí ntoo ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—É ta'xi Xuva kō é kadā kû've u un ntĩ'ĩ é tuví ñuxiví a nī e dukún kān dī. ¹⁹ Dukuān é kākā'án u ni ntō é kue'ēn ntó kaniñ ñuxiví sa ne, ká'an nto vata koo é kuinti'xe ña'a san un ntĩ' ntĩ' ñuú san tú'ūn kó ne, nakūtsi ntute nto ña kuenta ĩña Xuva ko, kuenta ĩña ko, xu'u é I'xā ñá, ni kuēnta ĩña Espiritū Sántū san. ²⁰ Nakuā'a nto ñá na kāda ntaa ña é un ntĩ' ntĩ' vatā ó kaka'án u ni ntō. Kunūu me'ñu ú nto ntii dañu ntūví un tsi da nté ntĩ'ĩ ñuxiví sa. Kuan tsi koo na kōo —ka'an Jésuu.

Tū'ún xuva kō vatā ó ntáka'an ña ñuú Coatzospan
 New Testament in Mixtec, Coatzospan (MX:miz:Mixtec, Coatzospan)
 copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Coatzospan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Coatzospan

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30
